

DETECFORMA

XARXA ENFORMA

**DIAGNÒSTIC DE NECESSITATS DE FORMACIÓ A
LA COMARCA DEL MARESME**

INFORME FINAL

Equip de treball

Fundació CIREM

Centre d'Iniciatives i Recerques Europees a la Mediterrània

Equip tècnic:

- Homs, Oriol (director)
- Krüger, Karsten
- Rivero, Antonio
- Pongiluppi, Berta

ÍNDIX:

1.	<i>INTRODUCCIÓ</i>	5
2.	<i>METODOLOGIA</i>	7
3.	<i>LA DEMANDA DE QUALIFICACIÓ AL MARESME</i>	10
3.1.	Introducció.....	10
3.2.	Estructura dels llocs de treball	12
3.3.	Llocs de treball per famílies professionals.....	20
3.4.	Tendències en la demanda d'ocupació.....	24
3.5.	Els sortides del mercat de treball i la renovació generacional	32
3.6.	Grau d'autosuficiència professional	37
4.	<i>DESCRIPCIÓ DE L'OFERTA FORMATIVA AL MARESME</i>	40
4.1.	Introducció.....	40
4.2.	La Formació reglada.....	42
4.3.	Comparació Maresme – Regió Metropolitana	45
4.4.	La formació ocupacional	48
4.5.	La formació contínua.....	57
4.6.	Competències professionals transversals.....	65
4.7.	Comparació FPC – FPO – FPR	68
4.8.	La distribució territorial de la formació professional a la Regió Metropolitana	71
5.	<i>LA CORRESPONDÈNCIA ENTRE OFERTA DE FORMACIÓ I DEMANDA DEL MERCAT DE TREBALL</i>	73
5.1.	La formació reglada en relació amb els llocs de treball	74
5.2.	La formació ocupacional en relació amb els llocs de treball.....	78
5.3.	La formació contínua en relació amb els llocs de treball	82
5.4.	Anàlisi conjunta dels tres subsistemes de formació professional	86
6.	<i>CONCLUSIONS DEL CONTRAST AMB ELS ACTORS COMARCALS</i>	89
6.1.	La família tèxtil	89
6.2.	La família del Comerç	90
6.3.	La família de l'Hoteleria i el Turisme	91
6.4.	La família de l'edificació i obra civil.....	93
6.5.	La família Química	94
6.6.	Les qualificacions professionals de titulació superior.....	94
7.	<i>SÍNTESI DEL DIAGNÒSTIC</i>	97
8.	<i>PRINCIPALS CONCLUSIONS</i>	105
9.	<i>GLOSSARI TERMINOLÒGIC</i>	107

9.1.	Glossari de termes claus.....	109
9.2.	Abreviatures i símbols.....	118

1. INTRODUCCIÓ

Aquest estudi, «Diagnòstic de necessitats de formació a la comarca del Maresme», és un encàrrec de l'Ajuntament de Mataró que ha dut a terme la Fundació CIEM durant el període de setembre a desembre del 2001.

L'objectiu principal de l'estudi consisteix a detectar les principals necessitats de formació a la comarca del Maresme. Es pretén assentar les bases per a una posterior posada en marxa d'un programa d'actuació adreçat a la resolució de les necessitats de formació, en particular a l'establiment d'un dispositiu de detecció d'aquestes necessitats.

L'actual estudi es proposa tres grans objectius:

- Fer una descripció de l'actual oferta de formació professional (FP) a la comarca del Maresme recollint l'oferta per especialitats. S'entén la *formació professional* des d'un punt de vista ampli, que engloba els tres subsistemes de la *formació reglada, l'ocupacional i la contínua*. El treball d'investigació s'ha centrat en el tractament de les dades i en la seva integració en una estructura comparativa comuna basada en les famílies professionals. Així mateix es relacionen les dades del Maresme amb les de la Regió Metropolitana de Barcelona
- Analitzar la demanda de qualificació en el territori a partir de l'estructura de la població ocupada i la seva distribució per famílies professionals.
- Per últim, comparar l'oferta formativa i la demanda de formació en una aproximació a la seva correspondència per tal de poder treure conclusions en termes de detecció de necessitats de formació en el territori.

L'estudi s'ha dividit en quatre grans apartats.

El primer se centra en els aspectes metodològics i el tractament de les dades, les fonts d'informació i la base d'anàlisi.

El segon se centra en la descripció de l'oferta formativa que inclou les dades dels 3 subsistemes de *formació professional* i els integra en una estructura comparativa comuna basada en les *famílies professionals*.

El tercer aborda l'anàlisi de la demanda de qualificació, partint de l'estructura de la població ocupada i la seva distribució per *famílies professionals*. Es fa una aproximació a les tendències de la demanda del mercat de treball i s'analitza l'envelliment de la població treballadora i les necessitats de renovació generacional que se'n deriven.

El quart apartat aporta una aproximació a la correspondència entre l'oferta i la *demanda de formació* i se n'extreuen les principals disfuncions detectades.

Finalment s'adjunta un glossari amb els termes específics més emprats al llarg d'aquest estudi per tal d'unificar-ne i clarificar-ne l'ús.

Una última observació per al lector expert en el tema de la formació professional: no és casualitat que aquest estudi s'assembli en la seva estructura i expressions a l'informe final titulat «Mapa de la formació professional de la Regió Metropolitana de Barcelona», realitzat per un equip tècnic de la Fundació CIREM. Al contrari, s'ha mantingut conscientment l'estructura general per facilitar al màxim la comparació amb la Regió Metropolitana de Barcelona i les seves diferents comarques.

2. METODOLOGIA

Les fonts d'informació que s'han fet servir són:

- Departament d'Ensenyament
 - Delegació Territorial de Barcelona (Barcelona ciutat)
 - Delegació Territorial de Barcelona Comarques (resta del Barcelonès, Alt Penedès, Garraf, Maresme i Vallès Oriental)
- Departament de Treball
 - Servei Català d'Ocupació
- Diputació de Barcelona
- Fundació FORCEM
- Institut d'Estadística de Catalunya (IdesCat)
- *Institut Nacional d'Estadística (INE)*

Pel que fa a la temporalitat de les dades s'han tingut en compte dos aspectes: disposar de la major actualització possible i del nivell suficient de comparació. Per això s'ha optat per les següents sèries temporals:

<u>Tipus de dades</u>	<u>Temporalitat</u>
Formació reglada	Curs 1999-2000
Formació ocupacional	Any 1999-2000
Formació contínua	Any 1999-2000
Enquesta de població	Any 1996
EPA província de BCN	Any 2000
Demandes SCO	Any 1999-2000

Una dificultat metodològica en el tractament de dades referents a la *formació professional* i l'*ocupació* és la diversitat de registres, tipologies i classificacions de la formació, les especialitats i els sectors d'activitat.

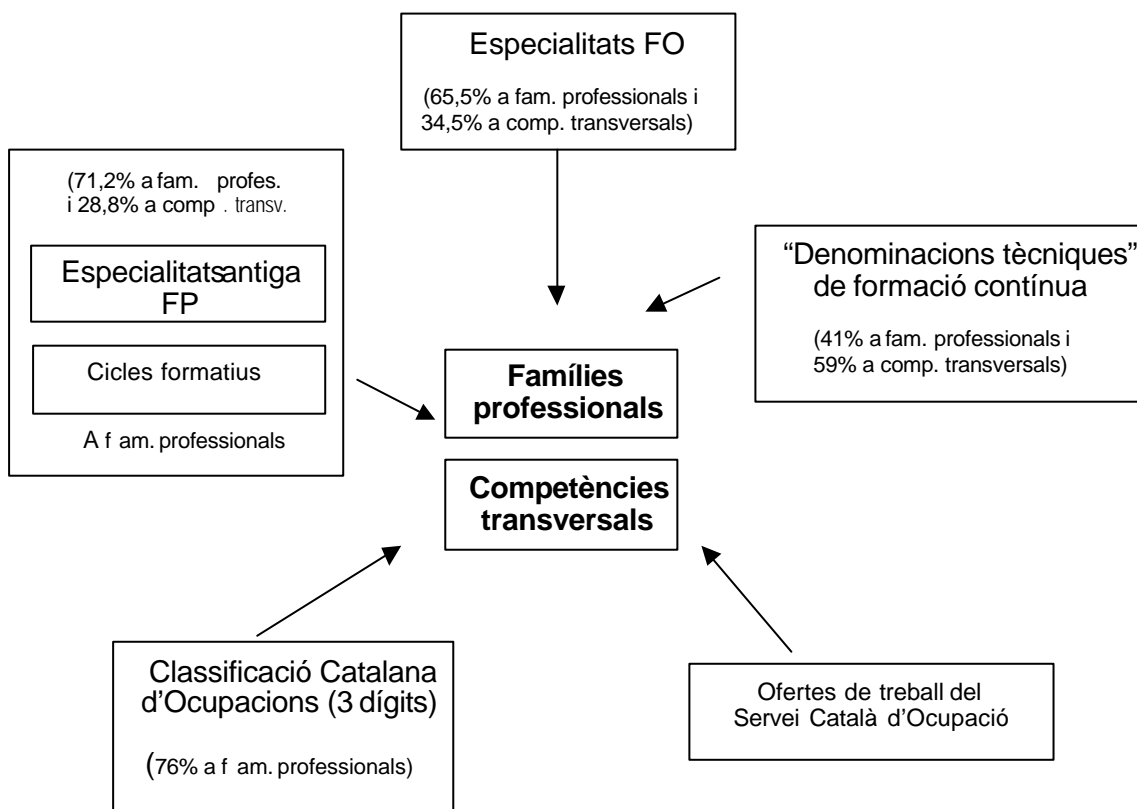
Per tal d'homogeneïtzar la informació i permetre'n el correcte tractament, al llarg del present estudi s'ha treballat amb una classificació comuna que ha permès una estructura comparativa entre els diferents subsistemes de la *formació professional* i entre aquestes i l'*ocupació*.

La classificació comuna s'ha centrat al voltant de les famílies professionals definides pel *Ministeri d'Educació i Ciència*, a partir de les quals s'han desenvolupat totes les existents en l'actualitat. Paral·lelament, s'han tractat com a *competències transversals* aquelles ofertes formatives que són d'aplicació independentment de la *família professional*. En són un exemple la informàtica d'usuari, les habilitats directives, etc.

S'ha de destacar l'enfocament que s'ha donat a la *família professional* d'Arts plàstiques i disseny, que s'ha tractat de manera global encara que es subdivideix en altres «*famílies professionals*» a l'hora de concretar els diferents *cicles formatius*.

De manera esquemàtica es pot representar de la següent manera.

ESQUEMA: Estructura de la classificació comuna per comparar formació i ocupació

Elaboració pròpia CIREM

Per consultar el detall de les descripcions de les *ocupacions* que apareixen a l'informe, vegeu: <http://www.idescat.es/scripts/sqlsicono.dll?TC=4&v0=2&v1=5>

Aquesta classificació comuna, per bé que complexa, és la que permet una comparació d'estructures tan diverses. Cal tenir en compte, però, que es relaciona l'oferta formativa amb l'*ocupació* actual de cada *família professional* i, en la realitat, es poden produir distorsions, com ara el fet de no treballar en l'àmbit de formació que s'ha rebut, l'adquisició de competències per mitjà de l'experiència, etc. Amb tot, es considera una forma objectiva

d'aproximació i anàlisi de la necessària correspondència entre oferta i *demanda de formació* professional.

3. LA DEMANDA DE QUALIFICACIÓ AL MARESME

3.1. Introducció

En aquest capítol s'analitza la demanda de qualificació de la comarca del Maresme i també es fa referència al conjunt de la Regió Metropolitana de Barcelona i a les seves diferents comarques.

L'aproximació a la possible demanda de qualificació a la comarca s'ha fet principalment al voltant de tres dimensions:

- Els *llocs de treball*¹ existents
- Les demandes actuals de *llocs de treball*
- La possible² renovació generacional dels *llocs de treball* existents

Els *llocs de treball* existents permeten una anàlisi estructural de la situació del mercat de treball i la seva qualificació actual. Tanmateix, els canvis en l'especialització sectorial d'un territori i la modernització i la innovació dels productes i serveis poden fer que les noves *ocupacions* requerides i els canvis en els continguts de les *ocupacions* siguin un factor clau. És, per tant, molt important detectar aquests canvis en la demanda del mercat de treball i adequar l'oferta de mà d'obra.

Així com n'és d'important adequar la qualificació de la població (tant dels que fan la transició de l'educació al món laboral com de la població potencialment activa³) a l'*estructura ocupacional* dels *llocs de treball* existents i a les noves *ocupacions* i els canvis en la qualificació que es van produint, també és important analitzar la sortida⁴ del món laboral. Tanmateix, l'anàlisi de la sortida del món laboral pot ajudar a detectar algunes *ocupacions* en evolució cap al seu desús i d'altres on és necessària una renovació generacional.⁵ Aquesta manca de renovació pot estar ocasionada en molts casos per determinades preferències generacionals per certes *ocupacions*, en relació al seu prestigi o desprestigi social.

¹ S'entenen com a llocs de treball d'un territori la població ocupada (tant residents com no residents) que exerceix la seva ocupació en el territori en qüestió. La base de la comparació vers la qualificació requerida per desenvolupar una ocupació és la Classificació Catalana d'Ocupacions 1994, que és una classificació d'ocupacions en què la unitat estadística és l'ocupació, definida com el conjunt de tasques que realitza o realitzarà una persona o que defineix un lloc de treball.

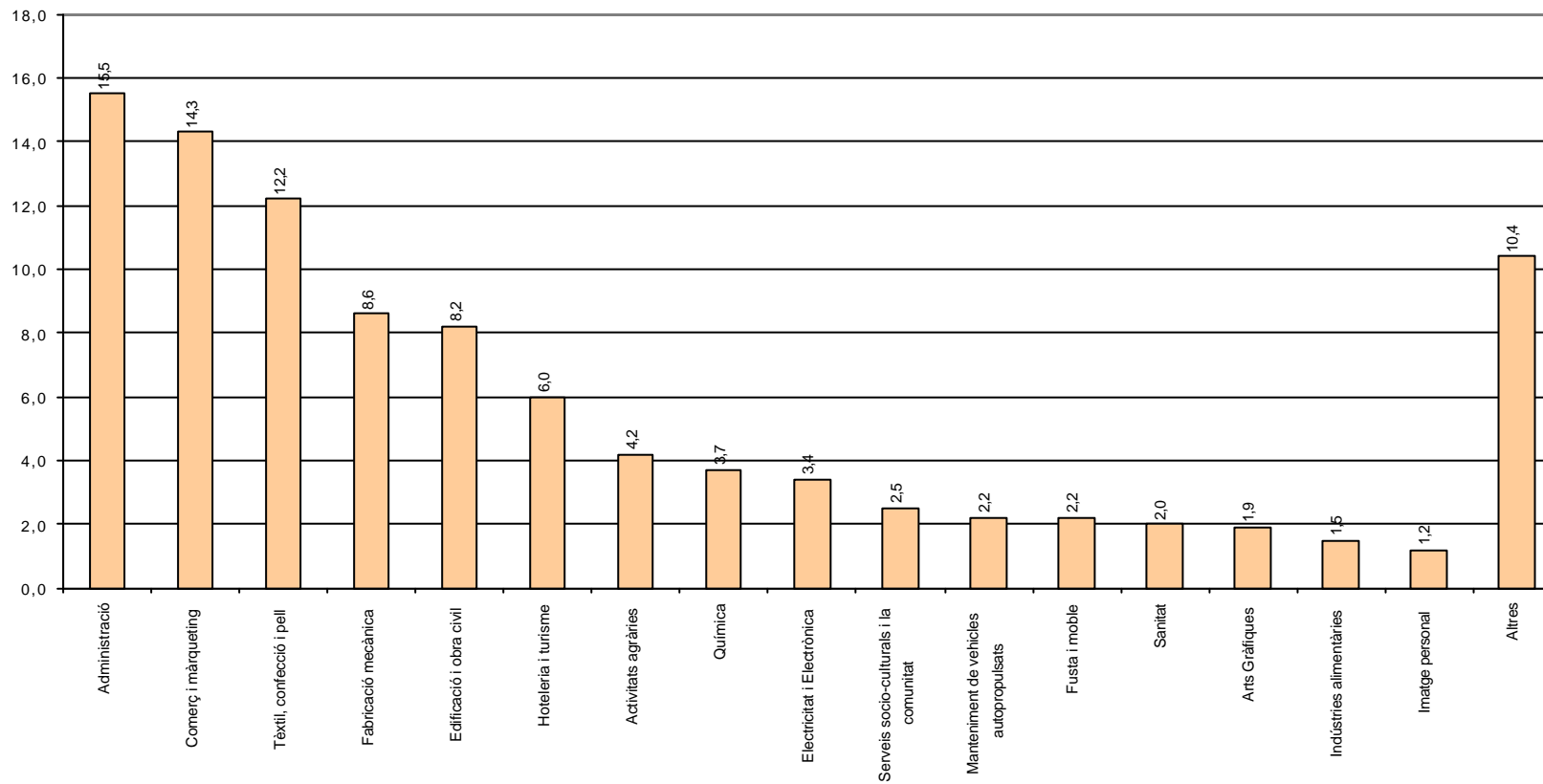
² Possible en el sentit que l'envelliment provoqui una renovació dels llocs de treball sortints en la seva totalitat o de forma parcial. En d'altres casos aquests llocs de treball es reconfiguren en d'altres ocupacions noves o desapareixen i, per tant, no hi ha renovació possible.

³ S'entén per potencialment activa la població en edat de treballar (de 16 a 64 anys).

⁴ S'entén per sortida del món laboral quan cessa l'activitat laboral (ocupació o desocupació), o sia, jubilacions o prejubilacions.

⁵ No hi ha prou gent jove per garantir-ne el seu futur i, per tant, pot ocasionar problemes a l'hora de buscar personal qualificat.

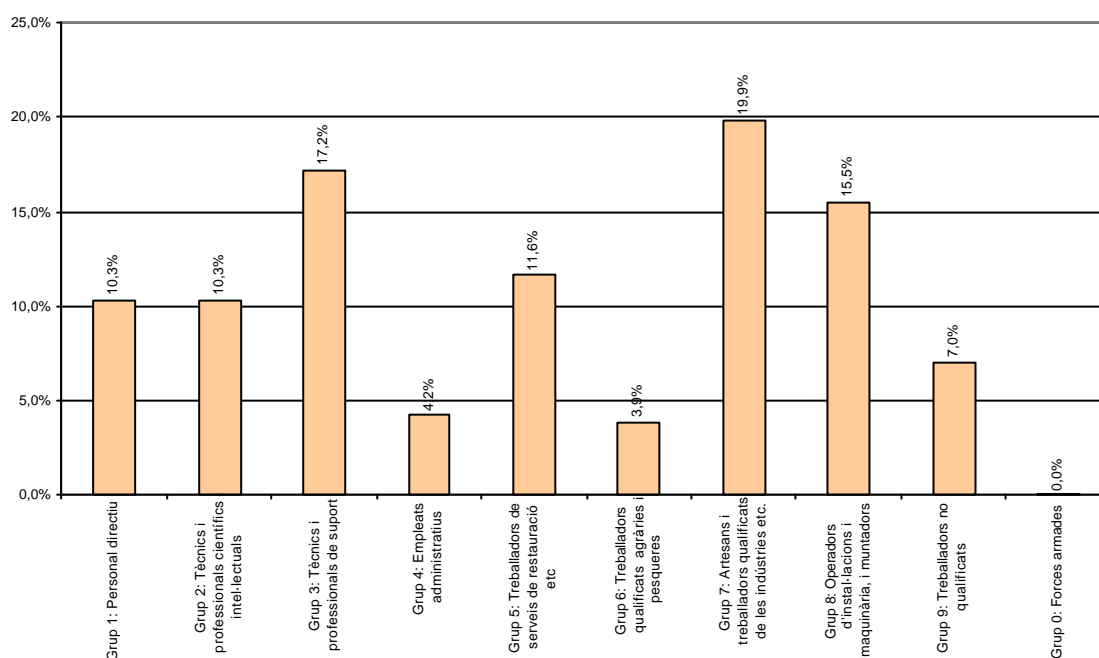
Gràfic 1: Mercat Laboral Maresme; Projecció 2001

3.2. Estructura dels llocs de treball

3.2.1 Anàlisi a 1 dígit

**Gràfic 2: Estructura dels llocs de Treball
Maresme Projecció 2001**

El mercat laboral intern⁶ del Maresme té una capacitat generadora de 107.935 *llocs de treball* en comparació amb els 1.760.910 llocs de treball de l'RMB, segons la projecció elaborada per CIREM.⁸ La comarca del Maresme és, de les 7 comarques de l'RMB, la cinquena comarca més important després del Barcelonès (52,8% del total dels *llocs de treball* generats dins la regió), del Vallès Occidental (16,7%), Baix Llobregat (13,7%), Vallès Oriental (7,2%), Maresme (6,1%), però abans de l'Alt Penedès (1,8%) i el Garraf (1,7%).

⁶ S'entén per intern el que es genera dins l'RMB.

⁷ Les fonts d'informació utilitzades no permeten mesurar la pluriocupació perquè només es consideren els llocs de treball principals.

⁸ Projecció que té en compte les dades de la renovació del padró del 1996 (Estadística de Població 1996) i els creixements experimentats en el mercat de treball de la província de Barcelona durant el període 1996-2000 segons l'Enquesta de Població Activa.

TAULA 1: Llocs de treball per comarques i ocupacions de la Regió Metropolitana de Barcelona, projecció 2001.

Ocupacions (CCO-94 1 dígit)	Alt Penedès	Baix Llobregat	Barcelonès	Garraf	Maresme	Vallès Occidental	Vallès Oriental	Regió Metropolitana
1 Personal directiu de les empreses i de les administracions públiques	2.638	19.405	81.646	3.027	11.154	23.662	10.802	152.334
2 Tècnics i professionals científics i intel·lectuals	2.905	25.482	160.186	3.542	11.130	34.325	12.493	250.062
3 Tècnics i professionals de suport	5.969	50.380	249.669	5.077	18.591	60.266	25.383	415.335
4 Empleats administratius	1.257	11.895	57.296	1.584	4.536	14.694	5.669	96.931
5 Treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors de comerços	3.043	24.076	107.215	4.211	12.552	27.407	11.642	190.145
6 Treballadors qualificats en activitats agràries i pesqueres	1.412	2.077	3.636	993	4.177	1.315	2.016	15.625
7 Artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactures, la construcció i la mineria, llevat dels operadors d'instal·lacions i maquinària	6.484	47.629	118.358	6.566	21.457	56.036	26.726	283.256
8 Operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors	5.600	42.051	83.225	3.568	16.740	55.970	22.627	229.782
9 Treballadors no qualificats	1.820	17.525	69.052	2.021	7.598	20.700	8.724	127.440
0 Forces armades	6	85	311	1	12	43	23	481
Total	31.127	240.520	930.283	30.588	107.935	294.374	126.081	1.760.910

Font: CIREM, elaboració a partir de l'Estadística de Població 1996 i l'Enquesta de Població Activa 2001.

En la primera fase d'anàlisi, com es veu a continuació, no hem optat per la via de l'afiliació sectorial⁹ dels seus treballadors, sinó per l'anàlisi del component ocupacional - els perfils professionals - i ho hem complementar amb el component sectorial de les *ocupacions*.

TAULA 2: Llocs de treball i la seva distribució per ocupacions de la comarca del Maresme, projecció 2001.

	Ocupacions (CCO-94 1 dígit)	Maresme		RMB	
		abs.	en %	abs.	en %
1	Personal directiu de les empreses i les administracions públiques	11.154	10,3%	152.334	8,7%
2	Tècnics i professionals científics i intel·lectuals	11.130	10,3%	250.062	14,2%
3	Tècnics i professionals de suport	18.591	17,2%	415.335	23,6%
4	Empleats administratius	4.536	4,2%	96.931	5,5%
5	Treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors de comerços	12.552	11,6%	190.145	10,8%
6	Treballadors qualificats en activitats agràries i pesqueres	4.177	3,9%	15.625	0,9%
7	Artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactures, la construcció i la mineria, llevat dels operadors d'instal·lacions i maquinària	21.457	19,9%	283.256	16,1%
8	Operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors	16.740	15,5%	229.782	13,0%
9	Treballadors no qualificats	7.598	7,0%	127.440	7,2%
0	Forces armades	12	0,0%	481	0,0%
	Total	107.935	100%	1.760.910	100%

⁹ Classificació del lloc de treball a través de l'activitat econòmica de l'establiment on es desenvolupa l'activitat.

Font: CIREM, elaboració a partir de l'Estadística de Població 1996 i l'Enquesta de Població Activa 2001.

Segons les característiques dels seus *perfils professionals*, el Maresme es distingeix pels següents aspectes:

- El Maresme, en comparació amb la Regió Metropolitana, té una major presència de personal directiu de les empreses i les administracions públiques. La quota d'aquest perfil professional en el mercat laboral de la Regió Metropolitana és, juntament amb la del Garraf, la més alta en distància.
- Per altra banda, té una presència de tècnics i professionals científics i intel·lectuals menor que la Regió Metropolitana, però té una similitud amb totes les comarques de la Regió Metropolitana, excepte el Barcelonès.
- El perfil dels tècnics i professionals de suport¹⁰ té una presència menor, que és, juntament amb la del Garraf, la més baixa de totes les comarques de la Regió Metropolitana.
- També el perfil dels empleats administratius té una presència menor, que és la segona més baixa de tota la Regió Metropolitana.
- Es detecta una major presència de treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors de comerços, que representa, després del Garraf, la quota més alta.
- La proporció dels classificats en el perfil de treballadors qualificats en activitats agràries i pesqueres és relativament elevada, amb un 3,9%. De fet, és la segona quota del mercat laboral intern més alta després de l'Alt Penedès.
- A la resta de dels perfils professionals («artesans i treballadors qualificats», «operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors»; «treballadors no qualificats» i «forces armades»), el Maresme se situa a la franja mitjana de totes les comarques, però sempre superior a la mitjana de la Regió Metropolitana. Una menor proporció d'operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors i, en el cas del Maresme, una major presència de treballadors qualificats en activitats agràries i pesqueres.

No obstant, si comparem aquesta anàlisi amb les dades del pes de les comarques dintre d'una categoria professional prenent com a referència el pes de les comarques en l'estructura del mercat laboral de la Regió Metropolitana, podem observar que el Maresme es distingeix per l'elevat pes en la categoria 1, «personal directiu de les empreses i les administracions públiques», i els grups 5, «treballadores de serveis de restauració, personals, protecció i venedors de comerços» i 6, «treballadors qualificats en activitats agràries i pesqueres». Per altra banda, mostra una manca considerable de llocs de treball en les categories 2, «tècnics i professionals de suport», i la categoria 4, «empleats administratius». El pes menor dels llocs de treball en la categoria 2, «tècnics i professionals científics i intel·lectuals», s'emmarca dins de l'estructura específica d'aquesta categoria professional amb el monopoli del Barcelonès.

¹⁰ Aquest grup està format en bona part pel col·lectiu de professionals de suport de gestió administrativa (més de la meitat d'aquest grup).

En aquest sentit, es considera clau la categoria professional 3, «tècnics i professionals de suport». El grup 2, «tècnics i professionals científics i intel·lectuals», pot tenir una importància especial per al desenvolupament del teixit econòmic i el mercat laboral i, com veurem més endavant, per a les estratègies de formació professional de la comarca.

Tanmateix, si es fa una classificació més a l'engròs, el Maresme, juntament amb el Garraf i el Barcelonès, se situa en l'àrea dins de la Regió Metropolitana orientada a les activitats de serveis. L'altra àrea, molt més orientada a la indústria, està constituïda pel Vallès Occidental, el Vallès Oriental, el Baix Llobregat i l'Alt Penedès. Només en destaquen les especificitats pròpies del Maresme, juntament amb l'Alt Penedès, en quant a la seva activitat agrícola, i juntament amb el Garraf, en quant a les activitats del comerç, hoteleria i restauració.

Per finalitzar aquest capítol, volem ressaltar que, en la demanda de qualificació, no s'ha tingut en compte ni el primer ni el darrer grup, ja que en el cas del primer grup de «personal directiu» coexisteixen diferents nivells de qualificació (no es pot comparar la qualificació necessària dels directius i els gerents d'empreses de menys de 10 treballadors i els de grans empreses) i en el cas dels «treballadors no qualificats» no es requereix un nivell¹¹ ni una especialització¹² de les competències massa elevat.

Per a la configuració de la demanda formativa, cal tenir en compte que els dos perfils de tècnics i d'empleats administratius, que, en conjunt, representen un 33,4% del mercat laboral intern, realitzen tasques molt més relacionades amb el suport a la producció i, per tant, configuren una demanda de qualificació diferent de la que va lligada a la producció pròpiament dita. Hi ha la possibilitat que la demanda formativa d'aquests perfils sigui més homogènia que a la resta de perfils.

3.2.2 Anàlisi a dos dígit

L'anàlisi de la demanda formativa requereix concretar més enllà dels perfils professionals exposats fins ara. Per aconseguir aquest objectiu, orientem ara la nostre anàlisi als llocs de treball fent referència a la classificació ocupacional.

A la següent taula es mostren amb més detall les *ocupacions* relacionades amb els *llocs de treball* de la comarca del Maresme.

¹¹ S'entén per nivell de competències la complexitat i la diversitat de les tasques inherents als llocs de treball.

¹² S'entén per especialització de les competències, l'amplitud dels coneixements que s'exigeixen, els estris i les màquines que s'utilitzen, el material sobre el qual es treballa o amb el qual es treballa, així com amb la naturalesa dels béns i serveis que es produeixen.

Taula 3: Estructura de la població ocupada al Maresme segons subgrups ocupacionals, 1996 i projecció 2001 (1/2)			
	Ocupacions (CCO-94 2 dígitos)	Llocs de treball	Llocs de treball (%)
10	Membres del poder executiu i legislatiu, i personal directiu de les administracions públiques; dirigents d'organitzacions d'interès social	114	0,11
11	Directors d'empreses amb deu assalariats o més	3.475	3,22
12	Gerents d'empreses de comerç amb menys de deu assalariats	3.696	3,42
13	Gerents d'empreses d'hoteleria i restauració amb menys de deu assalariats	860	0,80
14	Gerents d'altres empreses amb menys de deu assalariats	1.949	1,81
15	Gerents d'empreses de comerç sense assalariats	853	0,79
16	Gerents d'empreses d'hoteleria sense assalariats	168	0,16
17	Gerents d'altres empreses sense assalariats	40	0,04
20	Professionals de les ciències físiques, químiques, matemàtiques i enginyeria, associats a titulacions de 2n i 3r cicle universitari	1.320	1,22
21	Professionals de les ciències naturals i la sanitat, associats a titulacions de 2n i 3r cicle universitari	1.012	0,94
22	Professionals de l'ensenyament associats a titulacions de 2n i 3r cicle universitari	2.390	2,21
23	Professionals del dret	1.470	1,36
24	Professionals de l'organització d'empreses i professionals de les ciències socials i humanes, associats a titulacions de 2n i 3r cicle universitari	735	0,68
25	Escriptors, artistes i altres professionals, associats a titulacions de 2n i 3r cicle universitari, i similars	597	0,55
26	Professionals de les ciències físiques, químiques, matemàtiques, enginyeria similars, associats a titulacions de 1r cicle universitari	442	0,41
27	Professionals de les ciències naturals i la sanitat, associats a titulacions de 1r cicle universitari, llevat dels òptics, els fisioterapeutes i similars	750	0,69
28	Professionals de l'ensenyament associats a titulacions de 1r cicle universitari	1.767	1,64
29	Altres professionals associats a titulacions de 1r cicle universitari	647	0,60
30	Tècnics en ciències físiques, químiques i enginyeria	1.996	1,85
31	Tècnics en ciències naturals i en sanitat	587	0,54
32	Tècnics en educació infantil, instructors de vol, navegació i conducció de vehicles	56	0,05
33	Professionals de suport d'operacions financeres i comercials	2.908	2,69
34	Professionals de suport de gestió administrativa	10.529	9,75
35	Altres tècnics i professionals de suport	2.515	2,33
40	Empleats de serveis comptables, financers i serveis de suport a la producció i el transport	1.358	1,26
41	Empleats de biblioteques, serveis de correus i similars	695	0,64
42	Operadors de màquines d'oficina	12	0,01
43	Auxiliars administratius sense tasques d'atenció al públic no classificats en altres apartats	1.220	1,13
44	Auxiliars administratius amb tasques d'atenció al públic no classificats en altres apartats	53	0,05
45	Empleats d'agències de viatges, recepcionistes i telefonistes que tracten directament amb el públic	726	0,67
46	Caixers, taquillers i altres empleats similars que tracten directament amb el públic	473	0,44

Taula 3: Estructura de la població ocupada al Maresme segons subgrups ocupacionals, 1996 i projecció 2001 (2/2)			
	Ocupacions (CCO-94 2 dígits)	abs.	% sobre total
50	Treballadors de serveis de restauració	3.058	2,83
51	Treballadors de serveis personals	2.582	2,39
52	Treballadors de serveis de protecció i seguretat	1.130	1,05
53	Dependents de comerç i similars	5.782	5,36
60	Treballadors qualificats en activitats agrícoles	3.378	3,13
61	Treballadors qualificats en activitats ramaderes	47	0,04
62	Treballadors qualificats en altres activitats agràries	72	0,07
63	Pescadors i treballadors qualificats en activitats piscícoles	680	0,63
70	Encarregats d'obra i altres encarregats de la construcció	343	0,32
71	Treballadors d'obres estructurals de la construcció i similars	6.776	6,28
72	Treballadors d'acabats de la construcció i similars; pintors i similars	3.300	3,06
73	Encarregats de la metal·lúrgia i caps de taller mecànic	73	0,07
74	Treballadors de les indústries extractives	3	0,00
75	Soldadors, planxistes, muntadors d'estructures metàl·liques, ferrers, fabricants d'eines i similars	1.162	1,08
76	Mecànics i ajustadors de maquinària i equips elèctrics i electrònics	4.819	4,46
77	Mecànics de precisió en metalls, treballadors de les arts gràfiques, ceramistes, fabricants de productes de vidre i artesans de la fusta, el tèxtil i el cuir	2.053	1,90
78	Treballadors de la indústria de l'alimentació, les begudes i el tabac	954	0,88
79	Treballadors del tractament de la fusta, ebenistes, treballadors de les indústries tèxtils, la confecció, la pell, el cuir, el calçat i similars	1.975	1,83
80	Caps d'equip i encarregats d'instal·lacions industrials fixes	9	0,01
81	Operadors d'instal·lacions industrials fixes i similars	89	0,08
82	Encarregats d'operadors de màquines fixes	1.678	1,55
83	Operadors de màquines fixes	11.203	10,38
84	Muntadors i engalzadors	385	0,36
85	Maquinista de locomotora, operador de maquinària agrícola i d'equips pesants mòbils, i mariners	606	0,56
86	Conductors de vehicles de transport urbà o per carretera	2.770	2,57
90	Treballadors no qualificats del comerç	118	0,11
91	Empleats domèstics i resta de personal de neteja d'interior d'edificis	3.623	3,36
92	Conserges d'edificis, netejavidres i vigilants	715	0,66
93	Altres treballadors no qualificats en altres serveis	149	0,14
94	Peons agraris i pesquers	376	0,35
96	Peons de la construcció	293	0,27
97	Peons de les indústries manufactureres	928	0,86
98	Peons del transport i descarregadors	1.397	1,29
00	Forces armades	12	0,01
Maresme		107.947	100,00

Font: CIREM, elaboració pròpia a partir de l'Estadística de Població 1996 i l'Enquesta de Població Activa 2001.

Dins el perfil de tècnics i professionals científics i intel·lectuals, els perfils universitaris tenen un pes específic. No obstant, els grups més importants són els de professionals d'ensenyament associats a titulacions de 2n i 3r cicle universitari (21,5%), i el de 1r cicle universitari (15,9%).

Pel que fa a suport tècnic i professional i empleats administratius, el col·lectiu més important és el de professionals de suport a la gestió administrativa (56,6%), seguits pels professionals de suport d'operacions financeres i comercials (15,6%) i dels altres tècnics i professionals de suport (13,5%).

Dins els «empleats administratius», les categories més importants són les dels «empleats de serveis comptables, financers i serveis de suport a la producció i el transport» (29,9%), i els «auxiliars administratius sense tasques d'atenció al públic no classificats en altres apartats» (26,9%).

Dins els «treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors de comerços» els «dependents de comerç i similars» són el col·lectiu més important (46,1%), seguits dels «treballadors de serveis de restauració» (24,4%) i després els «treballadors de serveis personals» (20,6%).

La categoria dels treballadors qualificats en activitats agràries i pesqueres està concentrada en les activitats agrícoles amb un 80,9% dels llocs de treball en aquesta categoria.

Dins els artesans i treballadors industrials i de la construcció, els «treballadors d'obres estructurals de la construcció i similars» són els més importants (31,6%). Altres col·lectius amb molt de pes són el grup de «mecànics i ajustadors de maquinària i equips elèctrics i electrònics» (22,5%).

Quan analitzem la categoria dels «operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors» veiem que els operadors de màquines fixes són el col·lectiu més important (66,9%), seguits dels «conductors de vehicles de transport urbà o per carretera» (16,5%) i els «encarregats d'operadors de màquines fixes»(10,0%).

Finalment, els empleats domèstics i la resta de personal de neteja d'interior d'edificis (47,7%) concentren les activitats de la categoria dels treballadors no qualificats. Altres col·lectius importants en aquesta categoria són els «peons del transport i descarregadors» (18,4%) i els «peons de les indústries manufactureres» (12,2%).

A la següent taula es mostren les 30 *ocupacions* amb més volum d'*ocupació* (que representa el 71% del total de l'*ocupació* a la comarca) i un major grau d'especialització de les competències.

TAULA 4: Les 30 ocupacions amb més ocupats. Llocs de treball al Maresme, projecció 2001				
	Ocupacions (CCO-94 3 dígits)	Maresme		
		2001		
		Llocs de treball		
		Abs.	% sobre total	(%) acumulat
341	Professionals de suport de gestió administrativa amb tasques administratives generals	10.494	9,7	9,7
836	Operadors de màquines de fabricar productes tèxtils i articles de pell i cuir	8.197	7,6	17,3
533	Dependents i demostradors de botigues, magatzems, quioscos i mercats ambulants	5.466	5,1	22,4
711	Paletes i paredadors	4.650	4,3	26,7
761	Mecànics i ajustadors de maquinària	4.094	3,8	30,5
122	Gerents d'empreses de comerç al detall amb menys de deu assalariats	3.601	3,3	33,8
601	Treballadors per compte propi qualificats en activitats agrícoles	3.191	3,0	36,8
912	Personal de neteja d'oficines, hotels i treballadors similars	2.586	2,4	39,2
863	Conductors de camions	2.417	2,2	41,4
332	Representants de comerç i tècnics de vendes	2.302	2,1	43,5
222	Professors d'ensenyament secundari	2.156	2,0	45,5
111	Directors generals i presidents executius	1.954	1,8	47,3
140	Gerents d'altres empreses amb menys de deu assalariats	1.949	1,8	49,1
502	Cambrers, bàrmans i similars	1.934	1,8	50,9
793	Treballadors de les indústries tèxtils, la confecció i similars	1.821	1,7	52,6
354	Professionals del món artístic, l'espectacle i els esports	1.670	1,5	54,2
713	Fusters	1.661	1,5	55,7
281	Professors d'ensenyament primari i infantil	1.611	1,5	57,2
822	Encarregats d'operadors de màquines de fabricar productes químics	1.411	1,3	58,5
980	Peons del transport i descarregadors	1.397	1,3	59,8
772	Treballadors de les arts gràfiques i similars	1.306	1,2	61,0
832	Operadors de màquines de fabricar productes químics	1.302	1,2	62,2
430	Auxiliars administratius sense tasques d'atenció al públic no classificats en altres apartats	1.220	1,1	63,4
831	Operadors de màquines de treballar metalls i altres productes minerals	1.168	1,1	64,4
511	Auxiliars d'infermeria i similars	1.105	1,0	65,5
501	Cuiners i altres preparadors de menjars	1.049	1,0	66,4
513	Perruquers, especialistes en tractaments de bellesa i treballadors similars	1.048	1,0	67,4
911	Empleats domèstics	1.037	1,0	68,4
723	Electricistes de la construcció i similars	977	0,9	69,3
780	Treballadors de la indústria de l'alimentació, les begudes i el tabac	954	0,9	70,2
722	Lampistes i instal·ladors de canonades	948	0,9	71,0

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Estadística de Població 1996 i l'Enquesta de Població Activa 2000.

3.3. Llocs de treball per famílies professionals

A l'hora de configurar l'encaix entre l'oferta i la demanda de qualificació s'ha emprat un sistema de correspondències entre l'oferta formativa i el nivell i l'especialització de les competències inherents als *llocs de treball*. Aquest sistema s'ha basat en el sistema de classificació per *famílies professionals dels cicles formatius* de l'FP del Ministeri d'Educació i Cultura (MEC).¹³

En aquest apartat es presenten les dades corresponents als resultats d'aquesta correspondència. Cal assenyalar, però, que l'assignació de totes les *ocupacions* en el seu nivell més alt de desagregació disponible (CCO 3 dígit), a les famílies establertes pel MEC no aconsegueixen ser exhaustives, de manera que hi ha una proporció de l'*ocupació* que resta no classificable segons aquest sistema de classificació i que, per tant, s'ha creat l'epígraf «altres famílies» per identificar el percentatge que representa.¹⁴

Tanmateix, s'ha eliminat l'*ocupació* que no és objectiu de l'estudi, que correspon als *grups ocupacionals*: personal directiu de les empreses i de les administracions públiques, tècnics i professionals científics i intel·lectuals,¹⁵ treballadors no qualificats i forces armades. Aquesta *ocupació* queda reflectida en el grup «exclosos», que representa el 24% del total dels *llocs de treball* de l'RMB.

A la següent taula es mostren els resultats d'aquesta correspondència:

¹³ Vegeu el capítol de metodologia.

¹⁴ Aquest col·lectiu, doncs, no rep cap tipus de formació professional reglada específica.

¹⁵ Tot i que es pot definir un nivell i una especialització de les competències d'aquest grup, s'ha eliminat perquè s'entén que li correspon a la universitat atendre aquest tipus de formació. La formació superior queda, doncs, fora de l'àmbit d'estudi d'aquest projecte.

TAULA 5: Estructura dels llocs de treball a la comarca del Maresme per famílies professionals, projecció 2001			
Família professional	Llocs de treball	Llocs de treball (%)	Llocs de treball classificats (%)
Activitats agràries	3.565	3,3	4,2
Activitats físiques i esportives	418	0,4	0,5
Activitats marítimes i pesqueres	887	0,8	1,1
Administració	13.000	12,0	15,5
Arts gràfiques	1.558	1,4	1,9
Arts plàstiques i disseny	782	0,7	0,9
Comerç i màrqueting	12.030	11,1	14,3
Comunicació, imatge i so	702	0,7	0,8
Edificació i obra civil	6.919	6,4	8,2
Electricitat i electrònica	2.847	2,6	3,4
Fabricació mecànica	7.213	6,7	8,6
Fusta i moble	1.820	1,7	2,2
Hoteleria i turisme	5.036	4,7	6,0
Imatge personal	1.048	1,0	1,2
Indústries alimentàries	1.231	1,1	1,5
Informàtica	616	0,6	0,7
Manteniment de vehicles autopropulsats	1.870	1,7	2,2
Manteniment i serveis a la producció	286	0,3	0,3
Química	3.114	2,9	3,7
Sanitat	1.677	1,6	2,0
Serveis socioculturals i a la comunitat	2.138	2,0	2,5
Tèxtil, confecció i pell	10.276	9,5	12,2
Vidre i ceràmica	571	0,5	0,7
Diversos	4.455	4,1	5,3
Exclosos	23.887	22,1	-
Total	107.947	100,0	100,0

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Estadística de Població 1996 i l'Enquesta de Població Activa 2000.

L'assignació a *famílies professionals* (sense exclosos) mostra que hi ha un 5,3% dels *llocs de treball* que no són classificables segons el sistema de *famílies professionals* del MEC (aquí agrupat dins la categoria «diversos»), per tant, no hi ha oferta de *formació professional* reglada.

Cal assenyalar que en 4 *famílies professionals* es concentra més del 50% dels llocs de treball del Maresme:

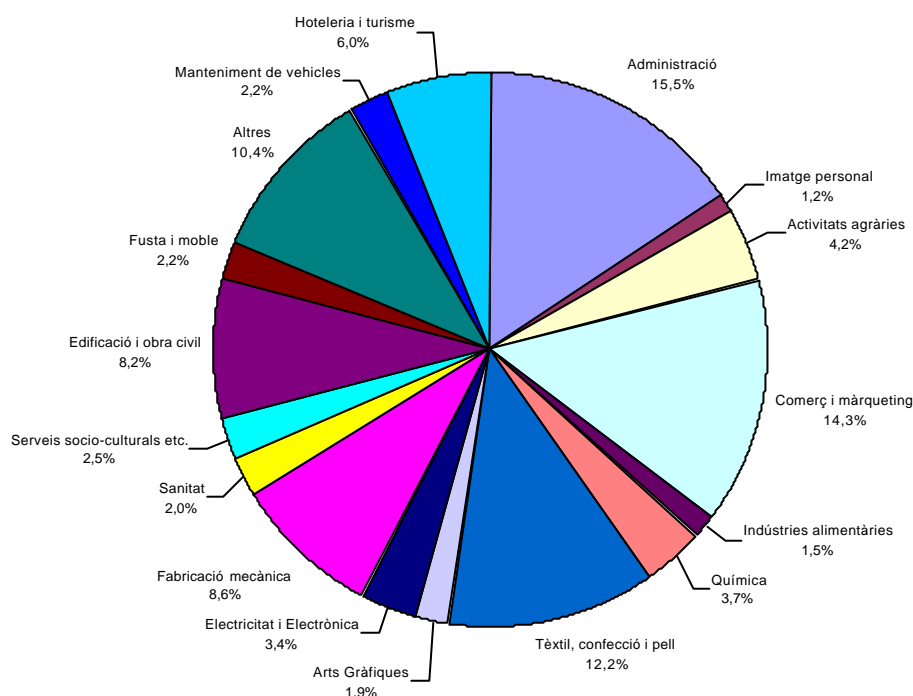
En la família «administració» es concentra el 15,5% dels *llocs de treball*, cosa que representa un índex molt inferior al de la Regió Metropolitana, amb un 24,9%. La següent *família professional* amb més volum d'*ocupació* és la de comerç i màrqueting, amb el 14,3%, seguida de tèxtil, confecció i pell (12,2%) i fabricació mecànica (8,6%).

A continuació ve «edificació i obra civil» (8,2%), «hoteleria i turisme» (6,0%), «activitats agràries» (4,2%), «química» (3,7%) i «electricitat i electrònica» (3,4%). Aquestes tres famílies,

juntament amb les 4 famílies anteriors, representen més del 75% del mercat laboral intern del Maresme.

De la resta de las famílies, es pot dir que les 4 famílies que contribueixen amb més del 2% al mercat laboral intern són: serveis socioculturals i la comunitat (2,5%), manteniment de vehicles (2,2%), fusta i moble (2,2%) i sanitat (2,0%). La resta de *famílies professionals* tenen una representació inferior al 2% en l'ocupació.

GRÀFIC 3: Estructura dels llocs de treball en la comarca del Maresme per famílies professionals, projecció 2001

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Estadística de Població 1996 i l'Enquesta de Població Activa 2000.

Les dades del mercat laboral es poden analitzar també segons el grau d'especialització professional de la comarca dins el context territorial de la Regió Metropolitana.

El grau d'especialització es calcula en funció del pes de la comarca corresponent dins de la família professional i es compara amb el pes del mercat laboral comarcal en el context de la Regió Metropolitana. Considerem com a especialització o dèficit d'especialització quan una família professional té més o menys el 3% respecte a la dada de referència, que és el pes del mercat comarcal en la Regió Metropolitana. En el cas del Maresme es tracta d'una ràtio de 6,1%.

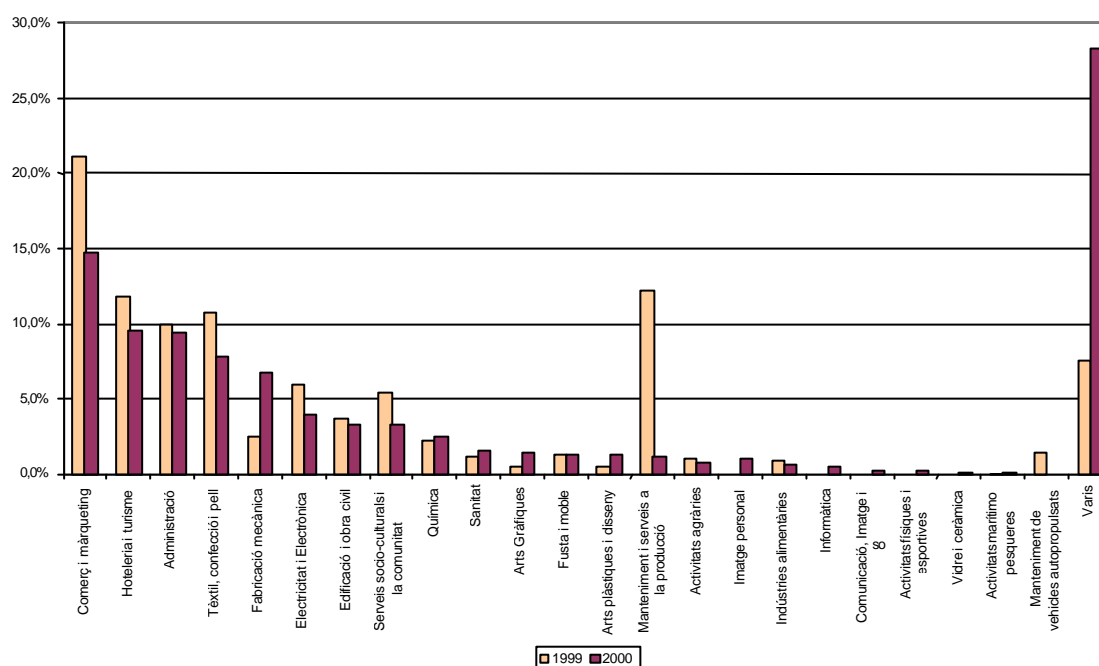
El Maresme es caracteritza dintre de la Regió Metropolitana per una especialització en les famílies professionals d'«activitats agràries», «activitats marítimes i pesqueres», «tèxtil, confecció i pell» i «vidre i ceràmica». Per altra banda, té un dèficit d'especialització en la família professional d'«informàtica» i, en certa manera, en «manteniment i serveis a la producció».

TAULA 6: Distribució dels llocs de treball agrupats en famílies professionals per comarques de l'RMB, projecció 2001								
Família professional	Alt Penedès	Baix Llobregat	Barcelonès	Garraf	Maresme	Vallès Occidental	Vallès Oriental	Total RMB
Activitats agràries	11,3	16,1	19,9	2,5	24,6	10,5	15,1	100,0
Activitats físiques i esportives	1,2	12,0	60,0	1,3	6,4	13,6	5,5	100,0
Activitats marítimes i pesqueres	0,4	2,7	52,1	20,4	21,9	1,6	0,9	100,0
Administració	1,5	11,2	62,0	1,3	4,4	13,8	5,8	100,0
Arts gràfiques	1,7	16,4	49,4	0,5	6,3	18,7	6,9	100,0
Arts plàstiques i disseny	1,0	14,7	53,6	1,3	4,7	17,3	7,3	100,0
Comerç i màrqueting	1,6	13,0	55,4	1,6	5,7	16,0	6,6	100,0
Comunicació, imatge i so	0,9	12,2	62,0	1,4	5,1	13,6	4,8	100,0
Edificació i obra civil	2,6	17,1	38,8	3,5	7,9	19,8	10,2	100,0
Electricitat i electrònica	1,8	15,8	50,0	1,7	5,7	17,7	7,2	100,0
Fabricació mecànica	2,0	20,1	39,7	1,7	5,5	20,8	10,1	100,0
Fusta i moble	3,1	16,8	33,9	2,8	8,2	22,5	12,8	100,0
Hoteleria i turisme	1,5	12,2	56,8	3,3	8,0	12,5	5,7	100,0
Imatge personal	2,0	12,3	55,3	2,2	7,1	14,6	6,6	100,0
Indústries alimentàries	7,6	15,5	39,8	1,5	5,8	19,7	10,0	100,0
Informàtica	0,8	9,9	69,0	0,7	2,6	13,5	3,5	100,0
Manteniment de vehicles autopropulsats	1,9	12,9	53,2	2,3	7,9	14,8	7,1	100,0
Manteniment i serveis a la producció	1,6	18,7	45,0	1,3	3,3	20,2	9,9	100,0
Química	1,6	21,0	33,6	1,8	4,0	26,8	11,1	100,0
Sanitat	1,3	10,9	60,3	1,7	6,3	14,0	5,6	100,0
Serveis socioculturals i a la comunitat	1,3	13,0	58,0	1,7	5,6	14,6	5,8	100,0
Tèxtil, confecció i pell	2,0	10,0	24,7	0,9	20,9	32,5	9,0	100,0
Vidre i ceràmica	2,8	17,5	36,5	1,1	14,3	18,9	9,0	100,0
Altres famílies	1,7	15,8	53,2	1,7	5,0	15,4	7,3	100,0
Exclosos	1,4	11,7	59,2	1,5	5,4	14,9	6,0	100,0
Total	1,8	13,7	52,8	1,7	6,1	16,7	7,2	100,0

S'han de contrastar els resultats d'especialització amb les dades del pes de les famílies professionals en l'estructura del mercat laboral per determinar quines són realment les famílies que diferencien la comarca de les altres de la Regió Metropolitana. En el cas del Maresme, s'arriba a la conclusió que hi ha tres famílies professionals que diferencien la comarca: «tèxtil, confecció i pell», «activitats agràries» i «activitats marítimes i pesqueres». Per altra banda, s'ha de destacar el dèficit de mà d'obra en la família professional d'«informàtica», en què es detecta una dependència del Barcelonès.

3.4. Tendències en la demanda d'ocupació

Gràfic 4: Ofertes d'ocupació al Maresme a través del Servei Català

Un factor important en l'anàlisi de la demanda de *qualificacions* és el comportament de la demanda actual del mercat de treball. En aquest sentit, aquest apartat intenta aproximar-se a aquesta dimensió partint de les dades del servei públic més important de mediació laboral, el Servei Català d'Ocupació.

El Servei Català d'Ocupació representa aproximadament entre un 10-15% dels contractes realitzats a Catalunya. Per tant, la distribució proporcionada en les taules següents pot ser que no sigui representativa respecte del total de la contractació. És possible que aquest servei es pugui concentrar en la mediació de determinats segments ocupacionals de l'àmbit laboral i d'altres sistemes de mediació, com ara la premsa, les borses de treball dels col·legis professionals, etc., que s'utilitzin de manera més extensa, entre d'altres.

També cal matisar la informació que es presenta, ja que s'està parlant de contractació i no de *llocs de treball*. Per tant, les *ocupacions* amb una alta rotació contractual (poca estabilitat laboral) tindran un major grau de representativitat i el que es vol mesurar són els *llocs de treball* i no el volum de contractacions.

Tanmateix, és l'única informació de la qual es disposa i que pot orientar, un cop tinguts en compte aquests factors, cap a on poden anar les tendències en la demanda de *qualificacions*.

En aquest capítol es presenta informació sobre el volum d'ofertes per *famílies professionals* i de la seva distribució i el detall de les *ocupacions* més demandades¹⁶ en la comarca del Maresme i a la Regió Metropolitana de Barcelona, l'RMB.

A la taula següent, corresponent a l'anàlisi per famílies, es pot destacar que 4 *famílies professionals* representen el 50% de les mediacions de l'SCO l'any 1999 (vegeu taula):

- Comerç i màrqueting (21,2%)
- Manteniment i serveis a la producció (12,2%)
- Hoteleria i turisme (11,8%)
- Tèxtil, confecció i pell (10,8%)

Si afegim les següents 3 famílies professionals segons la seva importància en el mercat laboral, s'arriba a un 75% dels llocs de treball, inclòs als serveis de mediació al Maresme de l'any 1999:

- Administració (9,9%)
- Electricitat i electrònica (6,0%)
- Serveis socioculturals i a la comunitat (5,5%)

¹⁶ Amb més de 500 ofertes de treball registrades.

Taula 7: Ofertes al Servei Català de Col·locació a la comarca del Maresme i a la Regió Metropolitana per famílies professionals, 1999					
Família professional		Maresme		Regió Metropolitana	
		Abs.	en %	Abs.	en %
1	Activitats agràries	106	1,0%	2.213	1,1%
2	Activitats físiques i esportives	-		-	
3	Activitats marítimes i pesqueres	1	0,0%	19	0,0%
4	Administració	1.037	9,9%	28.626	14,4%
5	Arts gràfiques	51	0,5%	2.217	1,1%
6	Arts plàstiques i disseny	45	0,4%	999	0,5%
7	Comerç i màrqueting	2.209	21,2%	40.140	20,2%
8	Comunicació, imatge i so	-		-	
9	Edificació i obra civil	385	3,7%	6.904	3,5%
10	Electricitat i electrònica	628	6,0%	25.607	12,9%
11	Fabricació mecànica	256	2,5%	7.219	3,6%
12	Fusta i moble	131	1,3%	2.237	1,1%
13	Hoteleria i turisme	1.231	11,8%	12.921	6,5%
14	Imatge personal	-		-	
15	Indústries alimentàries	96	0,9%	2.622	1,3%
16	Informàtica	-		-	
17	Manteniment de vehicles autopropulsats	143	1,4%	2.743	1,4%
18	Manteniment i serveis a la producció	1.274	12,2%	27.907	14,0%
19	Química	239	2,3%	3.689	1,9%
20	Sanitat	116	1,1%	1.442	0,7%
21	Serveis socioculturals i a la comunitat	573	5,5%	7.163	3,6%
22	Tèxtil, confecció i pell	1.128	10,8%	4.430	2,2%
23	Vidre i ceràmica	-		-	
24	Diversos: docència i investigació	53	0,5%	2.357	1,2%
25	Diversos: llicenciats, diplomats i títols propis	220	2,1%	4.817	2,4%
26	Diversos: funció pública	12	0,1%	448	0,2%
27	Diversos: medi ambient	3	0,0%	118	0,1%
28	Diversos: mineria i primeres transformacions	19	0,2%	233	0,1%
29	Diversos: polivalent baixa qualificació	488	4,7%	11.599	5,8%
Total		10.444	100%	198.670	100%

Font: Servei Català de Col·locació, acumulat període de gener a desembre del 1999.

Es pot observar que l'SCO suposa una mediació parcial i es posen de manifest alguns àmbits, com per exemple la informàtica i la comunicació, imatge i so, respecte dels quals la seva incidència és pràcticament nul·la.

Taula 8: Ofertes al Servei Català de Col·locació a la comarca del Maresme per la famílies professionals, 1999	
Família professional	Maresme
Comerç i màrqueting	21,2%
Manteniment i serveis a la producció	12,2%
Hoteleria i turisme	11,8%
Tèxtil, confecció i pell	10,8%
Administració	9,9%
Electricitat i electrònica	6,0%
Serveis socioculturals i a la comunitat	5,5%
Diversos: polivalent baixa qualificació	4,7%
Edificació i obra civil	3,7%
Fabricació mecànica	2,5%
Química	2,3%
Diversos: llicenciats, diplomats i títols propis	2,1%
Manteniment de vehicles autopropulsats	1,4%
Fusta i moble	1,3%
Sanitat	1,1%
Activitats agràries	1,0%
Indústries alimentàries	0,9%
Arts gràfiques	0,5%
Diversos: docència i investigació	0,5%
Arts plàstiques i disseny	0,4%
Diversos: mineria i primeres transformacions	0,2%
Diversos: funció pública	0,1%
Activitats marítimes i pesqueres	0,0%
Diversos: medi ambient	0,0%
Total	100%

Font: Servei Català de Col·locació, acumulat període de gener a desembre del 1999.

Al 2000, el panorama respecte de la demanda al Servei Català d'Ocupació ha canviat considerablement. Ara són les cinc famílies següents en què es concentra més del 50% de la demanda:

- Comerç i màrqueting (14,74%)
- Diversos: treballadors no qualificats de la mineria, indústria i transport (12,79%)
- Hoteleria i turisme (9,52%)
- Administració (9,41%)
- Diversos: treballadors no qualificats dels serveis (8,17%)

S'arriba a un 75% dels llocs de treball inclosos als serveis de mediació al Maresme de l'any 2000, si afegim les següents 4 famílies professionals segons la seva importància en el mercat laboral:

- Tèxtil, confecció i pell (7,84%)
- Fabricació mecànica (6,72%)
- Electricitat i electrònica (3,98%)
- Edificació i obra civil (3,32%)

Taula 9: Ofertes al Servei Català de Col·locació a la comarca del Maresme i a la Regió Metropolitana per famílies professionals, 2000

Família professional		Maresme		Regió Metropolitana	
		abs	%	abs	%
1	Activitats agràries	100	0,78%	889	0,38%
2	Activitats físiques i esportives	28	0,22%	270	0,11%
3	Activitats marítimes i pesqueres	4	0,03%	56	0,02%
4	Administració	1.203	9,41%	25.787	10,99%
5	Arts gràfiques	182	1,43%	3.182	1,36%
6	Arts plàstiques i disseny	164	1,28%	2.802	1,19%
7	Comerç i màrqueting	1.884	14,74%	34.288	14,61%
8	Comunicació, imatge i so	33	0,25%	546	0,23%
9	Edificació i obra civil	424	3,32%	6.760	2,88%
10	Electricitat i electrònica	508	3,98%	15.196	6,47%
11	Fabricació mecànica	858	6,72%	22.861	9,74%
12	Fusta i moble	175	1,37%	2.334	0,99%
13	Hoteleria i turisme	1.217	9,52%	15.839	6,75%
14	Imatge personal	127	0,99%	3.347	1,43%
15	Indústries alimentàries	80	0,63%	1.839	0,78%
16	Informàtica	66	0,52%	5.330	2,27%
17	Manteniment i serveis a la producció	145	1,14%	2.674	1,14%
18	Química	318	2,49%	4.236	1,80%
19	Sanitat	207	1,62%	2.506	1,07%
20	Serveis socioculturals i a la comunitat	420	3,28%	5.948	2,53%
21	Textil, confecció i pell	1.002	7,84%	3.363	1,43%
22	Vidre i ceràmica	12	0,09%	245	0,10%
	Diversos: empresaris, gerents i directors d'àrea	140	1,10%	3.054	1,30%
	Diversos: professionals i tècnics de suport	400	3,13%	9.901	4,22%
	Diversos: treballadors dels serveis personals	96	0,75%	2.661	1,13%
	Diversos: treballadors d'explotacions mineres i professionals del transport	275	2,15%	5.157	2,20%
	Diversos: treballadors no qualificats dels serveis	1.044	8,17%	19.435	8,28%
	Diversos: treballadors no qualificats de l'agricultura	37	0,29%	1.290	0,55%
23	Diversos: treballadors no qualificats de la mineria, la indústria i el transport	1.635	12,79%	32.916	14,02%
	Total	12.783	100%	234.710	100%

Font: Servei Català de Col·locació, acumulat període de gener a desembre del 1999.

S'observa que només «comerç i màrqueting» i «hoteleria i turisme» eren, l'any anterior, en aquest grup, que concentra el 50% de la demanda.

Taula 10: Ofertes al Servei Català de Col·locació per comarques del Maresme per famílies professionals, 2000	
Família professional	Maresme
	2000
Comerç i màrqueting	14,74%
Diversos: treballadors no qualificats de la mineria, la indústria i el transport	12,79%
Hoteleria i turisme	9,52%
Administració	9,41%
Diversos: treballadors no qualificats dels serveis	8,17%
Tèxtil, confecció i pell	7,84%
Fabricació mecànica	6,72%
Electricitat i electrònica	3,98%
Edificació i obra civil	3,32%
Serveis socioculturals i a la comunitat	3,28%
Diversos: professionals i tècnics de suport	3,13%
Química	2,49%
Diversos: treballadors d'explotacions mineres i professionals del transport	2,15%
Sanitat	1,62%
Arts gràfiques	1,43%
Fusta i moble	1,37%
Arts plàstiques i disseny	1,28%
Manteniment i serveis a la producció	1,14%
Diversos: empresaris, gerents i directors d'àrea	1,10%
Imatge personal	0,99%
Activitats agràries	0,78%
Diversos: treballadors dels serveis personals	0,75%
Informàtica	0,52%
Indústries alimentàries	0,63%
Diversos: treballadors no qualificats de l'agricultura	0,29%
Comunicació, imatge i so	0,25%
Activitats físiques i esportives	0,22%
Vidre i ceràmica	0,09%
Activitats marítimes i pesqueres	0,03%

En la següent taula es mostren en detall les ofertes (amb una demanda superior a 30 *llocs de treball*) realitzades per les empreses al Servei Català d'Ocupació durant el període de gener a desembre del 1999. Aquestes ofertes s'han ordenat per volum de demanda, de més a menys.

Aquest detall en què es presenten les dades permet obtenir per cada *ocupació* el nivell de demanda concret.

Taula 11 (1/2): Les ocupacions de l'SCC amb més oferta al Maresme (amb més de 30 ofertes)				
Ocupacions (CCO-94 4 dígits)		Ofertes		
		absolut	% sobre total	% acumulat
9800	Peons transport i descarregadors	897	7,0%	7,0%
5330	Dependents de botigues, magatzems i mercats ambulants	808	6,3%	13,3%
3320	Representants de comerç i tècnics de vendes	755	5,9%	19,2%
9121	Personal neteja oficines i hotels (cambrers)	717	5,6%	24,9%
9700	Peons indústries manufactureres	681	5,3%	30,2%
5020	Cambrers, bàrmans i sim.	622	4,9%	35,0%
4210	Taquígrafs i mecanògrafs	520	4,1%	39,1%
3029	Altres tècnics físics, químics i enginyeria	411	3,2%	42,3%
3532	Animadors comunitaris	279	2,2%	44,5%
5010	Cuiners i altres preparadors de menjars	272	2,1%	46,6%
4510	Empleats informació i recepcionistes d'oficina	267	2,1%	48,7%
8364	Operadors màquines blanquejar, tenyir i rentar	263	2,1%	50,8%
4601	Caixers i taquillers, llevat banca i correus	227	1,8%	52,6%
7110	Paletes i paredadors	224	1,8%	54,3%
8362	Operadors telers i altres màquines de teixir	185	1,4%	55,8%
7621	Mecànics i reparadors equips elèctrics	181	1,4%	57,2%
7935	Patronistes i talladors de teles, cuir i pell	173	1,4%	58,5%
5111	Aux. infermeria hospitalària	171	1,3%	59,9%
7130	Fusters	165	1,3%	61,2%
7220	Lampistes i instal·ladors de canonades	154	1,2%	62,4%
8610	Taxistes i conductors automòbils i furgonetes	153	1,2%	63,6%
7936	Cosidors a mà, brodadors i sim.	148	1,2%	64,7%
4011	Empleats comptabilitat i càlcul de nòmines	141	1,1%	65,8%
5130	Perruquers i especialistes en tractaments bellesa	127	1,0%	66,8%
3010	Delineants i dissenyadors tècnics	126	1,0%	67,8%
8332	Operadors màquines fab. prod. Plàstic	125	1,0%	68,8%
7613	Mecànics i ajustadors maq. agrícola i industrial	121	0,9%	69,7%
7611	Mecànics i ajustadors vehicles de motor	121	0,9%	70,7%
7932	Teixidors amb telers artesans o teixits de punt	106	0,8%	71,5%
3027	Tècnics metal·lúrgia i mines	105	0,8%	72,3%
1133	Directors dep. comercialització i vendes	93	0,7%	73,1%
5250	Guàrdies jurats i personal seguretat privada	92	0,7%	73,8%
6022	Treb. qualificats agrícoles, compte altri, horta	89	0,7%	74,5%
3312	Agents assegurances	87	0,7%	75,1%
4102	Empleats serveis correus, llevat finestreta	87	0,7%	75,8%
8413	Muntadors equips electrònics	87	0,7%	76,5%
9211	Conserges d'edificis	86	0,7%	77,2%
7240	Pintors, envernissadors, empaperadors i sim.	85	0,7%	77,8%
3316	Agents compres	84	0,7%	78,5%
8311	Operadors màquines eines	82	0,6%	79,1%
5030	Caps cuina, cambrers i sim.	81	0,6%	79,8%

Taula 11 (2/2): Les ocupacions del SCC amb més oferta al Maresme (amb més de 30 ofertes)				
Ocupacions (CCO-94 4 dígits)		Ofertes		
		absolut	% sobre total	% acumulat
3024	Tècnics electrònica i telecomunicacions	79	0,6%	80,4%
2420	Economistes	72	0,6%	81,0%
4022	Empleats oficina de serveis de producció	71	0,6%	81,5%
4523	Telefonistes	67	0,5%	82,0%
3541	Decoradors	65	0,5%	82,5%
8630	Conductors camions	65	0,5%	83,1%
9310	Enllustradors i altres treb. oficis carrer	64	0,5%	83,6%
8151	Operadors màquines mescladores subs. Químiques	64	0,5%	84,1%
5143	Guies i hostesses de terra	62	0,5%	84,5%
9110	Empleats domèstics	57	0,4%	85,0%
5320	Encarregats secció d'un comerç i sim.	55	0,4%	85,4%
3031	Programadors i controladors equips informàtics	53	0,4%	85,8%
7513	Planxistes i calderers	53	0,4%	86,2%
9602	Peons construcció d'edificis	52	0,4%	86,7%
9002	Venedors a domicili i per telèfon	49	0,4%	87,0%
7711	Rellogers i mecànics instruments de precisió	49	0,4%	87,4%
3411	Secretaris administratius i sim.	45	0,4%	87,8%
7522	Treb. fabricació eines, mecànics i ajustadors	43	0,3%	88,1%
3545	Esportistes i prof. sim.	43	0,3%	88,4%
2839	Altres professors tècnics formació professional	43	0,3%	88,8%
7726	Impressors serigrafia i estampadors planxa	39	0,3%	89,1%
4522	Recepcionistes, llevat oficines	39	0,3%	89,4%
7933	Sastres, modistes i barreters	38	0,3%	89,7%
9410	Peons agrícoles	34	0,3%	90,0%
8122	Operadors forns segona fusió i trens laminatge	33	0,3%	90,2%
7514	Muntadors d'estructures metàl·liques	32	0,3%	90,5%
8415	Muntadors engalzadors productes de fusta	32	0,3%	90,7%
8620	Conductors autobusos	31	0,2%	91,0%
7802	Forners, pastissers i confiters	30	0,2%	91,2%
8373	Operadors màquines moldre cereals i espècies	30	0,2%	91,4%
9122	Bugaders i planxadors	30	0,2%	91,7%

Font: Servei Català d'Ocupació, acumulat període de gener a desembre del 1999.

3.5. Els sortides del mercat de treball i la renovació generacional

Per tal d'aproximar-se a la demanda futura d'una determinada *ocupació*, un dels factors que s'ha de tenir en compte és la sortida per jubilació dels cohorts de més edat. En el cas que una *ocupació* no estigui en declivi¹⁷ hi ha un procés de renovació generacional de l'*ocupació*. En aquest capítol es presenten dades que ens permetran una aproximació a les necessitats de renovació de les *ocupacions* més envellides, així com les *ocupacions* amb una possible major manca de renovació en termes absoluts.

La següent taula mostra les 30 *ocupacions* amb més envelliment relatiu. En aquest cas s'utilitza la proporció d'*ocupació* amb 50 o més anys sobre el total per representar el potencial de renovació. S'han remarcat les *ocupacions* amb un alt nivell d'envelliment absolut.

En les *ocupacions* que s'analitzen a la taula, els *potencials de renovació generacional* van del 20,8% al 37,7%. Si comparem aquestes dades amb la Regió Metropolitana de Barcelona, on les primeres 30 *ocupacions* més envellides mostren un índex de renovació entre el 25% i el 43,6%, la situació al Maresme no és gaire similar.

¹⁷ Sovint es dona el cas que els canvis tecnològics o en els sistemes d'organització de la producció de béns i serveis, unes *ocupacions* en substitueixen d'altres o simplement desapareixen.

Taula 12: Les 30 ocupacions de la Regió Metropolitana amb un potencial de renovació més elevat, 1996

Ocupacions (3 dígits CCO-94)	Població ocupada (50 anys o més)	Índex de renovació (%)	Mitjana d'edat	Desviació tipus (edat)	
515	Majordoms, ecònoms i similars	20	37,7	45,2	10,7
861	Taxistes i conductors d'automòbils i furgonetes	121	35,9	43,3	11,6
602	Treballadors per compte d'altri qualificats en activitats agrícoles	61	35,9	43,6	13,3
701	Encarregats i caps d'equip d'obres estructurals de la construcció	47	35,6	44,6	11,7
826	Encarregats d'operadors de màquines de fabricar productes tèxtils i articles de pell i cuir	49	34,5	44,1	10,1
611	Treballadors per compte propi qualificats en activitats ramaderes	19	34,5	43,7	12,0
631	Pescadors i treballadors per compte propi qualificats en activitats piscícoles	12	34,3	42,0	13,3
812	Operadors d'instal·lacions d'obtenció i transformació de metalls	21	33,3	41,4	11,5
601	Treballadors per compte propi qualificats en activitats agrícoles	942	32,5	42,4	12,9
794	Treballadors de les indústries de la pell, el cuir i el calçat	14	31,8	42,3	11,4
440	Auxiliars administratius amb tasques d'atenció al públic no classificats en altres apartats	10	30,3	41,2	12,6
721	Arrebossadors de morter, enguixadors i estucadors	54	30,0	41,7	11,4
322	Instructors de vol, navegació i conducció de vehicles	21	30,0	45,2	8,6
816	Operadors de plantes de producció d'energia i similars	12	29,3	41,2	12,5
711	Paletes i paredadors	778	28,4	41,1	11,8
733	Caps de taller de màquines agrícoles i industrials, i motors d'avió	36	28,3	43,5	10,4
632	Pescadors i treballadors per compte d'altri qualificats en activitats piscícoles	81	26,6	40,0	12,0
862	Conductors d'autobusos	11	26,2	40,6	10,6
771	Mecànics de precisió en metalls i materials similars	37	24,5	40,0	11,0
761	Mecànics i ajustadors de maquinària	761	24,2	39,9	11,8
822	Encarregats d'operadors de màquines de fabricar productes químics	210	23,8	41,5	10,4
863	Conductors de camions	634	23,6	39,2	11,9
832	Operadors de màquines de fabricar productes químics	192	23,6	39,6	11,6
522	Policies	94	23,2	38,5	11,4
523	Bombers	16	23,2	39,8	11,0
835	Operadors de màquines d'imprimir, enquadernar i fabricar productes de paper i cartró	9	23,1	39,3	11,7
713	Fusters	217	22,2	38,7	12,5
501	Cuiners i altres preparadors de menjars	288	22,0	38,6	11,7
724	Pintors, envernissadors, empaperadors i similars	154	21,3	39,2	11,8
331	Professionals de suport d'operacions financeres i algunes operacions comercials	107	21,2	39,9	11,2
773	Ceramistes, fabricants de productes de vidre i similars	106	20,9	38,6	11,6
854	Operadors d'altres màquines mòbils	26	20,8	37,9	11,3

La següent taula mostra les 30 ocupacions amb més envelliment absolut. En aquest cas es representa pel volum d'ocupació amb 50 anys o més. S'han remarcat les ocupacions amb un alt nivell d'envelliment relatiu.

Són per tant, les *ocupacions* amb un alt *índex d'envelliment*, tant absolut com relatiu, les que tenen prioritats en l'anàlisi, tant pel seu impacte en l'*ocupació* com pels motius que hi poden haver que expliquin aquest envelliment superior a la mitjana.

Taula 13: Les 30 ocupacions del Maresme amb més envelliment absolut de la població ocupada, 1996					
	Ocupacions (3 dígits CCO-94)	Ocupats (50 anys o més)	Índex de renovació (%)	Mitjana d'edat	Desviació tipus (edat)
601	Treballadors per compte propi qualificats en activitats agrícoles	942	32,5	42,4	12,9
836	Operadors de màquines de fabricar productes tèxtils i articles de pell i cuir	919	17,9	37,9	11,4
341	Professionals de suport de gestió administrativa amb tasques administratives generals	889	11,0	36,0	10,2
711	Paletes i paredadors	778	28,4	41,1	11,8
761	Mecànics i ajustadors de maquinària	761	24,2	39,9	11,8
533	Dependents i demostradors de botigues, magatzems, quioscos i mercats ambulants	721	14,5	34,5	12,2
863	Conductors de camions	634	23,6	39,2	11,9
793	Treballadors de les indústries tèxtils, la confecció i similars	410	15,8	36,7	11,5
332	Representants de comerç i tècnics de vendes	372	19,4	38,8	10,9
501	Cuiners i altres preparadors de menjars	288	22,0	38,6	11,7
502	Cambrers, bàrmans i similars	261	10,8	33,1	11,4
780	Treballadors de la indústria de l'alimentació, les begudes i el tabac	255	18,7	36,2	12,5
713	Fusters	217	22,2	38,7	12,5
822	Encarregats d'operadors de màquines de fabricar productes químics	210	23,8	41,5	10,4
832	Operadors de màquines de fabricar productes químics	192	23,6	39,6	11,6
772	Treballadors de les arts gràfiques i similars	167	14,1	36,6	11,3
724	Pintors, envernissadors, empaperadors i similars	154	21,3	39,2	11,8
513	Perruquers, especialistes en tractaments de bellesa i treballadors similars	139	13,3	34,7	11,9
723	Electricistes de la construcció i similars	135	16,6	38,1	11,4
861	Taxistes i conductors d'automòbils i furgonetes	121	35,9	43,3	11,6
831	Operadors de màquines de treballar metalls i altres productes minerals	109	14,9	37,1	11,3
511	Auxiliars d'infermeria i similars	108	9,8	35,0	10,1
331	Professionals de suport d'operacions financeres i algunes operacions comercials	107	21,2	39,9	11,2
773	Ceramistes, fabricants de productes de vidre i similars	106	20,9	38,6	11,6
751	Emmotlladors, soldadors, planxistes, muntadors d'estructures metàl·liques i treballadors similars	103	17,3	38,6	11,0
302	Tècnics en ciències físiques, químiques i enginyeria	99	14,7	37,0	10,0
722	Lampistes i instal·ladors de canonades	95	12,0	35,8	11,4
522	Policies	94	23,2	38,5	11,4
401	Auxiliars comptables i financers	89	17,4	39,5	9,7
632	Pescadors i treballadors per compte d'altri qualificats en activitats piscícoles	81	26,6	40,0	12,0
762	Mecànics i ajustadors d'equips elèctrics i electrònics	81	14,5	36,8	10,9
402	Empleats de registre de materials, serveis de suport a la producció i el transport	78	12,6	35,1	11,1

Per altra banda, es detecten 5 ocupacions, en què el potencial de renovació supera el 25%, és a dir, un de cada quatre treballadors té 50 anys o més i, a mes a mes, es tracta de més de 50 ocupats:

- Taxistes i conductors d'automòbils i furgonetes, conductors d'autobusos, professionals de la navegació marítima
- Treballadors per compte d'altri qualificats en activitats agrícoles
- Treballadors per compte propi qualificats en activitats agrícoles
- Paletes i paredadors, encarregats i caps d'equip d'obres estructurals i de la construcció, ebenistes i treballadors similars
- Pescadors i treballadors per compte d'altri qualificats en activitats piscícoles

Hi ha 10 ocupacions més, on el potencial de renovació és superior al 20%, és a dir un de cada 5 treballadors té més de 50 anys i, mes a mes, es tracta de més de 50 ocupats:

- Mecànics i ajustadors de maquinària, caps de taller de vehicles de motor i caps de taller de màquines agrícoles i industrials, i motors d'avió
- Encarregats d'operadors de màquines de fabricar productes químics
- Conductors de camions
- Operadors de màquines de fabricar productes químics
- Polícies
- Fusters
- Cuiners i altres preparadors de menjars
- Pintors, envernissadors, empaperadors i similars
- Professionals de suport d'operacions financeres i algunes operacions comercials
- Ceramistes, fabricants de productes de vidre i similars

3.6. Grau d'autosuficiència professional

Per finalitzar el capítol de demanda de qualificació, que fa referència a l'estructura del mercat laboral, volem exposar dades que ens semblen importants per al disseny. Considerem que un indicador dels equilibris o desequilibris entre l'oferta i la demanda d'un territori concret és la mobilitat interterritorial per motiu de treball.

Si aquesta informació s'analitza per ocupacions permet construir un índex d'autosuficiència ocupacional, entenent com a autosuficiència el grau en què un territori pot abastar els llocs de treball que genera amb mà d'obra resident. Aquest índex representa el percentatge de llocs de treball al territori ocupats per residents.

En la següent taula es mostren les ocupacions dels llocs de treball generats a la comarca del Maresme el 1999, amb un saldo negatiu de més de 60 ocupats, ordenades de més a menys llocs de treball en valors absoluts.

Tanmateix, s'han assenyalat les ocupacions amb un menor grau d'autosuficiència en termes relatius, ja que, com que el saldo de la comarca és negatiu en termes generals, les ocupacions amb més ocupats sempre sortirien segons aquesta classificació al capdavant i aquest factor és el que fa que canviï l'ordre de la classificació.

D'entrada, s'ha de destacar que el grau d'autosuficiència és d'un 89,2, molt elevat a la comarca del Maresme en comparació amb les altres. Només el Garraf - amb un 89,6 - supera el Maresme, i l'Alt Penedès - amb un 83,4 - és relativament a prop d'aquestes dues comarques. Totes les altres comarques tenen un grau d'autosuficiència molt més baix. El Barcelonès, el Vallès Occidental i el Vallès Oriental se situen en el grup de grau d'autosuficiència entre 73 i 78, mentre que el Baix Llobregat té un grau menor, de 70.

	Llocs de treball	Llocs de treball residents	Diferència en llocs de treball	Taxa d'autosuficiència (%)
Total Alt Penedès	19.174	15.996	3.178	83,4
Total Baix Llobregat	142.173	97.818	44.355	68,8
Total Barcelonès	501.183	386.845	114.338	77,2
Total Garraf	17.481	15.661	1.820	89,6
Total Maresme	62.976	56.187	6.789	89,2
Total Vallès Occidental	171.261	130.978	40.283	76,5
Total Vallès Oriental	75.376	55.477	19.899	73,6

Segons els nostres càlculs, el grau d'autosuficiència de la comarca se situa en un 89,2% per a totes les ocupacions (a tres dígits). Les ocupacions amb un nivell més baix d'autosuficiència de tota la comarca eren (ordenades de menys a més grau d'autosuficiència):

- Tècnics en ciències físiques, químiques i enginyeria
- Encarregats de secció d'un comerç i similars
- Professionals de suport de la promoció social
- Representants de comerç i tècnics de vendes
- Emmotlladors, soldadors, planxistes, muntadors d'estructures metàl·liques i treballadors similars
- Auxiliars comptables i financers
- Ceramistes, fabricants de productes de vidre i similars
- Operadors de màquines de treballar metalls i altres productes minerals
- Mecànics i ajustadors d'equips elèctrics i electrònics
- Auxiliars d'infermeria i similars
- Professionals del món artístic, l'espectacle i els esports
- Operadors de màquines de fabricar productes químics
- Conductors de camions
- Encarregats d'operadors de màquines de fabricar productes químics
- Mecànics i ajustadors de maquinària
- Cuiners i altres preparadors de menjars
- Paletes i paredadors
- Empleats de registre de materials, serveis de suport a la producció i el transport
- Professionals de suport de gestió administrativa amb tasques administratives generals
- Electricistes de la construcció i similars

Per altra banda, les ocupacions amb un saldo negatiu superior a 60 treballadors, amb un grau d'autosuficiència superiors al grau de la comarca, són els següents:

- Dependents i demostradors de botigues, magatzems, quioscos i mercats ambulants
- Cambrers, bàrmans i similars
- Operadors de màquines de fabricar productes tèxtils i articles de pell i cuir
- Treballadors per compte propi qualificats en activitats agrícoles
- Auxiliars administratius sense tasques d'atenció al públic no classificats en altres apartats
- Treballadors de les indústries tèxtils, la confecció i similars
- Treballadors de les arts gràfiques i similars
- Pintors, envernissadors, empaperadors i similars
- Encarregats de secció d'un comerç i similars
- Fusters
- Lampistes i instal·ladors de canonades

Taula 15: Grau d'autosuficiència de les ocupacions. Llocs de treball a la comarca del Maresme

Ocupacions (3 dígits CCO-94)	Llocs de treball	Llocs de treball residents	Diferència en llocs de treball	Taxa d'autosuficiència (%)
341 Professionals de suport de gestió administrativa amb tasques administratives generals	8.072	7.145	927	88,5
332 Representants de comerç i tècnics de vendes	1.918	1.497	421	78,1
761 Mecànics i ajustadors de maquinària	3.149	2.754	395	87,5
533 Dependents i demostradors de botigues, magatzems, quioscos i mercats ambulants	4.969	4.593	376	92,4
863 Conductors de camions	2.686	2.344	342	87,3
711 Paletes i paredadors	2.735	2.408	327	88,0
502 Cambrers, bàrmans i similars	2.417	2.201	216	91,1
836 Operadors de màquines de fabricar productes tèxtils i articles de pell i cuir	5.123	4.916	207	96,0
501 Cuiners i altres preparadors de menjars	1.311	1.147	164	87,5
511 Auxiliars d'infermeria i similars	1.105	943	162	85,3
302 Tècnics en ciències físiques, químiques i enginyeria	672	521	151	77,5
780 Treballadors de la indústria de l'alimentació, les begudes i el tabac	1.363	1.218	145	89,4
601 Treballadors per compte propi qualificats en activitats agrícoles	2.901	2.784	117	96,0
822 Encarregats d'operadors de màquines de fabricar productes químics	882	771	111	87,4
831 Operadors de màquines de treballar metalls i altres productes minerals	730	619	111	84,8
430 Auxiliars administratius sense tasques d'atenció al públic no classificats en altres apartats	1.109	1.000	109	90,2
832 Operadors de màquines de fabricar productes químics	814	706	108	86,7
354 Professionals del món artístic, l'espectacle i els esports	696	594	102	85,3
751 Emmotlladors, soldadors, planxistes, muntadors d'estructures metàl·liques treballadors similars	597	498	99	83,4
793 Treballadors de les indústries tèxtils, la confecció i similars	2.602	2.506	96	96,3
723 Electricistes de la construcció i similars	814	721	93	88,6
762 Mecànics i ajustadors d'equips elèctrics i electrònics	558	473	85	84,8
401 Auxiliars comptables i financers	511	427	84	83,6
773 Ceramistes, fabricants de productes de vidre i similars	508	430	78	84,6
772 Treballadors de les arts gràfiques i similars	1.187	1.112	75	93,7
402 Empleats de registre de materials, serveis de suport a la producció i el transport	621	548	73	88,2
353 Professionals de suport de la promoció social	319	248	71	77,7
724 Pintors, envernissadors, empaperadors i similars	723	658	65	91,0
532 Encarregats de secció d'un comerç i similars	286	222	64	77,6
713 Fusters	977	913	64	93,4
722 Lampistes i instal·ladors de canonades	790	727	63	92,0

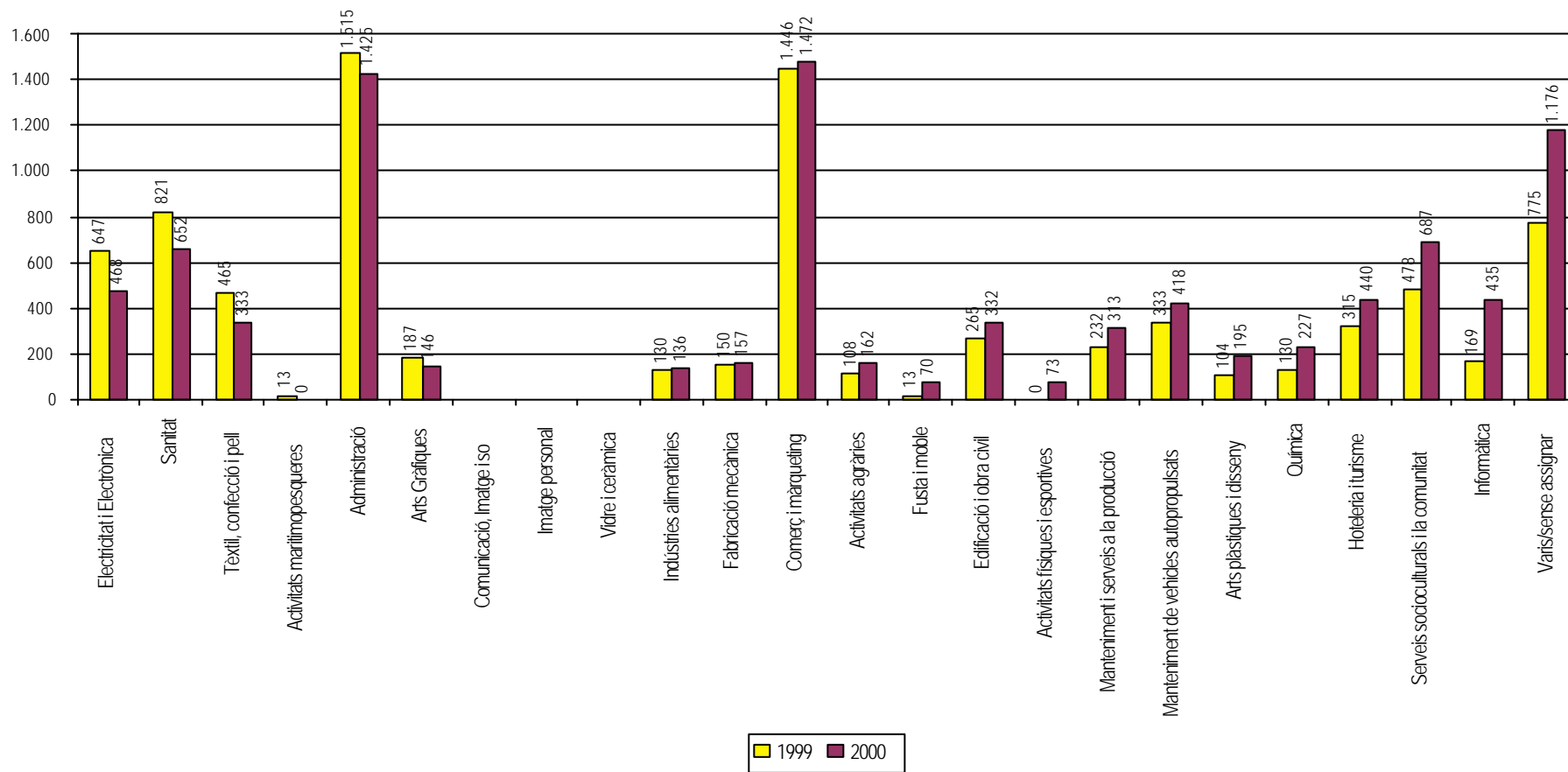
Font: Elaboració pròpia a partir de l'Estadística de Població 1996

4. DESCRIPCIÓ DE L'OFERTA FORMATIVA AL MARESME

4.1. Introducció

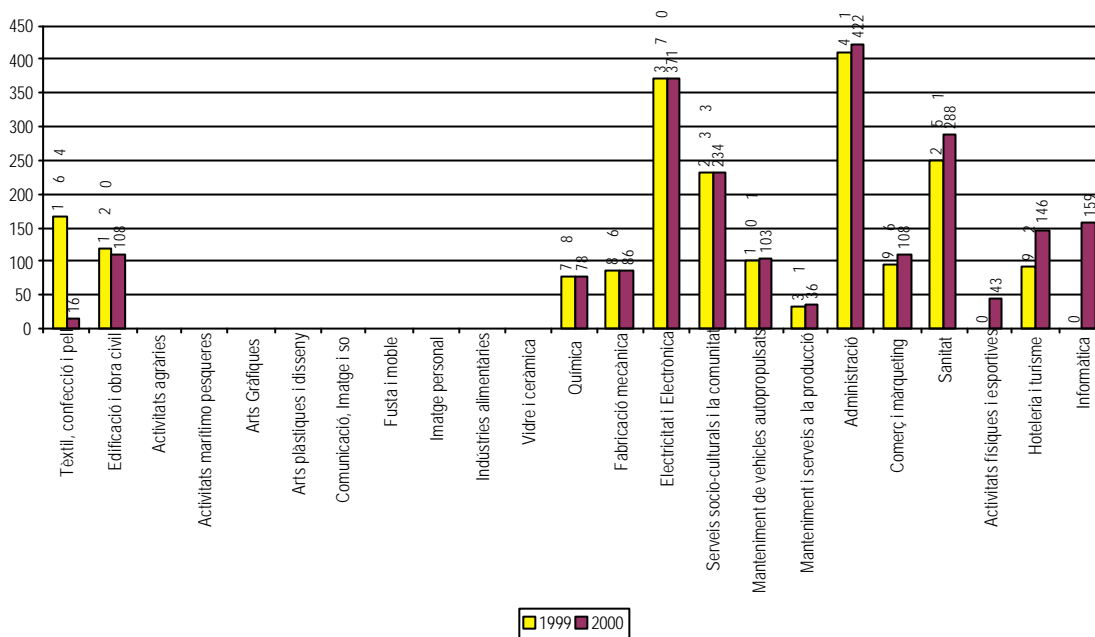
Aquest capítol recull la descripció de l'oferta formativa dels 3 sistemes de la *formació professional*. Però, abans d'entrar en la descripció dels tres sistemes per separat, volem exposar en forma de diagrames una primera aproximació a la formació professional del Maresme en el seu conjunt, malgrat els molts inconvenients trobats per ajuntar les xifres dels tres sistemes. A continuació es descriuen per separat i posteriorment s'ajunta la informació i se'n fa una lectura comuna.

Gràfic 5: La formació professional a la comarca del Maresme, 1999-2000

4.2. La Formació reglada

Gràfic 6: la formació reglada a la comarca del Maresme, 1999-2000

4.2.1 Anàlisi general

En entrar en l'anàlisi de la *formació reglada*, s'ha de tenir en compte que, com que es tractar de dades de 1999-2000, s'han hagut d'incloure els estudis de l'*antiga FP*, atès que durant aquest curs hi havia encara oferta dels últims cursos de l'FP2, en què hi havia alumnes que encara s'estaven formant. Pel que fa als actuals *cicles formatius*, es diferencien els de grau mig i els de grau superior.

Pel que fa a la *formació professional reglada (FPR)*, a la comarca del Maresme hi ha hagut un total de 2.033 alumnes l'any 1999 i 2.198 l'any 2000.

Malgrat que els *cicles formatius* es troben encara en el període 1999-2000 en estat d'implantació, no hi ha un nombre important d'estudiants (21 alumnes) a l'FP antiga.

No hi ha hagut cap alumne que hagi seguit cursos a les escoles oficials d'idiomes ni tampoc cicles formatius pont.

La distribució de l'alumnat per tipus de cicles, excloent l'alumnat de l'antiga FP, de cicle formatiu pont i d'idiomes, indica un equilibri entre els cicles formatius de grau mig i els de grau superior l'any 1999, que es manté amb variacions d'un 3% a favor dels cicles de grau mig l'any 2000:

- cicles formatius de grau mig 50,47 el 1999 i 53,2% el 2000

- cicles formatius de grau superior 48,5 el 1999 i 46,8% el 2000

L'anàlisi de l'FPR per famílies professionals destaca les següents famílies pel nombre d'alumnes (ordenats per la seva importància), que agrupen més del 60% dels alumnes, en concret el 62,2% dels alumnes l'any 1999 i el 59,8% l'any 2000:

- Administració
- Electricitat i electrònica
- Sanitat
- Serveis socioculturals i a la comunitat

Taula 16: Alumnat per famílies professionals de formació professional reglada al Maresme, 1999-2000										
Famílies professionals	1999					2000				
	C. form. de grau mig	C. form. de grau superior	Antiga FP	Total Maresme	% total	C. form. de grau mig	C. form. de grau superior	Idiomes	Total	% total
Activitats agràries	0	0	0	0	0%	0	0	-	0	0,00%
Activitats físiques i esportives	0	0	0	0	0%	43	0	-	43	1,96%
Activitats marítimes i pesqueres	0	0	0	0	0%	0	0	-	0	0,00%
Administració	245	145	21	411	20,22%	273	149	-	422	19,20%
Arts gràfiques	0	0	0	0	0%	0	0	-	0	0,00%
Arts plàstiques i disseny	0	0	0	0	0%	0	0	-	0	0,00%
Comerç i màrqueting	72	24	0	96	4,72%	73	35	-	108	4,91%
Comunicació, imatge i so	0	0	0	0	0%	0	0	-	0	0,00%
Edificació i obra civil	36	84	0	120	5,90%	36	72	-	108	4,91%
Electricitat i electrònica	263	107	0	370	18,20%	266	105	-	371	16,88%
Fabricació mecànica	52	34	0	86	4,23%	53	33	-	86	3,91%
Fusta i moble	0	0	0	0	0%	0	0	-	0	0,00%
Hoteleria i turisme	53	39	0	92	4,53%	85	61	-	146	6,64%
Imatge personal	0	0	0	0	0%	0	0	-	0	0,00%
Indústries alimentàries	0	0	0	0	0%	0	0	-	0	0,00%
Informàtica	0	0	0	0	0%	0	159	-	159	7,23%
Manteniment de vehicles autopropulsats	101	0	0	101	4,97%	102	1	-	103	4,69%
Manteniment i serveis a la producció	31	0	0	31	1,52%	36	0	-	36	1,64%
Química	31	47	0	78	3,84%	31	47	-	78	3,55%
Sanitat	129	122	0	251	12,35%	156	132	-	288	13,10%
Serveis socioculturals i a la comunitat	0	233	0	233	11,46%	0	234	-	234	10,65%
Tèxtil, confecció i pell	13	151	0	164	8,07%	16	0	-	16	0,73%
Vidre i ceràmica	0	0	0	0	0%	0	0	-	0	0,00%
Competències transversals: idiomes	-	-	-	0	0%	-	-	0	0	0,00%
Total	1.026	986	21	2.033	100%	1.170	1.028	0	2.198	100%

Per altra banda, hi ha nou famílies professionals sense cap oferta a la comarca del Maresme:

- Activitats agràries
- Activitats marítimes i pesqueres

- Arts gràfiques
- Arts plàstiques i disseny
- Comunicació, imatge i so
- Fusta i moble
- Imatge personal
- Indústries alimentàries
- Vidre i ceràmica

Val a destacar les dues famílies professionals que l'any 2000 començaven a tenir una oferta formativa reglada a la comarca del Maresme, que són:

- Activitats físiques i esportives
- Informàtica

Cal mencionar, sobretot, la importància de la família professional «informàtica», que en el 2000 ha comptat amb 159 alumnes, els quals representen el 7,23% de tots els alumnes.

Una altra família professional que ha crescut considerablement, tant en números absoluts d'alumnes com percentualment, és la d'«hoteleria i turisme».

Per altra banda, la família professional «tèxtil, confecció i pell» ha desaparegut pràcticament en el 2000 del programa d'FP, amb tant sols 16 alumnes enfront dels 164 alumnes l'any 1999.

Una anàlisi més detallada mostra que hi ha dues famílies professionals que tenen una oferta formativa exclusivament a nivell de grau superior:

- Serveis socioculturals i a la comunitat
- Informàtica, que és nova en el 2000

Hi ha dues famílies professionals més que tenen més alumnes a nivell de grau superior que a nivell de grau mig tant l'any 1999 com el 2000:

- Edificació i obra civil
- Química

Val a destacar, en el cas de la família professional «tèxtil, confecció i pell», que l'any 1999 té encara una oferta formativa de grau superior important amb 151 alumnes, però que l'any següent ha desaparegut del tot a aquest nivell.

Per altra banda, existeixen dues famílies professionals que tenen exclusivament una oferta formativa a nivell de grau mig en els dos anys de referència:

- Manteniment de vehicles autopropulsats, que incloem aquí encara que en l'any 2000 hi ha un alumne que realitza formació reglada de grau superior.
- Manteniment i serveis a la producció

L'any 2000 cal afegir dues famílies professionals noves a aquesta categoria:

- Activitats físiques i esportives, que inicia aquest any el seu cicle formatiu reglat.
- Tèxtil, confecció i pell, que ja hem mencionat anteriorment.

4.3. Comparació Maresme – Regió Metropolitana

Taula 17: Alumnat per famílies professionals de formació professional reglada a la comarca del Maresme i la Regió Metropolitana de Barcelona, 1999-2000								
Famílies Professionals	Maresme				Regió Metropolitana			
	1999		2000		1999		2000	
	Nombre absolut	% total del Maresme	Nombre absolut	% total del Maresme	Nombre absolut	% total	Nombre absolut	% total
Activitats agràries	0	0,00%	0	0,00%	168	0,25%	149	0,24%
Activitats físiques i esportives	0	0,00%	43	1,96%	380	0,58%	724	1,15%
Activitats marítimes i pesqueres	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Administració	411	20,22%	422	19,20%	10.267	15,58%	7.884	12,56%
Arts gràfiques	0	0,00%	0	0,00%	499	0,76%	654	1,04%
Arts plàstiques i disseny	0	0,00%	0	0,00%	5.119	7,77%	2.622	4,18%
Comerç i màrqueting	96	4,72%	108	4,91%	1.789	2,71%	2.248	3,58%
Comunicació, imatge i so	0	0,00%	0	0,00%	834	1,27%	1.158	1,85%
Edificació i obra civil	120	5,90%	108	4,91%	1.602	2,43%	1.002	1,60%
Electricitat i electrònica	370	18,20%	371	16,88%	7.050	10,70%	6.742	10,74%
Fabricació mecànica	86	4,23%	86	3,91%	2.143	3,25%	2.381	3,79%
Fusta i moble	0	0,00%	0	0,00%	511	0,78%	331	0,53%
Hoteleria i turisme	92	4,53%	146	6,64%	880	1,34%	1.453	2,32%
Imatge personal	0	0,00%	0	0,00%	536	0,81%	852	1,36%
Indústries alimentàries	0	0,00%	0	0,00%	169	0,26%	168	0,27%
Informàtica	0	0,00%	159	7,23%	1.865	2,83%	3.610	5,75%
Manteniment de vehicles autopropulsats	101	4,97%	103	4,69%	2.921	4,43%	2.825	4,50%
Manteniment i serveis a la producció	31	1,52%	36	1,64%	1.267	1,92%	1.219	1,94%
Química	78	3,84%	78	3,55%	1.339	2,03%	1.267	2,02%
Sanitat	251	12,35%	288	13,10%	4.386	6,65%	4.601	7,33%
Serveis socioculturals i a la comunitat	233	11,46%	234	10,65%	2.925	4,44%	2.908	4,63%
Tèxtil, confecció i pell	164	8,07%	16	0,73%	274	0,42%	86	0,14%
Vidre i ceràmica	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Competències transversals: idiomes	0	0,00%	0	0,00%	18.988	28,81%	17.877	28,48%
Total	2.033	100%	2.198	100%	65.911	100%	62.760	100%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades facilitades pel Departament d'Ensenyament. Curs 1999-2000.

La comparació de l'oferta formativa del Maresme amb la de la Regió Metropolitana posa de manifest que existeixen famílies professionals que s'oferien només fora de la comarca del Maresme, com ara:

- Activitats agràries
- Arts gràfiques

- Arts plàstiques i disseny
- Comunicació, imatge i so
- Fusta i moble
- Imatge personal

Tampoc existeix al Maresme una oferta formativa d'FPR en l'àrea de les competències transversals: idiomes.

A part, existeixen dues famílies professionals que no tenen oferta formativa reglada ni al Maresme ni a la Regió Metropolitana, que són:

- Activitats marítimes i pesqueres
- Vidre i ceràmica

S'ha de remarcar també que existeixen sis famílies professionals que tenen més pes en l'oferta formativa del Maresme que en la de la Regió Metropolitana (superen en 1,5% l'oferta formativa de la Regió Metropolitana de l'any 2000-2001, sense tenir en compte l'oferta formativa de competències transversals):

- Administració
- Edificació i obra civil
- Electricitat i electrònica
- Hoteleria i turisme
- Sanitat
- Serveis socioculturals i a la comunitat

Per altra banda, hi ha cinc famílies professionals en les quals la situació és la contrària. És a dir, el pes percentual de la formació reglada en aquesta família professional en el conjunt del subsistema és a l'RMB un 1,5% superior a la del Maresme. En tres casos es tracta de famílies professionals per a les quals no existeix oferta formativa al Maresme, com ara «arts plàstiques i disseny»; «comunicació, imatge i so» i «imatge personal». En els altres dos casos sí que hi ha oferta de formació reglada al Maresme:

- Fabricació mecànica
- Manteniment de vehicles autopropulsats

4.3.1 Grau de concentració de l'oferta formativa al Maresme

En entrar en el detall de les localitats, es constata una concentració (natural) de l'oferta formativa a la capital. Més de la meitat de l'FPR es fa a Mataró. Malgrat tot, destaquem, pel seu baix grau de concentració (menys de 0,5), les següents famílies professionals:

- Hoteleria i turisme
- Tèxtil, confecció i pell
- Serveis socioculturals i a la comunitat
- Comerç i màrqueting

Taula 18: Alumnat per famílies professionals de formació professional reglada a la comarca del Maresme i a la seva capital Mataró, 1999-2000						
Famílies professionals cicles formatius	1999			2000		
	Mataró total	Maresme total	Grau de concentració	Mataró total	Maresme total	Grau de concentració
Activitats físiques i esportives	0	0	-	43	0	0
Administració	255	390	0,65	422	275	0,65
Comerç i màrqueting	34	96	0,35	108	43	0,40
Edificació i obra civil	95	120	0,79	108	83	0,77
Electricitat i electrònica	231	370	0,62	371	220	0,59
Fabricació mecànica	86	86	1,00	86	86	1,00
Hoteleria i turisme	0	92	0,00	146	0	0,00
Informàtica				159	103	0,65
Manteniment de vehicles autopropulsats	53	101	0,52	103	51	0,50
Manteniment i serveis a la producció	0	31	0,00	36	0	0,00
Química	78	78	1,00	78	78	1,00
Sanitat	152	251	0,61	288	181	0,63
Serveis socioculturals i a la comunitat	54	233	0,23	234	49	0,21
Tèxtil, confecció i pell	0	164	0,00	16	0	0,00
TOTAL CICLES FORMATIUS	1.131	2.012	0,56	2.198	1.169	0,53

Font: Elaboració pròpia a partir de dades facilitades pel Departament d'Ensenyament. Curs 1999-2000.

Per altra banda, cal mencionar les dues famílies professionals en què el 100% de l'oferta formativa de les quals es concentra a Mataró, que són:

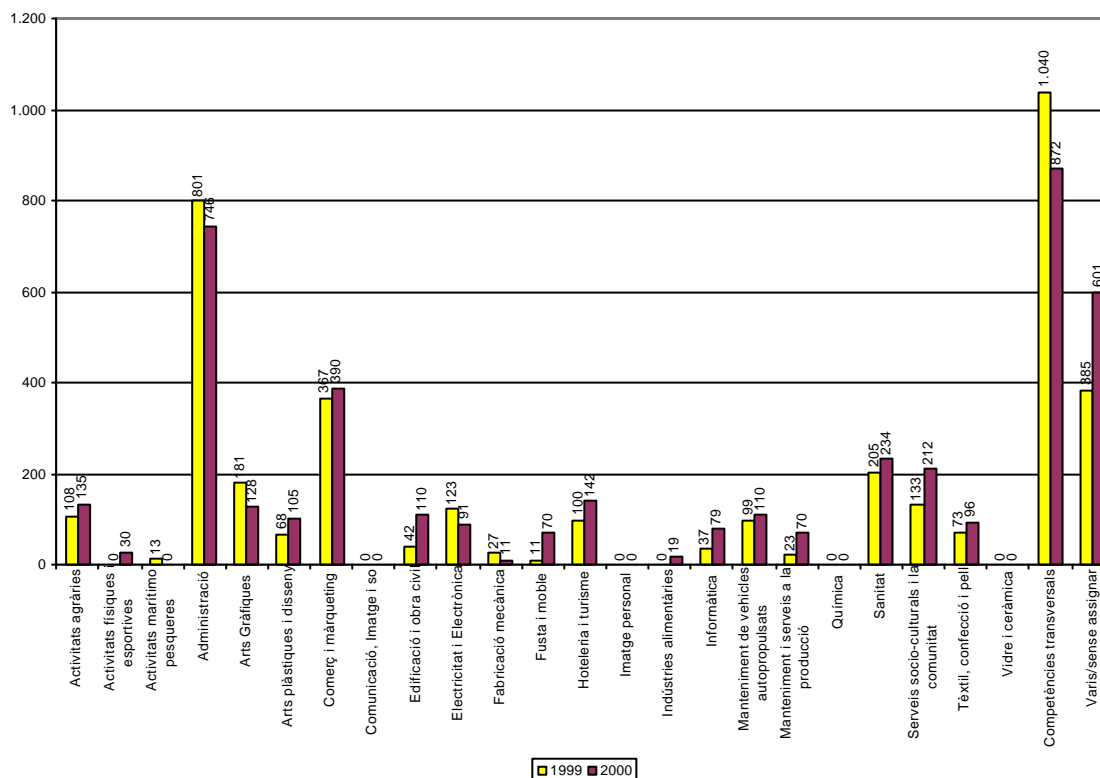
- Fabricació mecànica
- Química

A aquestes famílies s'hi pot afegir una tercera que mostra un grau de concentració superior a 0,75, que és:

- Edificació i obra civil

4.4. La formació ocupacional

Gràfic 7: Alumnes de formació ocupacional a la comarca del Maresme, 1999/2000–2000/2001

4.4.1 Anàlisi general

Una primera consideració en tractar la *formació ocupacional* és que aquesta es compon de dues grans tipologies de cursos, els cursos adreçats a persones en situació d'atur laboral i els cursos de *reciclatge* orientats a persones ocupades.

Si bé en el seu origen la *formació ocupacional* a Catalunya es va dirigir bàsicament a les persones aturades, en l'actualitat, i a causa de l'evolució favorable de les taxes d'atur, s'ha anat orientant també envers el *reciclatge*. Concretament, en l'àmbit de l'RMB, durant l'any 1999 un 42,7% eren aturats i un 57,3% eren ocupats.

Aquesta part de l'FO adreçada al *reciclatge* és pròxima al concepte de formació contínua que en aquest estudi es tracta com a tercer subsistema. Per bé que s'hagués pogut optar per aglutinar les dades d'FO (*reciclatge*) en l'FC, s'han tingut en compte les diferències que hi ha respecte de l'organització, la durada i el finançament de l'FO respecte a l'FC. En concret l'FC s'organitza bàsicament des de les empreses, mentre que l'FO parteix més de la iniciativa individual i de l'oferta existent en el mercat.

La *formació ocupacional* que s'ha portat a terme al llarg de l'any 1999 s'ha analitzat a partir de la classificació de cadascuna de les especialitats en la seva corresponent *família professional*.

S'han incorporat les dades procedents del Departament de Treball pel que fa als *centres col·laboradors* i també les procedents de la *formació ocupacional* organitzada per la Diputació de Barcelona.

Cal tenir en compte que la *formació ocupacional* es pot classificar en la seva major part segons les *famílies professionals*, però que un 27,11% dels alumnes de la comarca del Maresme i el 34,5% de la Regió Metropolitana s'adrecen a cursos de *competències transversals*. Per altra banda, un 10,04% i un 12,81% dels alumnes del Maresme i de la Regió Metropolitana, respectivament, estan en cursos sense assignació/diversos.

Taula 19: Alumnat de formació ocupacional per famílies professionals al Maresme, 1999-2000									
Famílies professionals	1999				2000				variació anual
	Aturats	Ocupat	Total	% total	Aturats	Ocupat	Total	% total	Nombre absolut
Activitats agràries	28	80	108	2,82%	32	103	135	3,18%	27
Activitats físiques i esportives	0	0	0	0,00%	30	0	30	0,71%	30
Activitats marítimes i pesqueres	13	0	13	0,34%	0	0	0	0,00%	-13
Administració	325	476	801	20,88%	285	461	746	17,55%	-55
Arts gràfiques	28	153	181	4,72%	17	111	128	3,01%	-53
Arts plàstiques i disseny	28	40	68	1,77%	71	34	105	2,46%	37
Comerç i màrqueting	232	135	367	9,57%	123	267	390	9,18%	23
Comunicació, imatge i so	0	0	0	0,00%	0	0	0	0,00%	0
Edificació i obra civil	26	16	42	1,09%	52	58	110	2,58%	68
Electricitat i electrònica	108	15	123	3,21%	44	47	91	2,14%	-32
Fabricació mecànica	27	0	27	0,70%	11	0	11	0,26%	-16
Fusta i moble	11	0	11	0,29%	36	34	70	1,65%	59
Hoteleria i turisme	100	0	100	2,61%	111	31	142	3,34%	42
Imatge personal	0	0	0	0,00%	0	0	0	0,00%	0
Indústries alimentàries	0	0	0	0,00%	1	18	19	0,45%	19
Informàtica	37	0	37	0,96%	47	32	79	1,86%	42
Manteniment de vehicles autopropulsats	99	0	99	2,58%	109	1	110	2,59%	11
Manteniment i serveis a la producció	23	0	23	0,60%	29	41	70	1,65%	47
Química	0	0	0	0,00%	0	0	0	0,00%	0
Sanitat	47	158	205	5,34%	101	133	234	5,51%	29
Serveis socioculturals i a la comunitat	102	31	133	3,47%	154	58	212	4,99%	79
Tèxtil, confecció i pell	73	0	73	1,90%	69	27	96	2,26%	23
Vidre i ceràmica	0	0	0	0,00%	0	0	0	0,00%	0
Competències transversals	299	741	1.040	27,11%	231	641	872	20,52%	-168
Diversos/sense assignar	271	114	385	10,04%	259	342	601	14,14%	216
Total	1.877	1.959	3.836	100%	1.812	2.438	4.250	100%	414

Font: Elaboració pròpia a partir de dades facilitades pel Departament de Treball i la Diputació de Barcelona. Any 1999.

El nombre total de persones en *formació ocupacional* l'any 1999 a la comarca del Maresme va ser de 3.836 persones, de les quals 1.877 estaven aturades i 1.959 estaven ocupades. Aquestes dades indiquen una presència lleugerament predominant dintre el subsistema de l'FO.¹⁸ Cal remarcar, però, que, pel que fa a la durada dels cursos i el nombre d'hores lectives, són els cursos per aturats els que representen un volum superior.

L'any següent el nombre d'alumnes ha augmentat considerablement fins a 4.250 persones, la qual cosa significa un augment d'un 11%. La relació entre alumnes en atur i alumnes ocupats ha canviat considerablement a favor de l'últim col·lectiu, que ara representa, en lloc del 51,1% dels alumnes com l'any 1999, el 57,4% l'any 2000.

En analitzar les *famílies professionals* es pot destacar una oferta capdavantera a la família d'administració, seguida per la de comerç i màrqueting (9,57% de l'alumnat). No obstant, el pes de les dues temàtiques en l'FO ha baixat de l'any 1999 a l'any 2000. En el cas de l'assignatura administració observem un descens considerable del 20,88% dels alumnes a un 17,55%, la qual cosa representa, també en xifres absolutes, una reducció del nombre d'alumnes. El pes de comerç i màrqueting baixa del 9,57% a un 9,18%, però entre el 1999 i el 2000 augmenta el nombre d'alumnes en 23 persones.

A part d'això, destaca l'elevat percentatge de cursos de competències transversals amb un 27,11% dels alumnes l'any 1999 i un 20,52% l'any 2000, com els cursos d'assignació diversos/sense assignació, amb un 10,04% dels alumnes l'any 1999 i un 14,14% l'any següent. Per tant, malgrat mantenir una importància considerable en el programa d'FO del Maresme, s'ha de destacar que l'assignatura de competències transversals redueix considerablement el seu pes en el programa d'FO tant en números absoluts com percentualment. En canvi, els cursos diversos/sense assignar augmenten el seu pes tant en percentatge sobre el total dels alumnes d'FO, com en el seu número absolut.

Hi ha altres *famílies professionals* amb un nombre d'alumnes entre un 2,5% o 6% del total de l'FO en els dos anys de referència que són:

• Activitats agràries	2,82% i 3,18% en els anys 1999 i 2000
• Arts gràfiques	4,72% i 3,01% en els anys 1999 i 2000
• Electricitat i electrònica	3,21% i 2,14% en els anys 1999 i 2000
• Hoteleria i turisme	2,61% i 3,34% en els anys 1999 i 2000
• Manteniment de vehicles autopropulsats	2,58% i 2,59% en els anys 1999 i 2000
• Sanitat	5,34% i 5,51% en els anys 1999 i 2000
• Serveis socioculturals i a la comunitat	3,47% i 4,99% en els anys 1999 i 2000

¹⁸ A la Regió Metropolitana el predomini dels ocupats en els cursos és més pronunciat, amb el 57,3% dels alumnes.

Cal esmentar una família professional que entre els anys 1999 i 2000 ha augmentat el seu número d'alumnes de tal manera que ha entrat, en l'any 2000, al grup que agrupen entre el 2,5% i el 6% dels alumnes:

- Edificació i obra civil 1,09% i 2,58% en els anys 1999 i 2000

En sentit contrari hi ha dues *famílies professionals* amb un nombre d'alumnes molt baix que no arriba al 0,5 % del total de la comarca. L'any 1999 hi va haver les dues famílies següents:

- Activitats marítimes i pesqueres 0,34%
- Fusta i moble 0,29%

La primera assignatura, no obstant això, desapareix del programa d'FO l'any 2000, mentre que la família professional «fusta i moble» augmenta el seu número d'alumnes de tal manera, que, l'any 2000, representa un 1,65% del total dels alumnes FO del Maresme.

Per altra banda, hi ha dues famílies professionals que entren de nou en aquesta categoria, que són.

- Fabricació mecànica, que baixa de 27 alumnes l'any 1999 a 11 alumnes l'any 2000, la qual cosa significa un baixada percentual d'un 0,7% a un 0,26%.
- Indústries alimentàries, que no està representada en el programa d'FO de l'any 1999, però que l'any 2000 té ja 19 alumnes, la qual cosa significa un 0,45% del total dels alumnes FO del Maresme.

Finalment hi ha quatre famílies professionals sense cap representació en el programa d'FO del Maresme en els anys 1999 i 2000 que són:

- Comunicació, imatge i so
- Imatge personal
- Química
- Vidre i ceràmica

Hi ha dues famílies professionals que no tenien cap representació en el programa FO del Maresme l'any 1999, però sí l'any 2000:

- Activitats físiques i esportives
- Indústries alimentàries

Tal i com ja hem esmentat abans, la família professional «activitats marítime pesqueres» que tenia l'any 1999 un pes insignificant en el programa d'FO-Maresme desapareix com a activitat formativa ocupacional.

La distribució de l'alumnat en funció de la seva situació d'aturat o ocupat presenta algunes especificitats que convé considerar.

Destaquen set *famílies professionals*, en les quals hi ha una major proporció de persones aturades tant l'any 1999 com l'any 2000, encara que els volums d'alumnat són significativament diferents:

- Fabricació mecànica (100% de 27 persones i 100% d'11 persones en formació l'any 1999 i el 2000, respectivament)
- Fusta i moble (100% d'11 persones i 51,43% de 70 en formació l'any 1999 i el 2000, respectivament)
- Hoteleria i turisme (100% de 100 persones i 78,17% de 142 en formació l'any 1999 i el 2000, respectivament)
- Informàtica (100% de 37 persones i 59,49% de 79 en formació l'any 1999 i el 2000, respectivament)
- Manteniment de vehicles (100% de 99 persones i 99,09% de 110 en formació l'any 1999 i el 2000, respectivament)

- Serveis socioculturals... (76,7% de 133 persones i 72,64% de 212 en formació l'any 1999 i el 2000, respectivament)
- Tèxtil, confecció i pell (100% de 73 persones i 71,88% de 96 en formació l'any 1999 i el 2000, respectivament)

No obstant, en cinc de les famílies professionals el percentatge d'aturats en l'FO ha baixat de manera considerable. Les excepcions són «fabricació mecànica» i «manteniment de vehicles».

Hi ha cinc famílies professionals més on s'ha invertit la relació entre aturats i ocupats entre el 1999 i el 2000 a favor dels ocupats:

- Comerç i màrqueting
- Edificació i obra civil
- Electricitat i electrònica
- Manteniment i serveis
- Diversos/sense assignar

Hi ha dues famílies professionals en què la relació ha canviat a favor dels aturats:

- Arts plàstiques i disseny, on l'any 2000 la majoria d'alumnes eren aturats.
- Sanitat, en què el percentatge d'alumnes a l'atur ha passat del 22,93% al 43,16%.

En les altres famílies professionals de l'FPO es manifesta una relació a favor dels ocupats tant l'any 1999 com l'any 2000. Per tant, mentre al 1999 existia una clara diferenciació entre els cursos amb presència dominant de desocupats i aquells amb presència d'ocupats, la situació l'any 2000 és més difusa i la relació entre els alumnes aturats i ocupats generalment s'ha equilibrat.

4.4.2 Grau de concentració de l'oferta formativa ocupacional al Maresme

En analitzar la distribució geogràfica dels cursos de l'FPO, vam observar que en una família professional els cursos estan concentrats (amb un percentatge de l'alumnat superior al 75%), tant l'any 1999 com l'any 2000, a Mataró al voltant de:

- Fabricació mecànica, però que amb 27 i 11 alumnes els anys 1999 i 2000, respectivament, no és molt significatiu per al programa d'FO.

Taula 20: Alumnat per famílies professionals de formació ocupacional a la comarca del Maresme i a la seva capital Mataró, 1999-2000						
Famílies professionals	1999-2000			2000-2001		
	Maresme	Mataró	Grau de concentració	Maresme	Mataró	Grau de concentració
Activitats agràries	108	28	0,26	135	19	0,14
Activitats físiques i esportives	0	0		30	16	0,53
Activitats marítimes i pesqueres	13	0	0,00	0	0	
Administració	801	543	0,68	746	586	0,79
Arts gràfiques	181	70	0,39	128	90	0,70
Arts plàstiques i disseny	68	15	0,22	105	27	0,26
Comerç i màrqueting	367	283	0,77	390	186	0,48
Edificació i obra civil	42	8	0,19	110	45	0,41
Electricitat i electrònica	123	24	0,20	91	13	0,14
Fabricació mecànica	27	27	1,00	11	11	1,00
Fusta i moble	11	0	0,00	70	18	0,26
Hoteleria i turisme	100	67	0,67	142	72	0,51
Indústries alimentàries	0	0		19	19	1,00
Informàtica	37	0	0,00	79	32	0,40
Manteniment de vehicles autopropulsats	99	83	0,84	110	44	0,40
Manteniment i serveis a la producció	23	14	0,61	70	29	0,41
Sanitat	205	98	0,48	234	84	0,36
Serveis socioculturals i a la comunitat	133	28	0,21	212	37	0,17
Tèxtil, confecció i pell	73	42	0,58	96	40	0,42
Competències transversals	1.040	430	0,41	872	365	0,42
Diversos/sense assignar	385	215	0,56	601	545	0,91
Total	3.836	1.975	0,51	4.250	2.278	0,54

L'any 1999 hi havia encara dues famílies professionals amb un elevat grau de concentració a Mataró:

- Comerç i màrqueting
- Manteniment de vehicles autopropulsats

No obstant, en ambdós casos el grau de concentració va baixar l'any 2000 fins a un nivell inferior al 50%.

Hi ha dues famílies professionals més en què els cursos de l'any 2000 estaven concentrats a Mataró, malgrat que aquest no era el cas l'any 1999:

- Administració
- Indústries alimentàries

El primer cas crida l'atenció per la seva importància dins del programa d'FO. Però s'ha matisar perquè ja l'any 1999 tenia una alt grau de concentració, amb un 67,79%. El segon cas no és molt significatiu perquè a) l'any 1999 no hi havia FO per a aquesta família professional i b) l'any 2000 s'està fent referència a 19 alumnes.

A aquestes dues famílies professionals s'hi han d'afegir els cursos que s'agrupen en la categoria «diversos/sense assignar», que ha augmentat el seu grau de concentració d'un 55,84% a un 90,68%. Per altra banda, hi ha dues famílies professionals en què l'FPO s'imparteix sobretot fora de Mataró (menys del 25% de l'alumnat està a Mataró), tant l'any 1999 com el 2000:

- Electricitat i electrònica
- Serveis socioculturals i a la comunitat

Hi ha cinc famílies professionals més que l'any 1999 mostraven un baix nivell de concentració, però que en el 2000 mostraven un índex entre el 25% i el 75%:

- Activitats marítimes i pesqueres
- Arts plàstiques i disseny
- Edificació i obra civil
- Fusta i moble
- Informàtica

Per altra banda, hi ha una família professional en què el grau de concentració ha disminuït de tal manera que l'any 2000 es troba entre el grup de famílies professionals de baix grau de concentració:

- Activitats agràries

4.4.3 Comparació FPO–FPR

Pel que fa a la composició de l'FPO a la comarca, es produeix un comportament diferent a la *formació reglada*.

Existeixen activitats formatives en algunes famílies professionals de l'FPO que, o bé no s'estan realitzant en l'FPR o bé s'estan fent en una mesura molt menor en comparació amb la totalitat d'activitats formatives en aquest segments de la formació professional. Es parla de les següents famílies professionals:

- Activitats agràries
- Arts gràfiques
- Arts plàstiques i disseny
- Comunicació, imatge i so

S'inclouen igualment en aquest grup les competències transversals i la categoria «diversos/sense assignar».

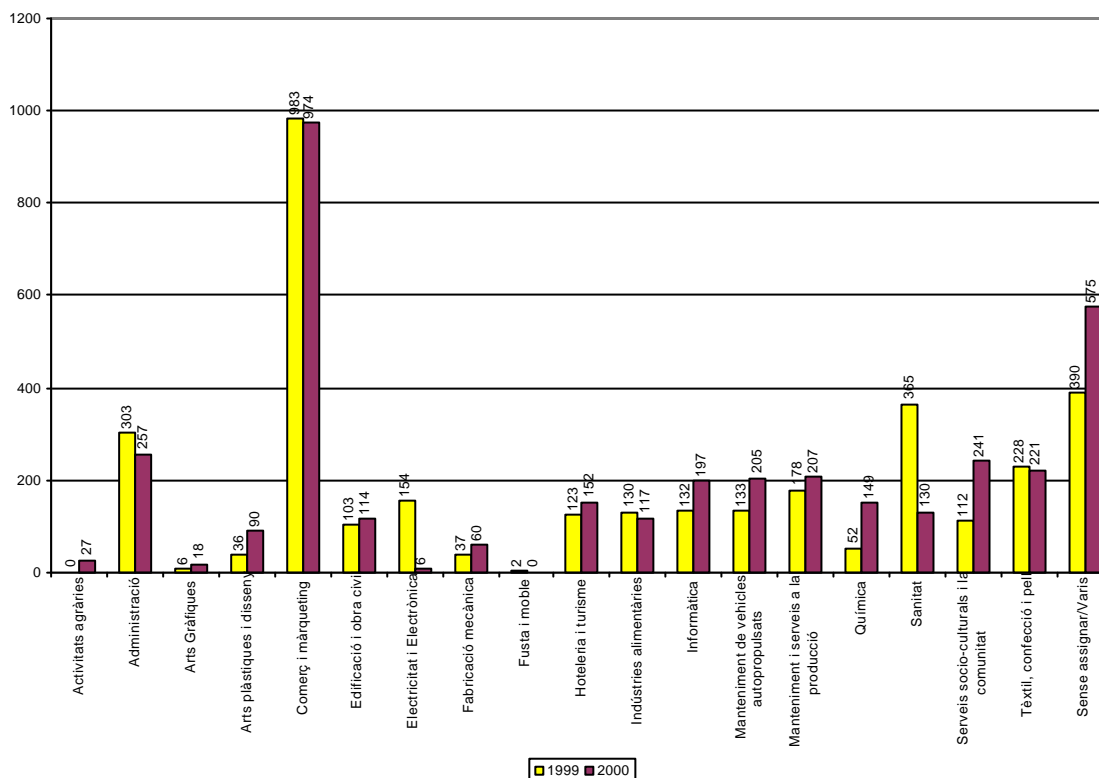
Taula 21: Comparació de l'alumnat de l'FO i la FR a la comarca del Maresme				
Famílies professionals	FPO1999-2000		FR 1999-2000	
	Total	% total	Total	% total
Activitats agràries	108	2,82%	0	0,00%
Activitats físiques i esportives	0	0,00%	0	0,00%
Activitats marítimes i pesqueres	13	0,34%	0	0,00%
Administració	801	20,88%	411	20,22%
Arts gràfiques	181	4,72%	0	0,00%
Arts plàstiques i disseny	68	1,77%	0	0,00%
Comerç i màrqueting	367	9,57%	96	4,72%
Comunicació, imatge i so	0	0,00%	0	0,00%
Edificació i obra civil	42	1,09%	120	5,90%
Electricitat i electrònica	123	3,21%	370	18,20%
Fabricació mecànica	27	0,70%	86	4,23%
Fusta i moble	11	0,29%	0	0,00%
Hoteleria i turisme	100	2,61%	92	4,53%
Imatge personal	0	0,00%	0	0,00%
Indústries alimentàries	0	0,00%	0	0,00%
Informàtica	37	0,96%	0	0,00%
Manteniment de vehicles autopropulsats	99	2,58%	101	4,97%
Manteniment i serveis a la producció	23	0,60%	31	1,52%
Química	0	0,00%	78	3,84%
Sanitat	205	5,34%	251	12,35%
Serveis socioculturals i a la comunitat	133	3,47%	233	11,46%
Tèxtil, confecció i pell	73	1,90%	164	8,07%
Vidre i ceràmica	0	0,00%	0	0,00%
Competències transversals	1.040	27,11%	0	0,00%
Diversos/sense assignar	385	10,04%	-	-
Total	3.836	100%	2.033	100%

Per altra banda, hi ha nou famílies professionals en les quals les activitats d'FPO són percentualment molt inferiors a les d'FR:

- Edificació i obra civil
- Electricitat i electrònica
- Fabricació mecànica
- Hoteleria i turisme
- Manteniment de vehicles autopropulsats
- Química
- Sanitat
- Serveis socioculturals i a la comunitat
- Tèxtil, confecció i pell

4.5. La formació contínua

Gràfic 8: Alumnes de formació contínua al Maresme 1999/2000–2000-2001, excepte les competències transversals

4.5.1 Anàlisi general

La formació contínua, per les seves característiques, és un tipus de formació de menor durada i adreçada exclusivament a la població treballadora.

El tractament de la informació pel que fa a la formació contínua s'ha estat similar al de l'FO. S'ha partit de les *denominacions tècniques* amb què el FORCEM agrupa les accions formatives i s'han relacionat amb les respectives *famílies professionals*. Cal esmentar, però, que el tipus de cursos impartits en formació contínua estan molt vinculats a l'adquisició de *competències transversals* (un 59%). Per tant, un nombre important de cursos es tracten en l'apartat 3.4.

El concepte de «participant» es refereix a cadascuna de les persones que realitza una *acció formativa*; per tant, es podria donar el cas que un mateix individu participés en més d'un curs durant el mateix any. Per aquest fet, i com que les accions són més curtes, hi ha un nombre molt més elevat d'alumnes que en els altres dos subsistemes de l'FP. Durant l'any 1999, a la Regió Metropolitana de Barcelona hi ha hagut 183.855 participants.

S'ha de remarcar que la gran majoria dels alumnes d'FPC ha realitzat cursos de competències transversals o sense assignar/diversos, en els quals han participat més de 5.700 alumnes, és a dir, més del 65% de l'alumnat.

Taula 22: Alumnat de formació Contínua per Famílies professionals a la comarca del Maresme, 1999-2000

Famílies professionals	1999				2000				Variació interanual
	Plans d'empresa	Altres plans	Total		Plans d'empresa	Altres plans	Total		
			abs	%			abs	%	
Activitats agràries	0	0	0	0,00%	0	27	27	0,28%	27
Administració	218	85	303	3,43%	158	99	257	2,66%	-46
Arts gràfiques	0	6	6	0,07%	0	18	18	0,19%	12
Arts plàstiques i disseny	8	28	36	0,41%	0	90	90	0,93%	54
Comerç i màrqueting	321	662	983	11,13%	287	687	974	10,07%	-9
Edificació i obra civil	1	102	103	1,17%	0	114	114	1,18%	11
Electricitat i electrònica	120	34	154	1,74%	0	6	6	0,06%	-148
Fabricació mecànica	14	23	37	0,42%	18	42	60	0,62%	23
Fusta i moble	0	2	2	0,02%	0	0	0	0,00%	-2
Hoteleria i turisme	1	122	123	1,39%	3	149	152	1,57%	29
Indústries alimentàries	0	130	130	1,47%	0	117	117	1,21%	-13
Informàtica	2	130	132	1,49%	36	161	197	2,04%	65
Manteniment de vehicles autopropulsats	0	133	133	1,51%	0	205	205	2,12%	72
Manteniment i serveis a la producció	5	173	178	2,02%	1	206	207	2,14%	29
Química	15	37	52	0,59%	43	106	149	1,54%	97
Sanitat	50	315	365	4,13%	1	129	130	1,34%	-235
Serveis socioculturals i a la comunitat	3	109	112	1,27%	2	239	241	2,49%	129
Tèxtil, confecció i pell	26	202	228	2,58%	56	165	221	2,28%	-7
Competències transversals	1.348	4.017	5.365	60,75%	915	5.017	5.932	61,33%	567
Sense assignar/Diversos	73	317	390	4,42%	99	476	575	5,94%	185
Total	2.205	6.627	8.832	100%	1.619	8.053	9.672	100%	840

Font: Elaboració pròpia a partir de dades facilitades per FORCEM. Any 1999-2000.

Ara bé, si analitzem la distribució dels alumnes per famílies professionals sense tenir en compte aquests dos tipus de cursos, s'observa que les dues famílies professionals més importants respecte al nombre d'alumnes agrupen, tant el 1999 com el 2000, al voltant del 40% del total dels alumnes (41,79% el 1999 i 38,89% el 2000).

- Comerç i màrqueting
- Administració

Si afegim, l'any 1999, la segona família professional més important («sanitat») a aquestes dues famílies professionals, aleshores reuneixen més de la meitat de tots els alumnes.

L'any 2000, no obstant, la situació va canviar. «Sanitat» ja no és una de les tres famílies professionals més importants i ha estat substituïda per la de «serveis socioculturals i la

comunitat». En aquest any, aquests tres famílies professionals agrupen el 46,5% de tots els alumnes d'FPC.

Taula23 : Alumnat de formació contínua per famílies professionals a la comarca del Maresme (exclusos els no classificats per famílies professionals), 1999/2000–2000-2001

Famílies professionals	1999/2000				2000/2001			
	Plans d'empresa	Altres plans	Total	% total	Plans d'empresa	Altres plans	Total	% total
	abs	abs	abs		abs	abs	abs	
Activitats agràries	0	0	0	0,00%	0	27	27	0,85%
Administració	218	85	303	9,85%	158	99	257	8,12%
Arts gràfiques	0	6	6	0,19%	0	18	18	0,57%
Arts plàstiques i disseny	8	28	36	1,17%	0	90	90	2,84%
Comerç i màrqueting	321	662	983	31,95%	287	687	974	30,77%
Edificació i obra civil	1	102	103	3,35%	0	114	114	3,60%
Electricitat i electrònica	120	34	154	5,00%	0	6	6	0,19%
Fabricació mecànica	14	23	37	1,20%	18	42	60	1,90%
Fusta i moble	0	2	2	0,06%	0	0	0	0,00%
Hoteleria i turisme	1	122	123	4,00%	3	149	152	4,80%
Indústries alimentàries	0	130	130	4,22%	0	117	117	3,70%
Informàtica	2	130	132	4,29%	36	161	197	6,22%
Manteniment de vehicles autopropulsats	0	133	133	4,32%	0	205	205	6,48%
Manteniment i serveis a la producció	5	173	178	5,78%	1	206	207	6,54%
Química	15	37	52	1,69%	43	106	149	4,71%
Sanitat	50	315	365	11,86%	1	129	130	4,11%
Serveis socioculturals i a la comunitat	3	109	112	3,64%	2	239	241	7,61%
Tèxtil, confecció i pell	26	202	228	7,41%	56	165	221	6,98%
Total	784	2.293	3.077	100%	605	2.560	3.165	100%

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades facilitades per Forcem. Any 1999.

Per altra banda, hi ha sis famílies professionals que no entren ni l'any 1999 ni l'any 2000 en el programa d'FPC del Maresme:

- Activitats físiques i esportives
- Activitats marítimes
- Comunicació, imatge i so
- Imatge personal
- Vidre i ceràmica

A aquestes s'hi han d'afegir les famílies professionals amb escassos alumnes el 1999 i el 2000 (és a dir, amb menys de l'1% de l'alumnat d'FPC al Maresme sense comptar els cursos no classificats per famílies professionals), com ara:

- Arts gràfiques

- Fusta i moble, que l'any 2000 ni tant sols forma part del programa d'FC del Maresme

L'any 2000 hi ha dues famílies professionals més amb un nombre molt reduït d'alumnes, que són:

- Activitats agràries, que entra en el programa d'FC del Maresme
- Electricitat i electrònica, que baixa del 5% d'alumnes (excepte els de competències transversals i diversos/sense assignar) a un 0,19%, és a dir, de 154 alumnes a 6.

De les 8.832 persones participants en cursos de formació contínua durant l'any 1999, 2.205 (un 25,0 %) realitzen *plans d'empresa*. El 75,0 % restant corresponen a altres tipus de plans. L'any següent, la quota d'alumnes de plans d'empresa baixa a un 16,7%, que són 605 alumnes (179 menys que l'any anterior), mentre que els altres plans augmenten el nombre d'alumnes, que passa de 2.293 a 2.569 persones.

Les dades de plans d'empresa s'han diferenciat de la resta pel fet de ser empreses grans que fan el seu propi *pla de formació* d'una manera independent i adreçat al seu sector d'activitat específic.

Com en tots els tipus de plans de formació, també dintre de la categoria de plans d'empresa dominen els cursos transversals o sense assignar/diversos.

Si analitzem els plans d'empresa sense tenir en compte aquests tipus de formació, veiem que tres famílies professionals agrupen el 68,8% dels alumnes l'any 1999 i el 73,6% l'any següent.

• Comerç i màrqueting	40,9%
• Administració	27,85%

Hi ha tres famílies professionals més amb una certa incidència en l'FPC de les empreses del Maresme en els dos anys de referència, que són:

• Tèxtil i Confecció	3,3%
• Química	1,9%
• Fabricació mecànica	1,8%

Els dos primers grups han augmentat considerablement el seu pes en els plans d'empresa. Per altra banda, s'han de destacar dues famílies professionals més pel seu comportament específic dintre de l'FC en empreses:

- Sanitat, que l'any 1999 es troba entre les sis famílies professionals de més pes i que desapareix gairebé del tot l'any 2000.
- Informàtica, que l'any 1999 és molt poc present en el programa d'FC a les empreses del Maresme, però que l'any 2000 es troba entre les sis famílies professionals més importants.

La resta de les famílies professionals tenen poca o cap incidència en la formació contínua a les empreses, considerant que les sis famílies professionals més importants dels anys de referència agrupen cada any més del 95% dels alumnes.

L'estructura dels altres plans d'FPC és més equilibrada entre les famílies professionals. Hi ha dues famílies professionals que destaquen per sobre de la resta, però no concentren l'alumnat

tant com les famílies professionals més importants en els plans d'empresa. Aquestes dues famílies professionals, que agrupen el 42,6% dels alumnes, són per a l'any 1999:

- Comerç i màrqueting
- Sanitat

I per l'any 2000 (36,2% dels alumnes):

- Comerç i màrqueting
- Serveis socioculturals i a la comunitat

En la categoria d'«altres plans», dos cursos amb ben poca incidència:

- Arts gràfiques
- Fusta i moble

Les altres famílies professionals agrupen cadascuna entre l'1% i el 8,8% d'alumnes l'any 1999 i el 8% l'any 2000.

4.5.2 Comparació FPC Maresme – FPC Regió Metropolitana

Si comparem ara l'FPC del Maresme amb la de la Regió Metropolitana, observem que en les dues àrees regionals no es fa cap formació contínua en les següents famílies professionals:

- Activitats físiques i esportives
- Comunicació, imatge i so
- Imatge personal
- Vidre i ceràmica

Com en tots els apartats de l'FPC, resulta que els cursos de competències transversals i de continguts sense assignar/diversos agrupen la immensa majoria dels alumnes, tant al Maresme (més del 60%) com a la Regió metropolitana (més del 58%).

En les dues àrees geogràfiques, l'FPC no té incidència en les següents famílies professionals (amb el 0% o amb menys de l'1% dels alumnes de l'àrea geogràfica de referència, excepte les competències transversals i diversos/sense assignar el 1999 i el 2000).

- Activitats agràries
- Activitats marítimes i pesqueres
- Fusta i mobles

A part, hi ha cinc famílies professionals on observem grans diferències entre les dues àrees respecte del percentatge sobre el total d'alumnes. En les cinc famílies professionals, el percentatge d'alumnes és considerablement menor al Maresme que a la Regió Metropolitana:

- Administració, amb una importància considerable en els dos àmbits geogràfics, però amb una diferència a favor de l'RMB que voreja el 3% en els dos anys de diferència;

- Arts gràfiques, amb poca incidència en l'FPC del Maresme en els dos anys, però amb un 2,58% i un 3,11% de l'alumnat de la Regió Metropolitana el 1999 i el 2000;
- Fabricació mecànica, amb un 1,2% i un 1,9% de l'alumnat del Maresme el 1999 i el 2000 respectivament, però un 2,8% i un 3,39% en els dos anys de referència a la Regió Metropolitana;
- Informàtica, amb un 4,29% dels alumnes el 1999 i un 6,22% dels alumnes al Maresme i gairebé el doble el 1999 (8,1%) i un tercera part més (9,8%) l'any 2000 a la Regió Metropolitana;
- Manteniment i serveis, amb un 5,8% i un 6,5% dels alumnes al Maresme, mentre que a l'RMB la quota percentual se situa en un 8,83% l'any 1999 i en un 8,16% l'any 2000.

En canvi, en les dues famílies professionals següents el percentatge d'alumnes és molt superior al Maresme que a la Regió Metropolitana:

- Hoteleria i turisme, amb un 4% dels alumnes el 1999 i un 4,8% el 2000 al Maresme, en comparació amb el 2,79% l'any 1999 i el 3,48% l'any 2000 a la Regió Metropolitana;
- Tèxtil, confecció i pell, en què el percentatge dels alumnes al Maresme és, tant el 1999 (7,41% dels alumnes) com el 2000 (6,98%), superior a les xifres dels alumnes a l'RMB, amb un 1,60% l'any 1999 i un 1,08% l'any 2000.

Taula 24: Distribució de l'alumnat de formació contínua per famílies professionals per al Maresme i la Regió Metropolitana de Barcelona, 1999

Famílies professionals	Maresme				Regió Metropolitana			
	1999		2000		1999		2000	
	abs.	%			abs.	%	abs.	%
Activitats agràries	0	0,00%	27	0,28%	59	0,03%	122	0,06%
Activitats físiques i esportives	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Activitats marítimes i pesqueres	0	0,00%	0	0,00%	65	0,04%	21	0,01%
Administració	303	3,43%	257	2,66%	8.062	4,38%	7.275	3,80%
Arts gràfiques	6	0,07%	18	0,19%	1.694	0,92%	1.962	1,03%
Arts plàstiques i disseny	36	0,41%	90	0,93%	1.245	0,68%	1.559	0,81%
Comerç i màrqueting	983	11,13%	974	10,07%	21.031	11,44%	20.028	10,47%
Comunicació, imatge i so	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Edificació i obra civil	103	1,17%	114	1,18%	1.631	0,89%	2.185	1,14%
Electricitat i electrònica	154	1,74%	6	0,06%	1.504	0,82%	1.360	0,71%
Fabricació mecànica	37	0,42%	60	0,62%	1.852	1,01%	2.139	1,12%
Fusta i moble	2	0,02%	0	0,00%	28	0,02%	4	0,00%
Hoteleria i turisme	123	1,39%	152	1,57%	1.828	0,99%	2.197	1,15%
Imatge personal	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Indústries alimentàries	130	1,47%	117	1,21%	2.131	1,16%	2.125	1,11%
Informàtica	132	1,49%	197	2,04%	5.281	2,87%	6.193	3,24%
Manteniment de vehicles autopropulsats	133	1,51%	205	2,12%	2.813	1,53%	2.272	1,19%
Manteniment i serveis a la producció	178	2,02%	207	2,14%	5.796	3,15%	5.157	2,69%
Química	52	0,59%	149	1,54%	814	0,44%	1.357	0,71%
Sanitat	365	4,13%	130	1,34%	6.218	3,38%	4.229	2,21%
Serveis socioculturals i a la comunitat	112	1,27%	241	2,49%	2.525	1,37%	2.306	1,21%
Textil, confecció i pell	228	2,58%	221	2,28%	1.050	0,57%	684	0,36%
Vidre i ceràmica	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Competències transversals	5.365	60,75%	5.932	61,33%	107.992	58,74%	115.680	60,45%
Diversos/Sense assignar	390	4,42%	575	5,94%	10.236	5,57%	12.514	6,54%
Total	8.832	100%	9.672	100%	183.855	100%	191.369	100%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades facilitades per FORCEM. Any 1999.

Són d'interès també tres famílies professionals en què s'observa una fluctuació elevada de la xifra d'alumnes i el seu percentatge sobre el total dels alumnes a la comarca del Maresme, mentre que a l'RMB s'observa, en les mateixes famílies, una estabilitat relativa respecte al seu pes en l'estructura del programa d'FC:

- Electricitat i electrònica, que té, amb un 5% dels alumnes, un certa importància en el programa d'FC del Maresme l'any 1999, però cap incidència l'any 2000. A l'RMB, en canvi, es manté al voltant d'un 2,2% dels alumnes.
- Sanitat, que té, amb un 11,86% dels alumnes, un considerable pes en l'FC del Maresme l'any 1999, baixa l'any següent fins a un 4,11% de l'alumnat. A l'RMB s'observa també una pèrdua de pes d'aquesta família professional en el programa d'FC, però no tant pronunciat com al Maresme.

- Serveis socioculturals i a la comunitat guanya molt més pes al Maresme entre el 1999 i el 2000 quan passa del 3,64% al 7,61% de l'alumnat, mentre a Barcelona el percentatge baixa lleugerament i passa d'un 3,85% dels alumnes a un 3,65%.

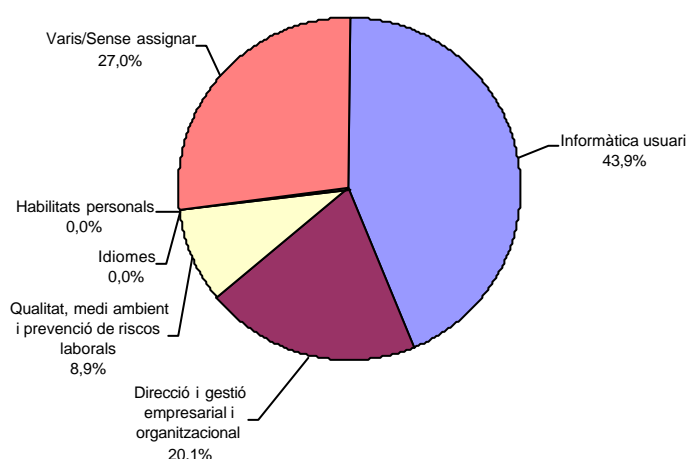
4.6. Competències professionals transversals

En els àmbits d'FO i FC, hi ha una part important de la formació impartida que no pertany a cap *família professional*, sinó que correspon a *competències transversals* útils per a qualsevol d'elles. En altres estudis realitzats, es considera, seguint el mateix criteri, l'aprenentatge d'idiomes com a competències transversals en el sistema de FR. No obstant això, al Maresme no existeix cap escola oficial d'idiomes que imparteixi aquest tipus de formació reglada. Per tant, segons aquest criteri, al Maresme no existeix formació reglada orientada específicament a aquestes competències. A continuació, l'anàlisi se centra, per tant, en els subsistemes d'FO i FC.

Per això s'analitza aquest tipus de formació i s'agrupa en cinc temàtiques de *competències transversals* que són les predominants:

- Informàtica d'usuari
- Direcció i gestió empresarial i organitzativa
- Qualitat, medi ambient i prevenció de riscos laborals
- Idiomes
- Habilitats personals

Gràfic 9: Alumnat de formació ocupacional en accions formatives de competències professionals transversals a la comarca del Maresme, 2000

Font: Elaboració pròpia a partir de dades facilitades pel Departament de Treball i la Diputació de Barcelona. Any 1999.

En *formació ocupacional*, el major pes de les *competències transversals* recau en la informàtica d'usuari, amb un 43,9% dels alumnes de competències transversals, tot i que s'han distingit els cursos que eren pròpiament de la família d'informàtica que ja han estat inclosos en l'apartat 3.2 (vegeu taula) i s'ha deixat com a transversal el que s'entén per ofimàtica.

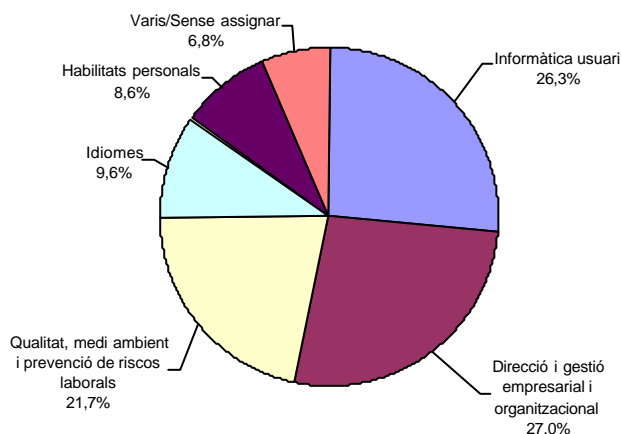
Es pot observar que després de la «informàtica d'usuari», que ocupa una gran part de les *competències transversals*, hi ha altres temàtiques amb un cert volum de cursos, com ara «direcció i gestió empresarial i organitzativa», que agrupa un 20,1% dels alumnes d'aquesta categoria.

A força distància trobem el pes dels cursos de «qualitat, medi ambient i prevenció de riscos laborals», que agrupa el 8,9% dels alumnes.

A la *formació ocupacional* resta encara un important volum d'especialitats sense assignar, (27,0%) que no s'ha inclòs ni a les *famílies professionals* ni a les *competències transversals*. Per citar alguns exemples, trobem temàtiques com ara: mineria, neteja, seguretat i vigilància, «tornar a treballar», etc.

Pel que fa a les *competències transversals* dins de l'FC, aquestes són numèricament força rellevants i representen el 59% del total. S'ha de destacar que la distribució d'alumnes entre les cinc assignatures és més equilibrada que la de l'FP.

Gràfic 10: Alumnat de formació contínua en accions formatives de competències professionals transversals a la comarca del Maresme, 2000

Font: Elaboració pròpia a partir de dades facilitades per FORCEM. Any 2001.

A l'apartat de l'FC, la informàtica s'ha distribuït en la *família professional* d'«informàtica» o en les *competències transversals*, seguint el mateix criteri que en l'FO. En aquest cas hi ha part de la formació pròpiament d'informàtica com és el cas d'«auditoria informàtica», «informàtica

professional», «gestió de projectes informàtics», entre d'altres, que ja s'han inclòs en l'apartat 3.3 (vegeu la taula 7).

Així doncs, s'ha mantingut en l'apartat de *competències transversals* el que és «informàtica d'usuari» que en representa un 26,3%.

Tot i això, no és la temàtica més important. La temàtica «direcció i gestió empresarial i organitzativa», que inclou formació com ara «gestió de recursos humans», «gestió econòmica i financera», «inversions i banca», «legislació», «planificació empresarial», etc., té un 27% dels alumnes de les competències transversals.

Com era d'esperar, a l'FC orientada directament a les necessitats de les empreses, els cursos de «qualitat, medi ambient i prevenció de riscos laborals», que engloben «auditories de qualitat», «gestió ambiental», «salut laboral», «seguretat i higiene», etc., cobren més importància amb un 21,7% dels alumnes.

També, la temàtica d'«habilitats personals», amb un 8,6%, i «idiomes», amb un 9,6%, tenen certa importància. Dins de la temàtica «habilitats personals», s'ofereix formació en «comandament», «polivalència», «mètodes i temps», etc.

Finalment, «diversos/sense assignar» ocupa, amb un 6,8%, l'últim lloc en importància.

4.7. Comparació FPC – FPO – FPR

Les taules que es mostren a continuació sintetitzen la informació referent als totals dels tres subsistemes de *formació professional*.

No es pot fer una lectura estricta dels números absoluts, atès que no són comparables tots els tipus de formació, ni pel que fa a hores de formació, ni la seva intensitat, però sí que es pot veure la distribució de cada *família professional*.

Famílies professionals	FR		FO		FC		Totals	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
Activitats agràries	0	0	108	135	0	27	108	162
Activitats físiques i esportives	0	43	0	30	0	0	0	73
Activitats marítimes i pesqueres	0	0	13	0	0	0	13	0
Administració	411	422	801	746	303	257	1.515	1.425
Arts gràfiques	0	0	181	128	6	18	187	146
Arts plàstiques i disseny	0	0	68	105	36	90	104	195
Comerç i màrqueting	96	108	367	390	983	974	1.446	1.472
Comunicació, imatge i so	0	0	0	0	0	0	0	0
Edificació i obra civil	120	108	42	110	103	114	265	332
Electricitat i electrònica	370	371	123	91	154	6	647	468
Fabricació mecànica	86	86	27	11	37	60	150	157
Fusta i moble	0	0	11	70	2	0	13	70
Hoteleria i turisme	92	146	100	142	123	152	315	440
Imatge personal	0	0	0	0	0	0	0	0
Indústries alimentàries	0	0	0	19	130	117	130	136
Informàtica	0	159	37	79	132	197	169	435
Manteniment de vehicles autopropulsats	101	103	99	110	133	205	333	418
Manteniment i serveis a la producció	31	36	23	70	178	207	232	313
Química	78	78	0	0	52	149	130	227
Sanitat	251	288	205	234	365	130	821	652
Serveis socioculturals i a la comunitat	233	234	133	212	112	241	478	687
Tèxtil, confecció i pell	164	16	73	96	228	221	465	333
Vidre i ceràmica	0	0	0	0	0	0	0	0
Competències transversals	0	0	1.040	872	5.365	5.932	6.405	6.804
Diversos/sense assignar	-	-	385	601	390	575	775	1.176
Total	2.033	2.198	3.836	4.250	8.832	9.672	14.701	16.120

Font: Elaboració pròpia a partir de dades facilitades pel Departament d'Ensenyament, el Departament de Treball, la Diputació de Barcelona i FORCEM.

D'entrada, cal esmentar la gran importància de les competències transversals en el conjunt de la formació professional del Maresme, que agrupen més del 40% dels alumnes en els anys de referència. A aquestes cal afegir la categoria «diversos/sense assignar», que té una importància alta en els dos anys de referència i, a més, té una tendència a l'alça. No obstant, també s'ha de destacar que a la FR aquestes dues categories no hi són presents. Per aquest motiu, l'anàlisi

següent fa referència a les dades per famílies professionals sense tenir en compte aquestes dues categories temàtiques.

S'ha de destacar que hi ha tres famílies professionals que no estan presents en l'oferta formativa general del Maresme:

- Comunicació, imatge i so
- Imatge personal
- Vidre i ceràmica

A aquestes s'hi ha d'afegir tres famílies professionals més amb una oferta formativa que inclou menys de l'1% del total de l'alumnat en el conjunt de la formació professional (menys de l'1% fins a 0% dels alumnes tant el 1999 com el 2000):

- Activitats físiques i esportives
- Activitats marítimes i pesqueres
- Fusta i moble

Per altra banda, hi ha dues famílies professionals en les quals es concentra més del 35% dels alumnes de formació professional en els dos anys de referència, però amb una tendència a la baixa:

- Administració
- Comerç i màrqueting

A aquest grup s'hi pot afegir la família professional de «sanitat», que en els dos anys de referència agrupa més del 8% dels alumnes, però amb una pèrdua d'importància entre el 1999 i el 2000.

Al final d'aquest apartat, volem destacar algunes famílies professionals que mostren un comportament atípic en un subsistema comparat amb els altres subsistemes o el conjunt de l'FP.

Crida l'atenció que en el subsistema de l'FPR, la família professional «comerç i màrqueting» no té una importància elevada, mentre que sí que la té en els altres dos subsistemes amb unes quotes d'alumnes superiors al 14%. En l'FC s'hi agrupa més del 30% dels alumnes.

També el comportament de la família professional «administració» és molt desigual en els tres subsistemes de formació, malgrat que en els tres és la segona família professional en importància. Però mentre que en el sistema d'FO reuneix més de la quarta part dels alumnes del subsistema, en el subsistema FR es queda al voltant de la cinquena part i en el subsistema FC queda per sota del 10%.

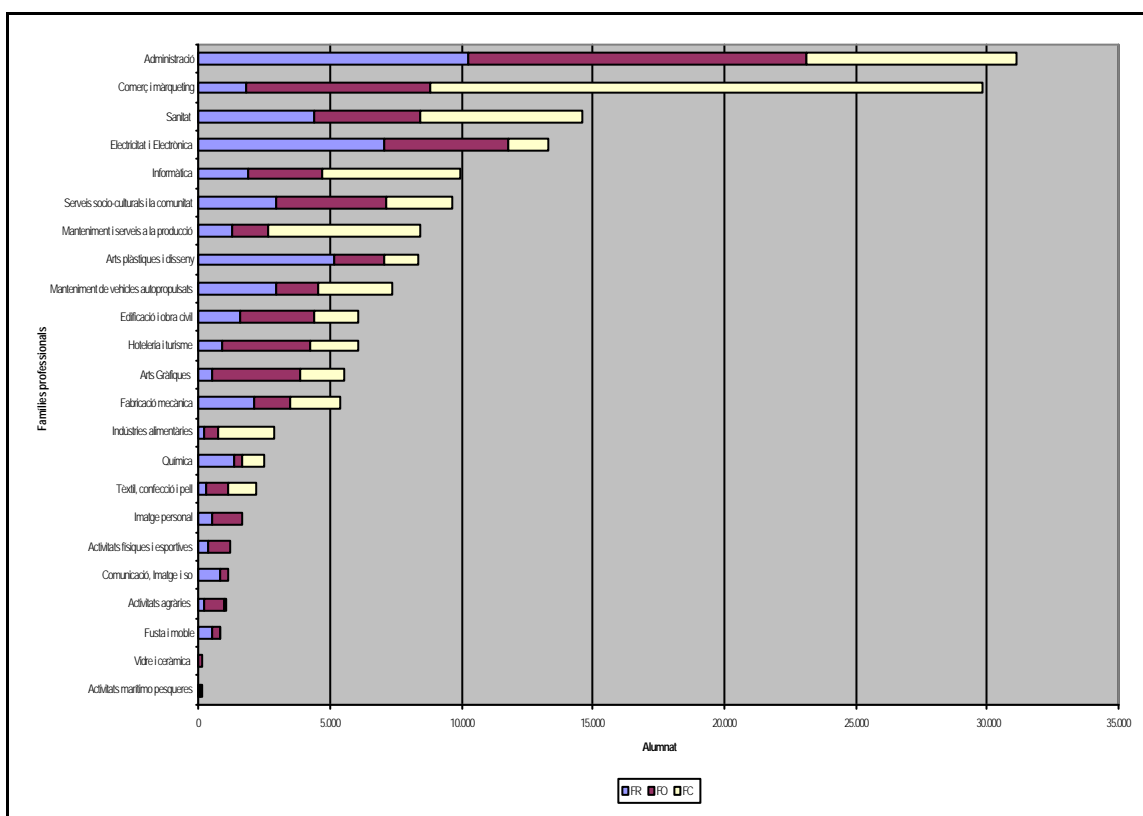
Per altra banda, hi ha dues famílies més amb importància específica en el sistema d'FPR, que són «electricitat i electrònica» i «serveis socioculturals i la comunitat», que agrupen cadascuna més del 10% dels alumnes de la FR del Maresme, mentre que en els altres subsistemes queden per sota del llindar del 6% dels alumnes. A aquestes dues famílies es pot ajuntar també la família professional «sanitat», que té més importància en la FR que en els altres dos subsistemes, però no tanta com en el cas de les altres dues famílies.

Un altre cas és «fabricació mecànica», que té certa importància en l'FPR amb aproximadament el 4% dels alumnes els anys 1999 i 2000, però poca importància en els subsistemes FO i FC amb un percentatge entre el 0,4% i el 2%. El mateix es pot dir de les famílies professionals «edificació i obra civil» i «química».

En el subsistema de l'FO, la família professional «activitats agràries» té certa importància, amb una quota d'alumnat entre el 4% i el 8% per als dos anys de referència, mentre que en els altres dos subsistemes té ben poca incidència, amb una quota d'alumnat per sota de l'1%. «Arts gràfiques», que és una família professional molt important en el subsistema de l'FPO, no té gaire pes en els subsistemes de l'FPR (0%) i l'FC (0,19%).

En el subsistema d'FC, hi ha tres famílies professionals, «manteniment i serveis a la producció», «informàtica» i «indústries alimentàries», amb certa importància (entre el 5,5% i el 6,6% dels alumnes) en els dos anys de referència, però que tenen molt poca importància en els altres dos subsistemes.

Gràfic 11: Alumnat de formació professional en els tres subsistemes per famílies professionals a la comarca del Maresme 1999/2000 (exclosos els no classificats)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades facilitades pel Departament d'Ensenyament, el Departament de Treball, la Diputació de Barcelona i FORCEM.

Aquest gràfic representa les *famílies professionals* ordenades de més a menys segons el nombre d'alumnes: destaquen «administració» i «comerç i màrqueting». «Administració» està

nodrida pels tres subsistemes i la FR té un pes important, mentre que en «comerç i màrqueting» es posa de manifest la importància que pren des de l'FC.

Un segon grup és el format per «sanitat», «electricitat i electrònica», «informàtica» i «serveis socioculturals i a la comunitat». D'aquestes *famílies professionals* es pot destacar que l'«electricitat i electrònica» està més decantada cap a la FR, els «serveis socioculturals i a la comunitat» cap a l'FO i la «informàtica» cap a l'FC.

Entre les altres *famílies professionals*, destaca el predomini de l'FO en «hoteleria i turisme», en «edificació i obra civil», en «arts gràfiques» i en «activitats agràries».

El predomini de l'FC es manifesta en «indústries alimentàries», a més a més de la que s'ha comentat de «comerç i màrqueting».

Hi ha quatre *famílies professionals* que no tenen presència en l'FC, que són: «imatge personal», «activitats físiques i esportives», «comunicació, imatge i so» i «vidre i ceràmica».

Finalment, s'han de destacar les dues *famílies professionals* amb una oferta pràcticament inexistent des dels tres subsistemes, que són les de «vidre i ceràmica» i «activitats marítimes i pesqueres».

4.8. La distribució territorial de la formació professional a la Regió Metropolitana

La taula següent expressa la distribució dels diferents tipus de centres de *formació professional* de les diferents comarques a l'RMB.

El nombre total de centres no és una dada que aportí molts elements d'anàlisi per se pel fet que depèn de la grandària i el nombre de places que oferien. Sí que permet, però, tenir una imatge de la dimensió del mapa de l'FP a l'RMB i la seva distribució per comarques i, en el nostre cas, tenir una imatge de la importància de la comarca del Maresme en la formació professional de l'RMB.

Comarca	Escoles de formació professional				Escoles d'art		Centres d'FO		Població	
	Públiques		Privades		abs	%	abs	%	abs	%
	abs	%	abs	%						
Alt Penedès	4	3,5	2	1,6	2	6,1	9	7	74.566	1,7
Baix Llobregat	20	17,7	8	6,2	0		93	12	654.958	15,4
Barcelonès	42	37,2	88	68,21	19	57,67	511	66	2.117.496	49,7
Garraf	4	3,5	1	0,8	2	6,1	8	7	96.032	2,3
Maresme	12	10,6	7	5,4	0	0	33	4	329.488	7,7
Vallès Occidental	20	17,7	17	13,2	8	24,2	96	12	695.910	16,3
Vallès oriental	11	9,7	6	4,7	2	6,1	27	3	295.399	6,9
RMB	111	100	127	100	33	100	777	100	4.263.849	100

Font: Departament d'Ensenyament, Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, 2000

Hi ha un total de 1.048 centres d'FP. Els 238 centres de FR i els 777 d'FO són centres d'unes dimensions i característiques que tenen poc en comú. A aquests s'hi ha d'afegir les 7 escoles oficials d'idiomes (EOI) ubicades al Barcelonès, el Baix Llobregat i al Vallès Occidental.

Els centres de FR estan dividits en 111 de públics i 127 de privats. Per norma general els públics ofereixen un major nombre d'especialitats i de places. N'hi ha 33 més que són específics d'arts i oficis.

D'aquests 1.048 centres d'FP, 52 estan ubicats a la comarca del Maresme, és a dir, menys del 5%. La majoria de centres (63%) es dediquen a l'FO. No existeixen escoles d'art, ni escoles oficials d'idioma a la comarca.

Val a dir que hi ha moltes escoles de Formació professional públiques al Maresme en comparació al conjunt de la Regió Metropolitana: un 63% sobre el total dels centres de formació professional a la comarca, comparat amb el 47% de la Regió Metropolitana. Els 777 centres d'FO de la Regió Metropolitana i els 33 del Maresme són majoritàriament de dimensions petites i ofereixen formació no reglada. Alguns d'ells ofereixen també formació contínua. No obstant, el nombre de centre d'FO és reduït (63% sobre el total de centres) en comparació del conjunt de la Regió Metropolitana (74%).

Les escoles d'arts i oficis s'han separat dels instituts d'FP perquè són centres que no imparteixen l'educació secundària obligatòria i tenen unes característiques força diferenciades. Però al Maresme no hi ha cap centre d'aquest tipus.

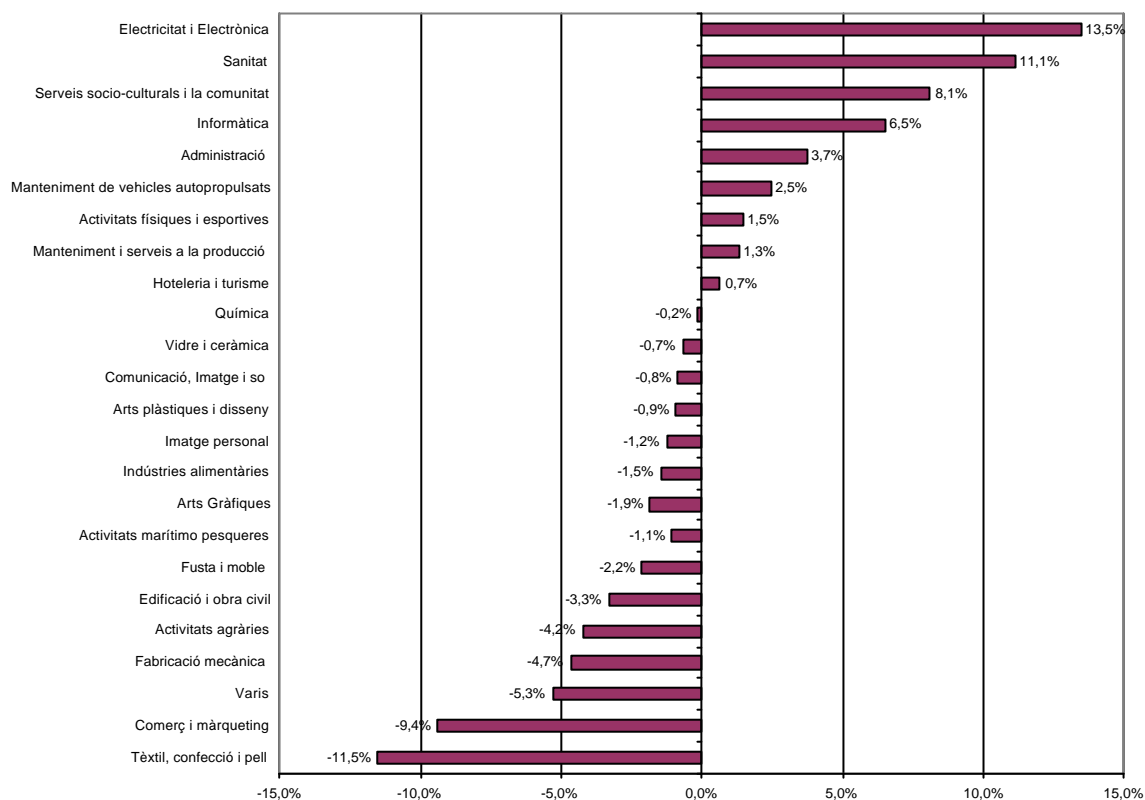
5. LA CORRESPONDÈNCIA ENTRE OFERTA DE FORMACIÓ I DEMANDA DEL MERCAT DE TREBALL

Aquest capítol fa una estimació de la correspondència entre l'oferta i la demanda de formació a la comarca del Maresme. Les dades presentades en els capítols anteriors ens permeten la comparació entre la formació existent i l'estructura del mercat laboral. Es basa en les promocions d'alumnes que es formen en relació al volum de persones ocupades per cada família professional. S'ha partit de les dades de la formació professional directament relacionades amb les famílies professionals sense tenir en compte les competències transversals comunes a totes elles. D'altra banda, s'han tingut en compte exclusivament els llocs de treball actuals relacionats amb les mateixes famílies professionals sense tenir en compte els grups ocupacionals de més alt nivell (directius, tècnics i professionals), i també les forces armades i els treballadors no qualificats perquè es considera que no s'ajusten als requeriments de formació del nivell de l'FP.

La comparació entre l'oferta formativa i el mercat de treball existent es realitza a nivell dels tres subsistemes formatius. Posteriorment es fa una comparació entre el conjunt de l'FP i l'FO amb la formació contínua perquè la FR i l'FO tenen una durada més àmplia i van adreçades a formar persones que entraran de nou al mercat de treball en finalitzar els estudis. Per altra banda l'FC està orientada a treballadors ocupats per millorar les seves competències professionals dins de l'entorn empresarial i sectorial en concret. Es tracta, per tant, d'una formació més curta i més específica.

5.1. La formació reglada en relació amb els llocs de treball

Gràfic 12: Estructura de la formació reglada i el mercat de treball 2000-2001

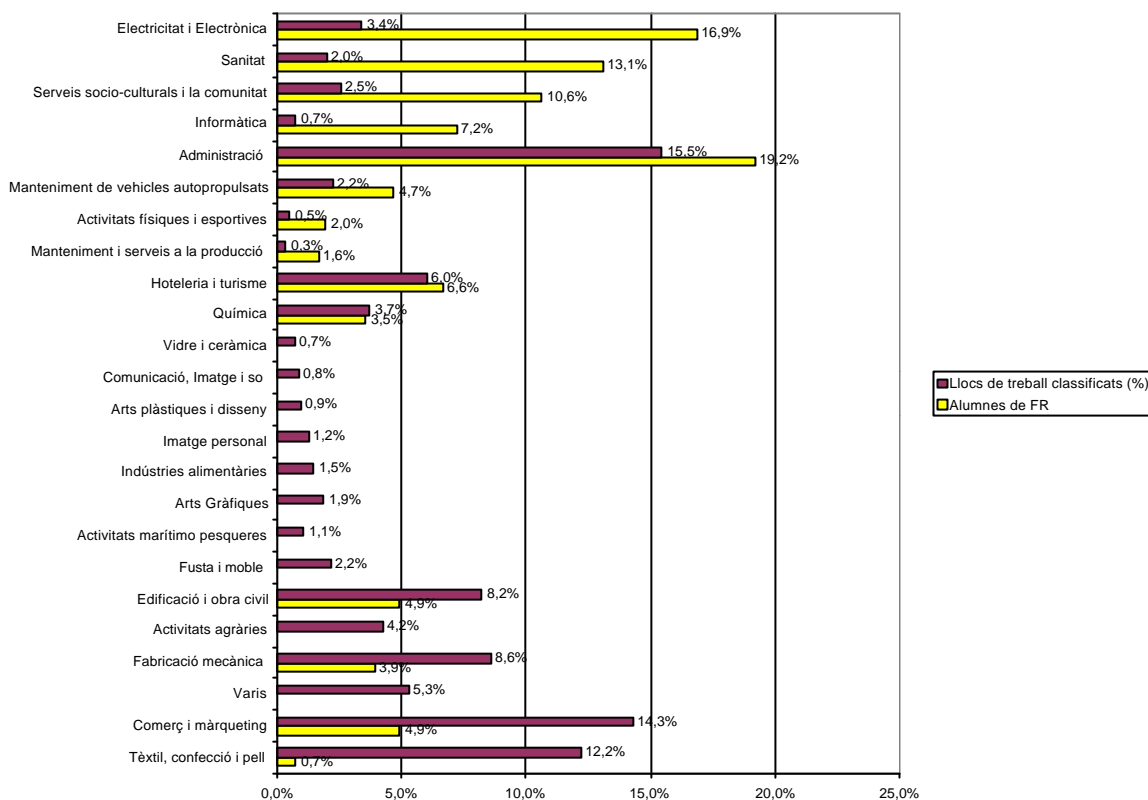

La taula següent mostra, en termes absoluts, el nombre de persones en la formació reglada i els llocs de treball per cadascuna de les famílies professionals. Es mostra també el pes percentual de les famílies professionals, tant en la formació reglada com en el mercat de treball. A partir d'aquestes dades percentuals, es calcula la diferència entre alumnes i llocs de treball, la qual cosa és, segons la nostra terminologia, el balanç formatiu del sistema de formació reglada.

Taula 27: Alumnes de formació reglada en relació amb els llocs de treball de la comarca del Maresme 2000-2001					
Família professional	Alumnes FR	Llocs de treball	Alumnes de FR	Llocs de treball classificats (%)	Diferència alumnes - llocs de treball
Activitats agràries	0	3.565	0,0%	4,2%	-4,2%
Activitats físiques i esportives	43	418	2,0%	0,5%	1,5%
Activitats marítimes i pesqueres	0	887	0,0%	1,1%	-1,1%
Administració	422	13.000	19,2%	15,5%	3,7%
Arts gràfiques	0	1.558	0,0%	1,9%	-1,9%
Arts plàstiques i disseny	0	782	0,0%	0,9%	-0,9%
Comerç i màrqueting	108	12.030	4,9%	14,3%	-9,4%
Comunicació, imatge i so	0	702	0,0%	0,8%	-0,8%
Edificació i obra civil	108	6.919	4,9%	8,2%	-3,3%
Electricitat i electrònica	371	2.847	16,9%	3,4%	13,5%
Fabricació mecànica	86	7.213	3,9%	8,6%	-4,7%
Fusta i moble	0	1.820	0,0%	2,2%	-2,2%
Hoteleria i turisme	146	5.036	6,6%	6,0%	0,7%
Imatge personal	0	1.048	0,0%	1,2%	-1,2%
Indústries alimentàries	0	1.231	0,0%	1,5%	-1,5%
Informàtica	159	616	7,2%	0,7%	6,5%
Manteniment de vehicles autopropulsats	103	1.870	4,7%	2,2%	2,5%
Manteniment i serveis a la producció	36	286	1,6%	0,3%	1,3%
Química	78	3.114	3,5%	3,7%	-0,2%
Sanitat	288	1.677	13,1%	2,0%	11,1%
Serveis socioculturals i a la comunitat	234	2.138	10,6%	2,5%	8,1%
Tèxtil, confecció i pell	16	10.276	0,7%	12,2%	-11,5%
Vidre i ceràmica	0	571	0,0%	0,7%	-0,7%
Varis	0	4.455	0,0%	5,3%	-5,3%
Total	2.198	84.059	100%	100%	

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Estadística de Població 1996 i l'Enquesta de Població Activa 2000.

La informació relativa als percentatges de les famílies professionals en la formació reglada i el mercat de treball es representa en el següent gràfic. Posteriorment s'ha elaborat un gràfic del balanç formatiu del sistema de formació reglada que és la base de la interpretació posterior.

Gràfic 13: Estructura de la formació reglada i el mercat de treball 2000-2001

En l'anàlisi del balanç formatiu (veure gràfic X), s'han de destacar els dos extrems de l'escala, és a dir, les famílies professionals amb un major dèficit formatiu (menys de -3,3%) i les que tenen un superàvit més alt (més de 3,0%).

5.1.1 Famílies professionals amb major dèficit relatiu d'oferta formativa

Les famílies professionals amb un dèficit pronunciat són les següents:

- Edificació i obra civil
- Activitats agràries
- Fabricació mecànica
- Diversos
- Comerç i màrqueting
- Tèxtil, confecció i pell

Val a dir que entre aquestes 6 famílies professionals trobem dues de les tres famílies professionals més importants dins de l'estructura del mercat laboral, i dues més estan entre les set famílies més importants. En altres paraules, les famílies professionals que caracteritzen

l'estructura econòmica professional del Maresme i que la diferencien de les altres comarques reben, en termes relatius, menys FR que la resta de famílies professionals.

5.1.2 Famílies professionals amb un major superàvit en la formació reglada

S'observa que 5 famílies professionals tenen un pronunciat superàvit formatiu, és a dir, la diferència entre el percentatge dels alumnes d'aquestes famílies supera en més d'un 3% el percentatge de les mateixes famílies professionals en les ocupacions.

- Electricitat i electrònica
- Sanitat
- Serveis socioculturals i a la comunitat
- Informàtica
- Administració

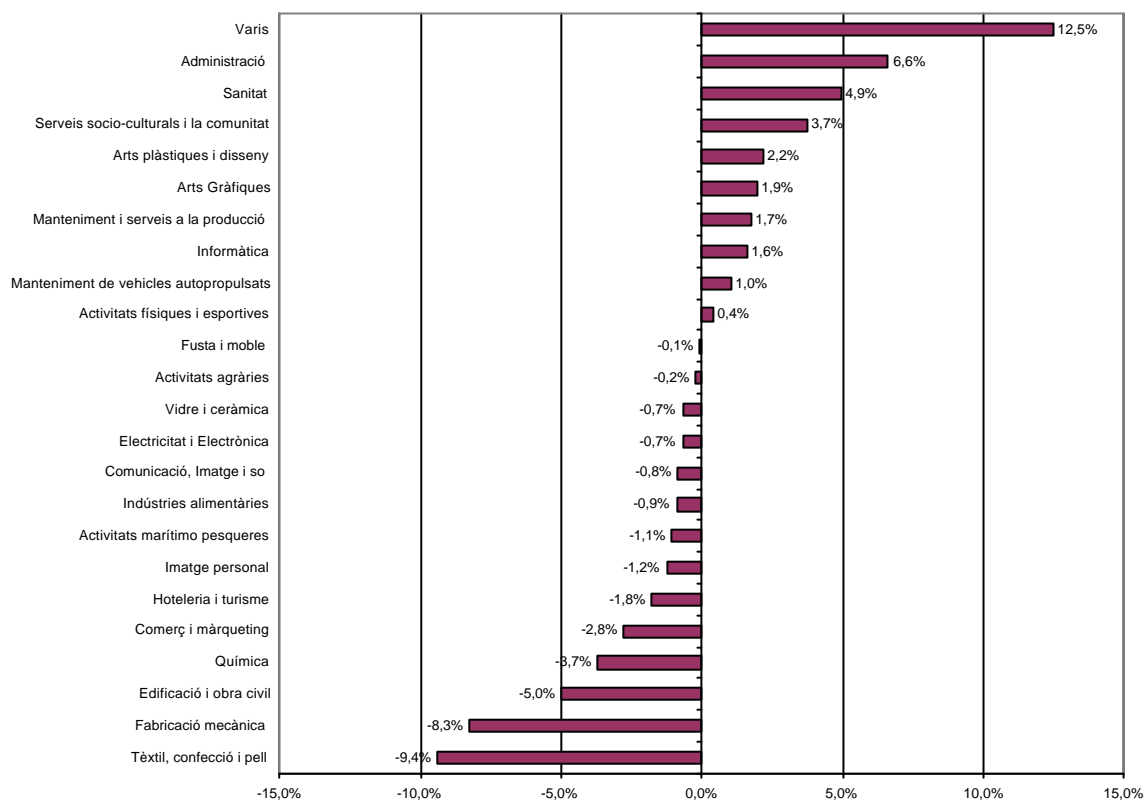
Entre aquestes 5 famílies es troba la família d'«administració», que és una de les 5 famílies professionals més importants en el mercat laboral. Per altra banda trobem la família professional «informàtica», que només representa el 0,7% del mercat laboral, però amb un 7,2% dels alumnes de la FR.

5.1.3 Famílies professionals amb altres especificats

Volem destacar especialment les altres famílies professionals que es troben dins de les 9 famílies professionals, en què es concentra més del 75% dels llocs de treball. A part de les ja mencionades famílies d'«administració», «comerç i màrqueting», «tèxtil, confecció i pell», «fabricació mecànica», «electricitat i electrònica», «activitats agràries», «edificació i obra civil», les famílies professionals de «química» i «hoteleria i turisme» mostren un balanç equilibrat en el subsistema de la formació reglada.

5.2. La formació ocupacional en relació amb els llocs de treball

Gràfic 14: Balanç formatiu en el subsistema FO, 2000

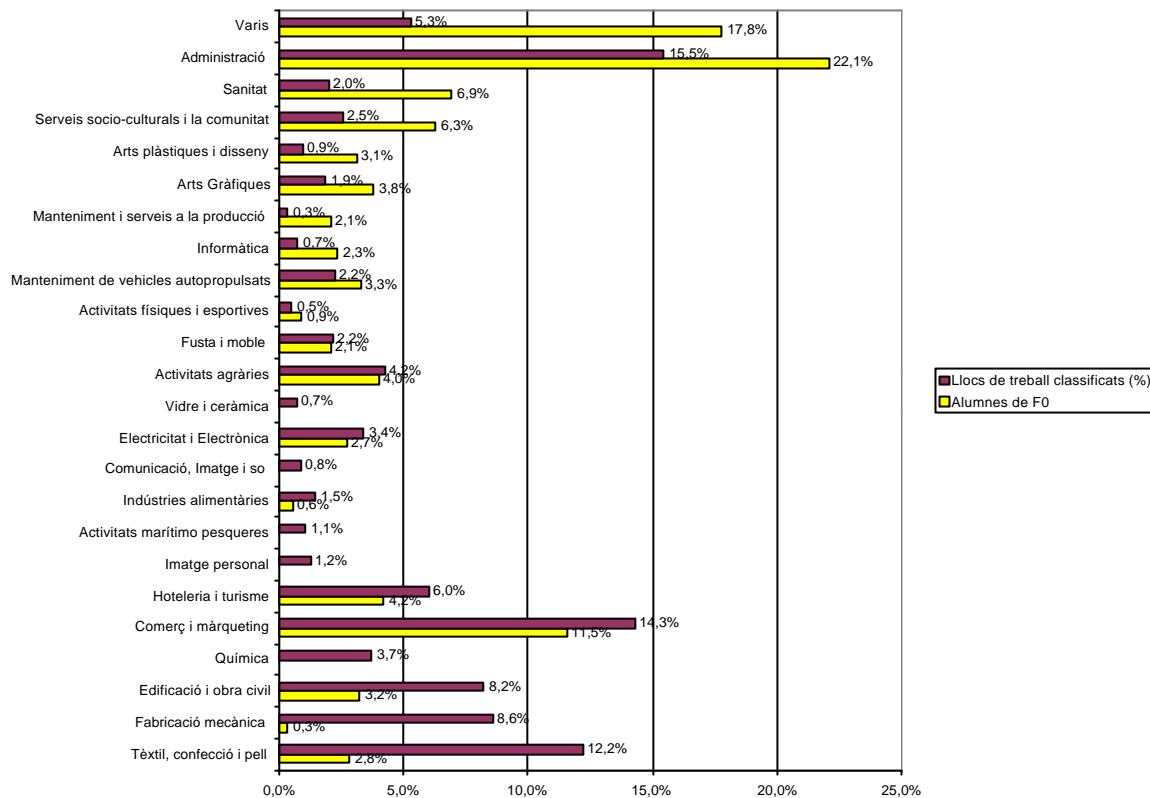

L'anàlisi i la presentació del balanç formatiu segueix la mateixa pauta que l'apartat anterior de la formació reglada. Primer presentem les dades en forma de taula i posteriorment presentem dos gràfics comparant l'estructura de la formació ocupacional i el mercat laboral, que dona pas a la presentació del balanç formatiu restant el percentatge dels llocs de treball sobre el total dels llocs de treball del percentatge dels alumnes per famílies professionals sobre el total dels alumnes de formació ocupacional.

Taula 28: Alumnes de formació reglada en relació amb els llocs de treball de la comarca del Maresme 2000-2001.					
Família professional	Alumnes FO	Llocs de treball	Alumnes de FO	Llocs de treball classificats (%)	Diferència alumnes - llocs de treball
Activitats agràries	135	3.565	4,0%	4,2%	-0,2%
Activitats físiques i esportives	30	418	0,9%	0,5%	0,4%
Activitats marítimes i pesqueres	0	887	0,0%	1,1%	-1,1%
Administració	746	13.000	22,1%	15,5%	6,6%
Arts gràfiques	128	1.558	3,8%	1,9%	1,9%
Arts plàstiques i disseny	105	782	3,1%	0,9%	2,2%
Comerç i màrqueting	390	12.030	11,5%	14,3%	-2,8%
Comunicació, imatge i so	0	702	0,0%	0,8%	-0,8%
Edificació i obra civil	110	6.919	3,2%	8,2%	-5,0%
Electricitat i electrònica	91	2.847	2,7%	3,4%	-0,7%
Fabricació mecànica	11	7.213	0,3%	8,6%	-8,3%
Fusta i moble	70	1.820	2,1%	2,2%	-0,1%
Hoteleria i turisme	142	5.036	4,2%	6,0%	-1,8%
Imatge personal	0	1.048	0,0%	1,2%	-1,2%
Indústries alimentàries	19	1.231	0,6%	1,5%	-0,9%
Informàtica	79	616	2,3%	0,7%	1,6%
Manteniment de vehicles autopropulsats	110	1.870	3,3%	2,2%	1,0%
Manteniment i serveis a la producció	70	286	2,1%	0,3%	1,7%
Química	0	3.114	0,0%	3,7%	-3,7%
Sanitat	234	1.677	6,9%	2,0%	4,9%
Serveis socioculturals i a la comunitat	212	2.138	6,3%	2,5%	3,7%
Tèxtil, confecció i pell	96	10.276	2,8%	12,2%	-9,4%
Vidre i ceràmica	0	571	0,0%	0,7%	-0,7%
Diversos	601	4.455	17,8%	5,3%	12,5%
Total	3.378	84.059	100%	100%	

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Estadística de Població 1996 i l'Enquesta de Població Activa 2000.

Gràfic 15: Comparació de l'estructura d'FO i del mercat de treball per famílies professionals, 2000

5.2.1 Famílies professionals amb major dèficit relatiu d'oferta formativa

Cinc famílies professionals mostren un dèficit formatiu pronunciat (vegeu la taula del balanç formatiu de l'FO). Tret de la «química», es tracta de famílies que també tenen un dèficit formatiu pronunciat en FR. D'altra banda, estem parlat de famílies professionals que són importants en l'estructura del mercat laboral amb un pes relatiu superior al 8%.

- Comerç i màrqueting
- Química
- Edificació i obra civil
- Fabricació mecànica
- Tèxtil, confecció i pell

Es tracta, amb l'excepció de «comerç i màrqueting», de famílies professionals industrials o de construcció.

5.2.2 Famílies professionals amb major superàvit relatiu d'oferta formativa

La taula següent evidencia que existeixen 4 famílies professionals o categories que tenen un superàvit formatiu pronunciat en el subsistema de l'FO, és a dir, superior al 3%:

- Diversos
- Administració
- Sanitat
- Serveis socioculturals i a la comunitat

Es tracta, amb l'excepció de la categoria «diversos», de tres categories que han tingut també un superàvit formatiu pronunciat en el subsistema de la formació reglada. Amb la família «administració» tenim una de les famílies professionals més importants del mercat laboral del Maresme. Les altres dues famílies només tenen un pes relatiu. Però val a dir que es tracta de tres famílies de serveis i cap família professional industrial no té un superàvit pronunciat. En el cas de la categoria «diversos», observem que es tracta d'una categoria amb un dèficit formatiu pronunciat en el subsistema de la FR.

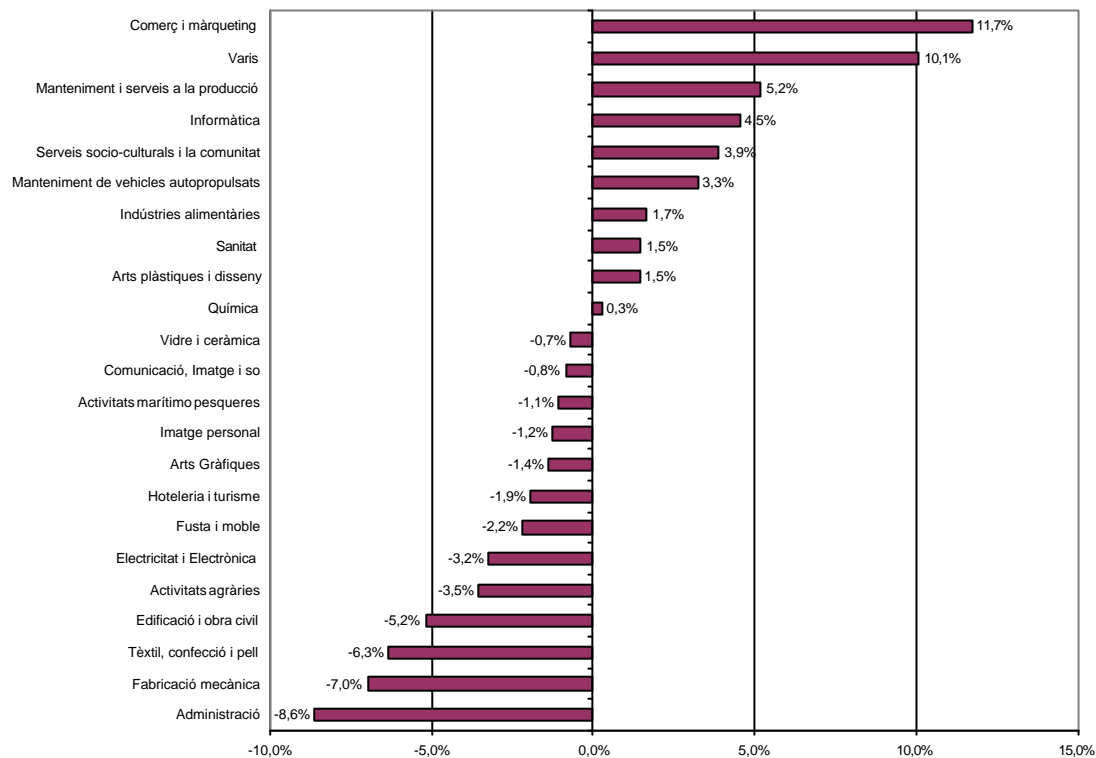
5.2.3 Famílies professionals amb altres especificats

Altra vegada volem ressaltar especialment les altres famílies professionals que es troben dins de les nou famílies professionals en què es concentra més del 75% dels llocs de treball i que no s'han mencionat fins ara. Es tracta de les següents famílies professionals:

- «Electricitat i electrònica» presenta, amb un -0,7%, un equilibri formatiu segons la nostra consideració
- «Activitats agràries» presenta, amb un -0,2%, un equilibri formatiu
- «Hoteleria i turisme» mostra, amb un -1,8%, un lleuger dèficit formatiu.

5.3. La formació contínua en relació amb els llocs de treball

Gràfic 16: Balanç formatiu en el subsistema d'FC, 2000

Els resultats de la comparació entre la formació contínua i l'estructura del mercat de treball aporten una visió diferent, que complementa les anàlisis fetes per la formació reglada i la formació ocupacional.

Taula 29: Alumnes de formació reglada en relació amb els llocs de treball de la comarca del Maresme 2000-2001

Família professional	Alumnes FC	Llocs de treball	Alumnes d'FC	Llocs de treball classificats (%)	Diferència alumnes - llocs de treball
Activitats agràries	27	3.565	0,7%	4,2%	-3,5%
Activitats físiques i esportives	0	418	0,0%	0,5%	-0,5%
Activitats marítimes i pesqueres	0	887	0,0%	1,1%	-1,1%
Administració	257	13.000	6,9%	15,5%	-8,6%
Arts gràfiques	18	1.558	0,5%	1,9%	-1,4%
Arts plàstiques i disseny	90	782	2,4%	0,9%	1,5%
Comerç i màrqueting	974	12.030	26,0%	14,3%	11,7%
Comunicació, imatge i so	0	702	0,0%	0,8%	-0,8%
Edificació i obra civil	114	6.919	3,0%	8,2%	-5,2%
Electricitat i electrònica	6	2.847	0,2%	3,4%	-3,2%
Fabricació mecànica	60	7.213	1,6%	8,6%	-7,0%
Fusta i moble	0	1.820	0,0%	2,2%	-2,2%
Hoteleria i turisme	152	5.036	4,1%	6,0%	-1,9%
Imatge personal	0	1.048	0,0%	1,2%	-1,2%
Indústries alimentàries	117	1.231	3,1%	1,5%	1,7%
Informàtica	197	616	5,3%	0,7%	4,5%
Manteniment de vehicles autopropulsats	205	1.870	5,5%	2,2%	3,3%
Manteniment i serveis a la producció	207	286	5,5%	0,3%	5,2%
Química	149	3.114	4,0%	3,7%	0,3%
Sanitat	130	1.677	3,5%	2,0%	1,5%
Serveis socioculturals i a la comunitat	241	2.138	6,4%	2,5%	3,9%
Tèxtil, confecció i pell	221	10.276	5,9%	12,2%	-6,3%
Vidre i ceràmica	0	571	0,0%	0,7%	-0,7%
Diversos	575	4.455	15,4%	5,3%	10,1%
Total	3.740	84.059	100%	100%	

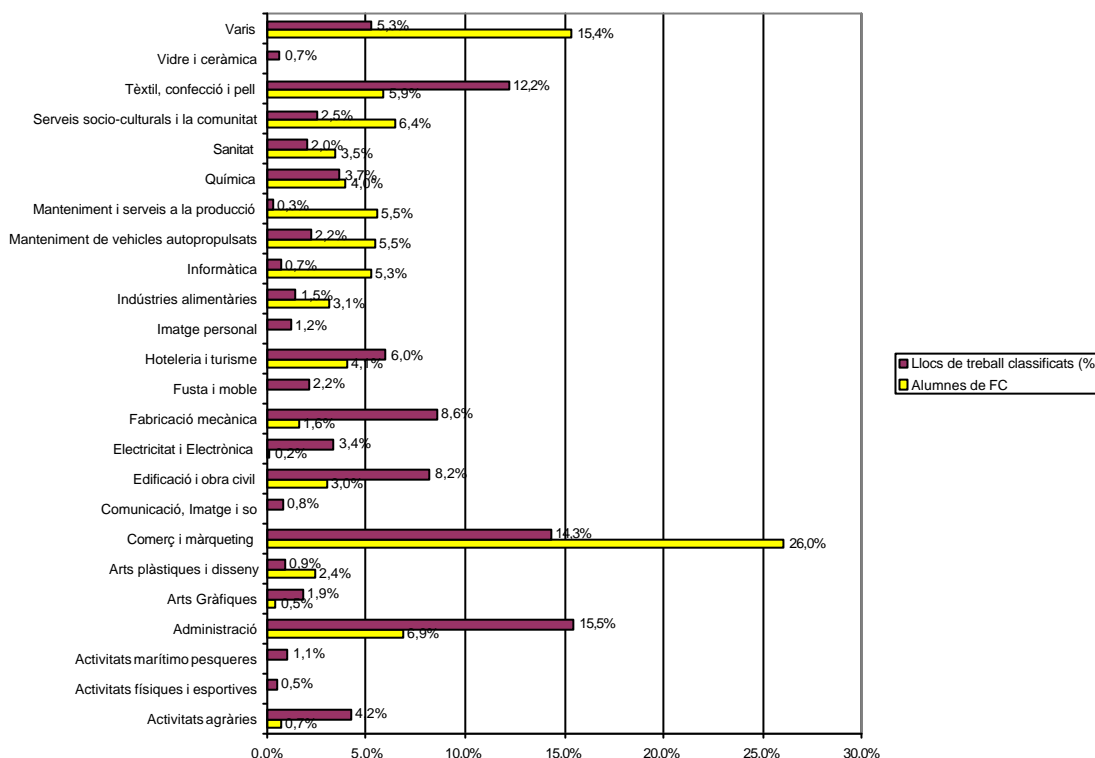
Font: Elaboració pròpia a partir de l'Estadística de Població 1996 i l'Enquesta de Població Activa 2000.

D'entrada, s'ha d'admetre que la formació contínua no és objecte del mateix tipus de planificació que la formació reglada i l'ocupacional, atès que és una suma de voluntats i necessitats específiques de les empreses i dels sectors. Per tant, entren en joc moltes més variables i circumstàncies condicionants. Algunes d'aquestes variables són la grandària de l'empresa o el seu emplaçament. Acostumen a tenir més oportunitats de formació els treballadors de les grans empreses que els de les PIMES, que normalment han d'acudir als plans de formació agrupats o sectorials. Un altre factor d'oportunitat està lligat amb el sector econòmic en el qual es treballa, pel fet que hi ha diferències entre sectors de percepció i

consideració de la importància de la formació i de la necessitat d'actualitzar els coneixements de les plantilles.

Per aquests motius considerem molt diferenciada la formació contínua dels altres dos tipus de formació professional, que es confirma en les dades respecte al balanç formatiu.

Gràfic 17. Comparació de l'estructura d'FO i del mercat laboral per famílies professionals, 2000

5.3.1 Famílies professionals amb un dèficit de formació contínua

Les dades del balanç formatiu indiquen que existeixen 6 famílies professionals amb un dèficit formatiu pronunciat, que son les següents:

- Electricitat i electrònica
- Activitats agràries
- Edificació i obra civil
- Tèxtil, confecció i pell
- Fabricació mecànica
- Administració

S'observa que tres de les sis famílies professionals també tenen un dèficit professional en els altres dos subsistemes: «edificació i obra civil», «tèxtil, confecció i pell» i «fabricació mecànica».

Per altra banda, totes les sis famílies professionals pertanyen al grup de les nou famílies professionals més importants en l'estructura del mercat de treball del Maresme.

5.3.2 Famílies professionals amb un superàvit de formació continua

Amb un superàvit formatiu apareixen en l'anàlisi sis famílies professionals, que són les següents:

- Manteniment de vehicles autopropulsats
- Serveis socioculturals i a la comunitat
- Informàtica
- Manteniment i serveis a la producció
- Diversos
- Comerç i màrqueting

Cal dir que només la família «comerç i màrqueting» pertany al grup de les famílies més importants en l'estructura del mercat laboral, però en els altres dos subsistemes no ha mostrat un superàvit pronunciat. En canvi, en el subsistema d'FO té un dèficit formatiu pronunciat.

La família «serveis socioculturals i la comunitat» mostra un superàvit formatiu en els tres subsistemes. «Informàtica» també presenta en el subsistema de FR un superàvit i la categoria «diversos» apareix també en el subsistema d'FO amb un superàvit pronunciat.

Les famílies «manteniment de vehicles» i «manteniment i serveis» són famílies que només en el subsistema d'FC tenen un comportament pronunciat.

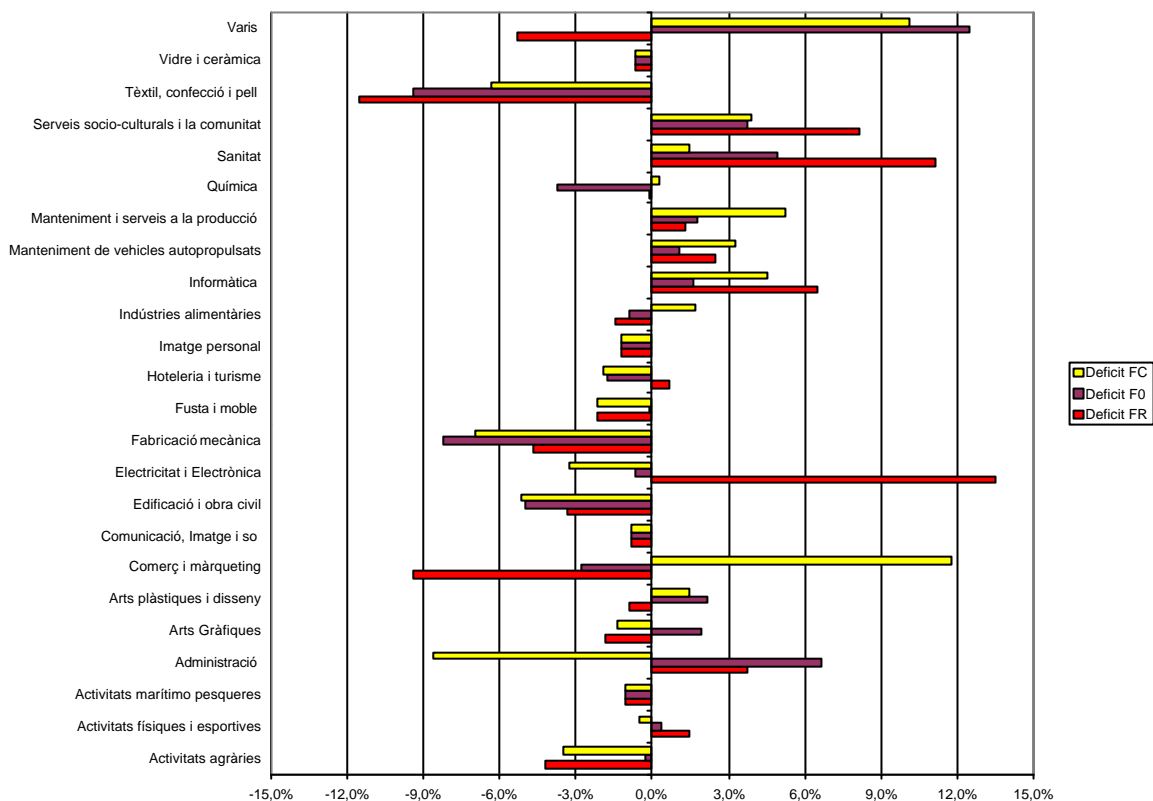
5.3.3 Famílies professionals amb altres especificats

Volem destacar especialment les altres famílies professionals que es troben dins de les nou famílies professionals en què es concentren més del 75% dels llocs de treball. A part de les ja mencionades, tenim les dues famílies professionals següents:

- Hoteleria i turisme, que mostra un lleuger dèficit formatiu amb un -1,9%
- Química, que mostra un balanç formatiu equilibrat amb un 0,3%

5.4. Anàlisi conjunta dels tres subsistemes de formació professional

Gràfic 18: Balanç formatiu per subsistema de formació professional

L'anàlisi del dèficit formatiu ens condueix a la diferenciació de tres grans grups de famílies professionals:

- a) El primer grup inclou totes les famílies professionals que mostren un dèficit en els tres subsistemes formatius. Es tracta dels grups següents:

Taula 30: Famílies professionals amb dèficit formatiu en els tres subsistemes			
	Dèficit FR	Dèficit F0	Dèficit FC
Tèxtil, confecció i pell	-11,5%	-9,4%	-6,3%
Fabricació mecànica	-4,7%	-8,3%	-7,0%
Edificació i obra civil	-3,3%	-5,0%	-5,2%
Activitats agràries	-4,2%	-0,2%	-3,5%
Fusta i moble	-2,2%	-0,1%	-2,2%
Imatge personal	-1,2%	-1,2%	-1,2%
Activitats marítimes i pesqueres	-1,1%	-1,1%	-1,1%
Comunicació, imatge i so	-0,8%	-0,8%	-0,8%
Vidre i ceràmica	-0,7%	-0,7%	-0,7%

Les últimes quatre famílies professionals es poden deixar de banda en l'anàlisi perquè no hi ha cap tipus de formació professional corresponent al Maresme i, al mateix temps, el seu pes en l'estructura del mercat laboral és molt reduït.

Queden, per tant, les altres cinc famílies professionals, tres de les quals pertanyen al grup de famílies professionals industrials i una a la construcció. A més, són famílies professionals amb pes en l'estructura del mercat laboral ja que representen la 3a, 4a i 5a famílies professionals en nombre de treballadors a la comarca.

- b) El segon grup inclou totes les famílies professionals que mostren un superàvit formatiu en els tres subsistemes. Es tracta de les cinc famílies següents:

Taula 32: Famílies professionals amb dèficit formatiu en els tres subsistemes			
	Dèficit FR	Dèficit FO	Dèficit FC
Informàtica	6,5%	1,6%	4,5%
Manteniment de vehicles autopropulsats	2,5%	1,0%	3,3%
Manteniment i serveis a la producció	1,3%	1,7%	5,2%
Sanitat	11,1%	4,9%	1,5%
Serveis socioculturals i a la comunitat	8,1%	3,7%	3,9%

Aquestes cinc famílies professionals no tenen gaire pes en l'estructura del mercat laboral, considerant que cap de les cinc no representa més del 2,5% de la mà d'obra del Maresme.

Si ajuntem la FR i l'FO pel fet que es tracta, en tots dos casos, d'una formació professional per a l'entrada o reentrada en el mercat laboral, podem establir dos grups més de famílies professionals.

- c) El tercer grup són les famílies professionals que mostren un superàvit en el conjunt dels subsistemes de FR i d'FO, i alhora un dèficit formatiu en el subsistema d'FC:

Taula 33: Famílies professionals amb superàvit formatiu en FR/FO i un dèficit en FC			
	Superàvit FR	Superàvit FO	Dèficit FC
Activitats físiques i esportives	1,5%	0,4%	-0,5%
Administració	3,7%	6,6%	-8,6%

La família professional «activitats físiques i esportives» té poc pes en l'estructura del mercat laboral, però «administració» és la família professional amb més pes.

- d) Per altra banda, hi ha el grup que fa referència a les famílies que presenten un superàvit formatiu en la formació continua però que tenen un dèficit en els altres dos subsistemes.

Taula 34: Famílies professionals amb dèficit formatiu en FR/FO i un superàvit en FC			
	Dèficit FR	Dèficit FO	Superàvit FC
Comerç i màrqueting	-9,4%	-2,8%	11,7%
Indústries alimentàries	-1,5%	-0,9%	1,7%
Química	-0,2%	-3,7%	0,3%

La família professional «indústries alimentàries» només està representada en el mercat laboral, mentre que «comerç i màrqueting» és la segona família professional més important i la «química» representa el 3,7% dels treballadors del Maresme.

6. CONCLUSIONS DEL CONTRAST AMB ELS ACTORS COMARCALS

Per tal de contrastar les dades estadístiques es varen organitzar varis grups de discussió amb els principals actors implicats en la formació a nivell comarcal. En aquests sessions de treball es va abordar la problemàtica de la relació entre l'oferta de formació i les necessitats de les empreses de cada una de les principals famílies professionals de la Comarca. Les principals conclusions obtingudes es presenten a continuació.

Pel seu pes específic en el teixit econòmic de la comarca, s'han seleccionat les famílies del tèxtil, el comerç, l'hoteleria i la construcció:

6.1. La família tèxtil

El sector tèxtil està caracteritzat a la comarca del Maresme pel gènere de punt i la confecció. Aquests dos segments estan acusant molt el fenomen de la globalització. Les tasques menys qualificades es realitzen fora, principalment als països del Magrib. En els últims anys s'han produït importants canvis tecnològics i l'organització del treball s'ha modernitzat, per exemple, la incorporació gradual de sistemes de gestió, de la qualitat, la prevenció de riscos, el medi ambient. Per altra banda, històricament hi havia hagut, i hi segueix havent en el sector, una part important de l'activitat de la qual se n'encarrega l'economia submergida.

Els perfils professionals que costa trobar són treballadors qualificats per treballar com a enginyers tèxtils, teixidors i cosidores.

Les tasques més qualificades han anat requerint coneixements tècnics cada vegada més avançats. Aquestes tasques les fan enginyers electrònics o tèxtils i estan ben remunerades, però sovint se senten atrets per altres sectors més innovadors relacionats amb les noves tecnologies i costa trobar qui els substitueixi. Els professionals d'aquest segment del mercat laboral provenen de les escoles universitàries i politècniques de la comarca que ofereixen la mateixa oferta des de fa anys: enginyeries tècniques i gestió empresarial. Pel que fa l'IES, l'únic que ofereix oferta formativa tèxtil (especialitat de punt) a aquest nivell ha hagut d'eliminar-la per manca d'alumnes.

Els nivells mitjos (operaris qualificats) han d'aprendre l'ofici una vegada ja estan treballant (formació contínua), ja que no hi ha prou estudiants de formació professional reglada. Però molts treballadors se senten atrets per altres sectors on els salaris són més alts, com la construcció.

Per tant, el sector necessita constantment contractar personal nou i realitzar processos de aprenentatge. Un indicador d'aquest fet és que la família professional «tèxtil» és una de les 5 famílies més demandada pel Servei Català d'Ocupació.

Tal i com han mostrat les dades respecte de la formació reglada i ocupacional, pràcticament no existeix perquè tampoc no existeix una demanda d'aquesta formació per part dels alumnes de la

comarca del Maresme. Els cursos no es poden portar a terme per manca d'alumnat. Això reflecteix el fet que l'any 2000 no hi ha un curs de grau superior d'FR i que només hi ha 16 alumnes al grau mitjà. Per altra banda, l'FO ha pujat una mica entre el 1999 i el 2000 i ha passat de 73 alumnes a 96 alumnes, un nombre insuficient en relació amb el pes del sector en el conjunt del mercat laboral. De tota manera, per a l'FO, en moments de bonança econòmica, li és difícil de reunir alumnes suficients per organitzar cursos i darrerament està rebent col·lectius nous, de procedència immigrant.

La manca de mà d'obra a la comarca que vulgui treballar en el sector del tèxtil ha comportat un canvi del perfil sociològic dels treballadors del tèxtil en els darrers anys: ja no provenen de famílies que tradicionalment han treballat al tèxtil, sinó que corresponen a col·lectius nous, com els immigrants.

La major part de la formació es fa dins del subsistema de la formació contínua. Per interpretar les dades, s'ha de tenir en compte que no tota la formació contínua dels centres de treballs i els treballadors de la comarca es comptabilitzen estadísticament a les comarques corresponents. Hi ha plans d'empresa i plans agrupats que es gestionen a un nivell diferent al comarcal.

Les empreses tenen una necessitat real de formació per qualificar els seus treballadors i opten per la solució d'organitzar la formació ells mateixos, dins del subsistema de formació contínua.

Per altra banda, el col·lectiu de treballadors que requereix formació pertany als nivells mitjans i es tracta principalment de treballadors que s'acaben d'incorporar a les empreses.

El repte actual del sector tèxtil és el paradigma de molts sectors tradicionals. Les empreses tenen dificultats per contractar mà d'obra qualificada. Per altra banda, necessiten noves qualificacions relacionades amb les noves tecnologies aplicades al sector. En aquest sentit, fa falta difondre més la formació en tèxtil i donar una imatge atractiva del sector, per exemple, donant a conèixer les innovacions tecnològiques, les millores en les condicions de treball, etc. El nivell de formació no s'adequa a les necessitats del teixit empresarial. Si no es fa una campanya per atraure els joves, i la societat en general, cap a aquest sector, és molt difícil que la situació canviï. També s'apunta que potser caldria revisar el conveni i els salaris, encara que es reconeix que a la majoria d'empreses estan molt per damunt dels que marquen els convenis.

6.2. La família del Comerç

En l'àmbit de la família professional «comerç i màrqueting» es pot distingir entre la gent que treballa en el petit comerç i la que treballa en el comerç de gran superfície. El sector del petit comerç es caracteritza per la manca de treballadors que desitgin incorporar-se a aquest sector, sobretot en el segment de la gent jove. Paradoxalment, la gent d'edat mitjana veu aquest sector com una sortida laboral. També cal destacar que, dins d'aquest sector, hi ha poca rotació i una certa estabilitat dels llocs de treball. El segment de gent jove veu més possibilitats de promoció en el sector de les mitjanes i grans superfícies, on solen trobar la primera feina i els contractes de pràctiques dels estudiants. Per tant, el petit comerç pateix una manca de projecció de carrera. El sector del petit comerç destaca per una manca de relleu generacional.

Un indicador del pes del petit comerç dintre de l'estructura comercial del Maresme és que, a finals del primer trimestre del 2001, els establiments de comerç al detall tenien una mitjana de 4,4 assalariats. Es tracta d'una cota inferior a la de Catalunya, que se situa en 4,9 assalariats per establiment.

Les dades de l'estudi mostren un dèficit formatiu pronunciat en els subsistemes d'FR i FO, però un superàvit considerable en l'FC. Tanmateix, s'ha de tenir en compte que existeix una oferta formativa considerable fora de la comarca (FOMENT, CAMBRA...) que els habitants de la comarca poden aprofitar.

Tanmateix, s'ha de destacar que la formació reglada és pràcticament nul·la dins de la comarca. Aquesta mancança es caracteritza per la no existència de cursos, tant de nivell baix com d'alt, com per exemple, les escoles de comerç reglades, ni altres ofertes de postgrau ni plans d'estudi que incloguin assignatures optatives; i les que existeixen tenen poc prestigi. Malgrat aquest dubte, es considera imprescindible la implantació de formació ocupacional orientada als perfils per a la creació de nous establiments amb emprenedors ben formats. Amb aquestes mesures es pot estimular la creació de nous establiments, que actualment registra un índex molt baix i on l'índex de fracàs és molt alt. El perfil del comerciant que exigeix el mercat es caracteritza pel seu esperit empresarial en resposta als canvis de l'entorn. Aquesta competència es considera la clau per a la competitivitat del sector.

En aquest context, és important la formació contínua per a la adaptació de l'estructura de qualificació als requisits de l'entorn. La formació contínua absorbeix els dèficits de formació reglada i ocupacional. En aquest sentit, l'oferta de formació contínua cobreix les necessitats del municipi. No obstant, l'FC es pot millorar perquè es destaca un elevat nivell de repetició dels cursos i poca rotació (els assistents són els mateixos perquè repeteixen diversos cursos). En relació amb els continguts, es detecta una manca de cursos en màrqueting i disseny, marxandatge i retolació. Es tracta dels continguts que es van identificar a la meitat dels anys noranta i que s'han detectat com a àrees claus. Els cursos que actualment tenen més èxit són ofimàtica, aparadorisme i llaços i paqueteria. Un altre tema és la manca de formació en prevenció de riscos laborals, en tant que aquest ram està cobrant una importància fonamental dins de les empreses.

Es percep un problema de contractació de personal jove en el sector que garanteixi la renovació generacional de la mà d'obra. El problema principal és que es tracta d'un sector poc remunerat i amb d'horaris incòmodes. N'és un indicador el baix nivell de la formació reglada i ocupacional. Es detecta un desinterès per part de la població a l'hora d'optar per un lloc de treball en el comerç al detall. Per fer front a aquesta imatge negativa, fan falta mesures de promoció del sector acompanyades d'una formació més atractiva que obri perspectives laborals.

6.3. La família de l'Hoteleria i el Turisme

Una altra família professional que mereix una anàlisi especial es la d'«hoteleria i turisme». Es tracta d'una família amb un cert pes dintre del mercat laboral relacionada amb un dels sectors més dinàmics del Maresme. L'hoteleria va aconseguir, segons l'informe de conjuntura socioeconòmica de Mataró del setembre del 2001, un creixement superior al 13% l'any 2000.

Quan es parla d'aquesta família professional s'ha de tenir en compte que el sector relacionat presenta un comportament cíclic que depèn de la bonança econòmica internacional. Malgrat això, la seva tendència a mig termini és de creixement sostingut. A més, aquesta activitat encara pateix un comportament estacional molt important que concentra puntes de demanda en els períodes de vacances.

Actualment, el mercat de treball pateix una manca de professionals de base, independentment de si estan ocupats temporalment com si ho estan de forma continuada per fer carrera dins del sector. Aquesta situació es produeix com a conseqüència de diferents factors. En primer lloc, el desenvolupament de la nostra societat ha reduït el prestigi social d'aquests llocs de treball i els horaris i les condicions laborals desanimen els treballadors. En segon lloc, el creixement d'altres sectors, com la construcció i les activitats comercials, ha atret molts dels efectius disponibles. En tercer lloc, els fluxos migratoris d'altres comunitats autònomes s'ha reduït en els darrers anys. Els joves en períodes d'estudi i certs col·lectius d'aturats no s'interessen, com abans, per treballar en aquest sector.

Dins del sector es pot diferenciar el personal en funció dels següents criteris:

- Personal professional que vol fer carrera en el sector enfront del personal temporal.
- Perfils professionals de mitja i alta qualificació (repcionistes, directors, caps de serveis, etc.) enfront de perfils professionals de base (ajudants, auxiliars, pinxos, cambrers). Els professionals de base es concentren en la categoria de personal temporal.

Davant d'aquesta combinació de factors, el mercat de formació té característiques específiques: en els subsistemes d'FR i FO s'observa una situació de cert equilibri. Respecte de l'FR, es parla d'un balanç lleugerament positiu que s'explica perquè es tracta de formació de perfils qualificats que tenen prou alumnes i que, en el mercat de treball, tenen moltes oportunitats per trobar treballar. Els agents del sector creuen que la situació és adequada i que no es pot parlar d'excés de formació.

L'FO lleugerament negativa que indica que els aturats i la població autòctona en general no s'interessen per aquest sector. S'organitzen cursos, però molt sovint no es troben alumnes.

En el subsistema de l'FC hi ha un balanç negatiu, que s'explica perquè els professionals que hi treballen no es formen, encara que es veu com a prioritari per al sector, pels seus horaris laborals o perquè no preveuen desenvolupar carrera. S'organitzen molts cursos que no troben alumnes, encara que són interessants per al sector. Cal considerar que s'han organitzat més cursos que els registrats a través de Plans de Formació externs a la comarca. Aquest fet faria disminuir el balanç negatiu.

El marcat laboral es divideix en dos. Per una banda, el personal qualificat amb perspectives en el sector i, per l'altra, el personal amb poca qualificació específica que tampoc veu seu futur professional en el sector. Aquesta divisió explica que en el sistema d'FR es troba un lleuger superàvit, mentre en l'FO es troba un lleuger dèficit i en l'FC es troba un dèficit formatiu.

En conjunt, el sector de l'hoteleria i el turisme és com els altres dos sectors anteriors i es veu afectat pel problema de la manca de mà d'obra qualificada i no qualificada. El gran problema són les condicions laborals i els horaris que fan una professió poc atractiva pels joves. En el futur, el sector haurà d'aplicar solucions imaginatives que passen per:

1. Col·laboració amb l'Administració, els centres de formació i el sector per donar prestigi a les professions de base.
2. Esforç del sector per modificar les condicions laborals, en particular els horaris, per fer-los compatibles amb la formació i millorar el seu atractiu en general.
3. Dirigir els cursos de formació, amb sòlides campanyes comunicatives, als següents grups de població:
 - joves en període d'estudi, perquè treballin durant les vacances;
 - col·lectius d'aturats, en particular dones i homes de més de 45 anys;
 - immigrants, especialment llatinoamericans i dels països de l'est.
4. Cal fer més formació per als temporals i adaptar les condicions laborals perquè també la facin els estables.

6.4. La família de l'edificació i obra civil

La següent família professional analitzada amb pes en l'estructura del mercat laboral i el sector econòmic relacionat que té problemes a l'hora de trobar mà d'obra és «edificació i obra civil» i el sector econòmic de la construcció. Es tracta d'un sector econòmic que en els últims anys ha tingut una bonança econòmica considerable amb un creixement al voltant del 6,3% a tot Espanya l'any 2000, però que ara es troba en fase de desacceleració. En els últims anys hi havia un alta demanda de mà d'obra en el sector que es nodria de treballadors d'altres sectors, com l'hoteleria. La migració de la mà d'obra al sector de la construcció ha estat possible gràcies a un salar més dins del sector.

En aquest sector predominen les empreses petites i mitjanes. En el conjunt del Maresme, hi ha una mitjana de 4,78 assalariats per empresa. El mercat de treball es caracteritza per una divisió triple. Per una banda, trobem els treballadors no qualificats o amb una qualificació baixa, després els treballadors qualificats, com els oficials i els mestres d'obra, i, finalment, la mà d'obra altament qualificada, com els arquitectes, els aparelladors i els enginyers.

Com en les anteriors famílies professionals el problema de la construcció rau en la poca atracció que ofereixen aquest llocs de treball pels joves i per la població en general. Per això té un dèficit formatiu en l'FR i FO. El dèficit elevat en el subsistema d'FC s'explica pel fet que hi ha un gran nombre de llocs de treball que no requereixen una qualificació formal, sinó un aprenentatge en el lloc de treball. Per altra banda, hi ha llocs de treball que sí que requereixen una formació oficial. Aquest tipus de formació no es duu a terme tant en la pròpia comarca sinó a l'Institut Gaudí de Barcelona. El problema rau en el fet que la formació en el sector de la construcció requereix en molts casos l'ús de maquinària, que no està a l'abast de qualsevol centre de formació. En són un exemple les noves necessitats de formació en relació amb portar una grua, perquè la legislació disposa que el que porta la grua ha de tenir el carnet de conductor de grues. Però per tenir el carnet, el centre de formació ha de disposar d'una grua.

El requisit de maquinària per a l'aprenentatge indica la importància de l'aprenentatge en els processos de treball i la importància d'avançar en la formació en alternança.

6.5. La família Química

Aquesta situació contrasta amb el que passa en els sectors econòmics relacionats amb les famílies professionals anteriors; en aquest sentit es pot fer referència a la família professional de «química» i els sectors relacionats. En relació amb la «química», és molt important distingir el sector del qual es parla. El sector farmacèutic és molt diferent del sector de plàstiques, que, al seu torn, no té res a veure amb les àrees químiques basades en processos continus. Al Maresme, el sector farmacèutic té molta importància.

Es tracta d'un sector que es caracteritza per una elevada capacitat d'innovació i en què els aspectes de qualitat i seguretat tenen una rellevància important. L'estructura de mà d'obra es caracteritza pel seu elevat nivell de qualificació. Actualment es requereix una titulació d'FP, com a mínim, per a l'accés a un lloc de treball. Però la titulació no ha de ser necessàriament la titulació professional farmacèutica, sinó que és important que la gent mostri una qualificació professional de cert nivell.

No obstant, el sector té problemes formatius relacionats amb el baix nivell de formació reglada i ocupacional en aquest subsector. No hi ha oferta de formació professional farmacèutica perquè els costos de les instal·lacions són elevats. La manca de mà d'obra amb titulació d'FP farmacèutic es cobreix amb llicenciats universitaris que treballen en els llocs dissenyats per als titulats d'FP. En aquest sentit, es pot parlar d'una sobrequalificació en aquest lloc de treball, la qual cosa comporta una certa frustració per part dels professionals perquè no es compleixen les seves expectatives professionals. Les empreses comencen a tenir en compte que la contractació dels llicenciats no és la solució de la manca de mà d'obra qualificada.

Per altra banda, el sector realitza molta formació contínua que no està recollida en els taules d'FC. Aquesta manca de dades s'explica per dos motius: la majoria de les empreses químiques són empreses que tenen el centre de decisió fora de la comarca. La formació contínua es canalitza i es comptabilitza per aquests centres de decisió. Per altra banda, la formació contínua del sector químic, i especialment del farmacèutic, se centra en els aspectes de qualitat, seguretat, ofimàtica i manteniment. Però els alumnes d'aquestes cursos no es comptabilitzen en la família professional «química», sinó dintre de les competències transversals.

6.6. Les qualificacions professionals de titulació superior

L'anàlisi de l'estructura de qualificacions de la població indica que a la comarca existeix un dèficit relatiu entorn a les categories de qualificació professional més alta, que són aquelles que corresponen a les categories 2 i 3. Assenyalem que la categoria 2, «tècnics i professionals científics i intel·lectuals», agrupa bàsicament als professionals que disposen de titulació

universitària. Mentre que la categoria 3, «tècnics i professionals de suport», s'identifica amb els tècnics que disposen de titulació de formació professional superior.

Aquesta situació de dèficit relatiu s'explica, en bona part, en el context de la Regió Metropolitana de Barcelona, on totes les comarques, tret del Barcelonès, presenten uns valors inferiors a la corresponent mitjana metropolitana, donat que la ciutat de Barcelona, com a capital metropolitana, concentra de forma molt intensa aquesta mena d'ocupació, tal com succeeix normalment en aquest tipus de territoris. Ara bé, cal assenyalar, però, que pel que fa a la categoria 3, el dèficit del Maresme és major que a la resta de comarques de la Regió Metropolitana, excepte del Garraf.

Dit això, cal tenir molt en compte que estratègicament resulta molt interessant per a la comarca l'acumulació de població amb aquestes categories de qualificació professional. Donat que són un dels col·lectius que disposen de major capacitat per a generar valor afegit al territori a través de la seva funció de producció, com de consum, amb efectes directes sobre l'economia territorial i amb efectes indirectes sobre la resta d'activitats comarcals.

En aquest sentit, doncs, s'aconsella el disseny i posada en marxa d'actuacions que s'orientin a millorar el posicionament del Maresme respecte les categories professionals de major titulació. Aquestes actuacions es poden fonamentar aprofitant, d'una banda, la importància del teixit empresarial i, d'altra banda, la qualitat de vida de la comarca, juntament amb la seva proximitat i accessibilitat a la ciutat de Barcelona.

Però, a més, cal destacar i aprofitar el fet que el Maresme compta amb una oferta formativa pròpia de formació de grau superior, i que, per tant, s'està en condicions de generar els seus propis titulats amb aquest nivell de qualificació. A l'àmbit universitari, el Maresme disposa de dues institucions com són l'Escola Universitària del Maresme i l'Escola Universitària Politècnica de Mataró que durant el curs 2001-2002 disposaven de més de 1.700 alumnes matriculats en el conjunt de la seva oferta formativa.

Escola Universitària del Maresme. Oferta d'estudis
- Diplomatura en Ciències Empresarials
- Diplomatura en Turisme
- Graduat Superior en Logística empresarial
Escola Universitària Politècnica de Mataró. Oferta d'estudis

- Enginyeria tècnica industrial: especialitat en electrònica industrial
- Enginyeria tècnica en informàtica de gestió
- Enginyeria tècnica de telecomunicació: especialitat telemàtica
Font: http://www.eum.es i http://www.eupmt.es

Aquest “aprofitament” requereix, a grans trets, que s’afavoreixi, d’una banda, l’accés dels estudiants, de la mateixa comarca i d’altres territoris, a les titulacions existents al Maresme; i, d’altre banda, augmentar la vinculació dels titulats amb el teixit empresarial de la comarca dins d’un marc de desenvolupament territorial general. En aquest marc, s’hauria, a més, de s’intensificar els esforços, ja iniciats, per elaborar des dels centres universitaris, juntament amb altres institucions com pot ser CETEMMSA, accions de formació continua que responguin a les necessitats de les empreses i dels treballadors.

7. SÍNTESE DEL DIAGNÒSTIC

Abans d'oferir les conclusions, presentarem a continuació un breu resum de l'anàlisi de l'oferta i la demanda formativa a la comarca del Maresme. D'entrada, cal recordar que aquest estudi no pren, com a punt de referència, els sectors econòmics tal i com estan definits al CNAE, sinó les famílies professionals definides pel Ministeri d'Educació i Ciència. Les competència transversals, és a dir, aquells continguts formatius l'aplicació dels quals és indiferent a les famílies professionals - com ara la informàtica per a l'usuari, les habilitats directives, els idiomes, la qualitat, etc. -, s'han tractat per separat. En la interpretació de les dades, s'han de tenir en compte aquestes circumstàncies.

El mercat laboral de la comarca del Maresme presenta una especialització en algunes famílies professionals: en la família «administració» s'hi concentra el 15,5% dels llocs de treball, en la de «comerç i màrqueting» el 14,3%, en la del «tèxtil, confecció i pell» el 12,2% i en la de «fabricació mecànica» el 8,6% dels llocs de treball. Aquestes 4 famílies professionals agrupen més del 50% dels llocs de treball del Maresme. Si ajuntem les següents 5 famílies professionals «edificació i obra civil», «hoteleria i turisme», «activitats agràries», «química», i «electricitat i electrònica», estem parlant de més del 75% del mercat laboral.

Per altra banda, la comarca del Maresme es distingeix, dins de la Regió Metropolitana, per una especialització¹⁹ en les famílies professionals d'«activitats agràries», «activitats marítimes i pesqueres», «tèxtil, confecció i pell» i «vidre i ceràmica». Té, però, un dèficit d'especialització en la família professional d'«informàtica» i, en certa mesura, en la de «manteniment i serveis a la producció».

Les dades del Servei Català d'Ocupació dels anys 2000 i 2001 indiquen que hi ha 5 famílies professionals amb una alta demanda en els dos anys:

- Comerç i màrqueting
- Hoteleria i turisme
- Administració
- Tèxtil, confecció i pell
- Electricitat i electrònica

És a dir, en les tres famílies professionals «administració», «comerç i màrqueting» i «tèxtil, confecció i pell» amb més pes al mercat laboral del Maresme també es produeix una demanda més gran de mà d'obra en el curs dels dos anys consecutius. Les altres dues famílies professionals de més demanda de mà d'obra en els dos consecutius també estan entre les famílies que aglutinen més del 75% del mercat laboral del Maresme. També s'ha de destacar que en la família professional «edificació i obra civil», la demanda és molt inferior al seu pes en l'estructura del mercat laboral. Es pot dir el mateix d'«activitats agràries». A més a més, s'ha

¹⁹ El grau d'especialització es calcula en funció del pes de la comarca corresponent dins de la família professional i es compara amb el pes del mercat laboral comarcal en el context de la Regió Metropolitana. Considerem que hi ha una especialització o un dèficit d'especialització quan una família professional té $\pm 3\%$ en relació amb la dada de referència, que és el pes del mercat comarcal a la Regió Metropolitana. Al Maresme es tracta d'una ràtio de 6,1%.

de destacar la forta demanda de mà d'obra en la família professional «hoteleria i turisme» i també la demanda de mà d'obra no qualificada en la categoria «diversos» que s'ha produït l'any 2000.²⁰

Si comparem l'estructura interna del Maresme per categories professionals amb les altres comarques de la Regió Metropolitana, veiem que el Maresme (vegeu la taula 2) es caracteritza per l'elevada quota de llocs de treball en la categoria 1, «personal directiu de les empreses i les administracions públiques», la categoria 5, «treballadores de serveis de restauració, personals, protecció i venedors de comerços», i la categoria 6, «treballadors qualificats en activitats agràries i pesqueres». Per altra banda, el grup 2, «tècnics i professionals científics i intel·lectuals», és menor que el de la Regió Metropolitana, però se situa al nivell de les altres comarques, tret del Barcelonès, que monopolitza els empleats d'aquesta categoria. El grup 3, «tècnics i professionals científics de suport», té una presència menor. En les altres categories, la comarca del Maresme se situa a la franja mitjana de totes les comarques.

En aquest sentit, es considera clau la categoria professional 3, «tècnics i professionals de suport». El grup 2, «tècnics i professionals científics i intel·lectuals», pot tenir una importància especial per al desenvolupament del teixit econòmic i el mercat laboral i, com veurem més endavant, per a les estratègies de formació professional de la comarca.

Una altra característica és l'elevat grau d'autosuficiència del mercat laboral del Maresme. En el cas del Maresme, el grau d'autosuficiència és, amb un 89,2%, molt elevat en comparació amb totes les altres comarques. Només el Garraf, amb un 89,6%, està per davant del Maresme. Aquesta dada és important per a la gestió de la formació professional respecte de les estratègies de desenvolupament local, ja que els programes de formació professional afecten potencialment la població que també treballa a la mateixa comarca.

El conjunt del sistema de formació professional es pot dividir en quatre grups segons la quantitat d'alumnes que reuneixen al llarg d'un any:

Nombre d'alumnes	Famílies professionals
Més de 1.400 alumnes	<ul style="list-style-type: none"> • Administració • Comerç i màrqueting
Més de 400 alumnes	<ul style="list-style-type: none"> • Sanitat • Serveis socioculturals i la comunitat • Electricitat i electrònica
Més de 200 alumnes	<ul style="list-style-type: none"> • Tèxtil, confecció i pell • Edificació i obra civil • Manteniment i serveis a la producció • Manteniment de vehicles autopropulsats • Hoteleria i turisme

²⁰ Per a l'elaboració interna de les estadístiques de demanda s'ha canviat el criteri d'agrupació entre el 1999 i el 2000, per la qual cosa no es pot fer una comparació entre els dos anys.

Menys de 200 alumnes o cap	• La resta de famílies
----------------------------	------------------------

S'ha de mencionar especialment la família professional «informàtica», que, entre el 1999 i el 2000, ha crescut i ha passat de 169 alumnes a 435. Val a dir que les 3 famílies professionals que no tenen cap oferta formativa a la comarca són:

- Comunicació, imatge i so
- Imatge personal
- Vidre i ceràmica

A aquestes famílies professionals es pot afegir la d'activitats marítimes i pesqueres, que, en aquests dos anys, pràcticament no ha tingut oferta formativa.

De l'anàlisi de l'FR per famílies professionals, se'n destaquen les següents famílies pel nombre d'alumnes (ordenats per la seva importància), que agrupen el 62,23% dels alumnes de l'any 1999 i el 59,83% del 2000:

- Administració
- Electricitat i electrònica
- Sanitat
- Serveis socioculturals i la comunitat

Cal mencionar la importància de la família professional «informàtica», que el 2000 ha comptat amb 159 alumnes, que representen el 7,23% de l'alumnat. Una altra família professional que ha crescut considerablement, tant en números absoluts d'alumnes com percentualment, és la d'«hoteleria i turisme». En canvi, la família «tèxtil, confecció i pell» pràcticament ha desaparegut, l'any 2000, del programa d'FR amb tan sols 16 alumnes enfront dels 164 alumnes del 1999.

En el subsistema de la formació ocupacional, s'observa un creixement considerable del nombre total d'alumnes al voltant d'un 10% entre el 1999 i el 2000. Es detecta una elevada importància de les competències transversals, amb un 20,52 dels alumnes l'any 2000, però amb una tendència a la baixa. Per altra banda, el 14,4% dels alumnes del Maresme estan en cursos sense assignació/diversos, amb una clara tendència a l'alça.

S'ha de destacar l'oferta capdavantera de la família d'«administració», seguida per la de «comerç i màrqueting». No obstant, el pes de les dues temàtiques en l'FO ha baixat entre l'any 1999 i el 2000, malgrat que quedin per sobre del 25% dels alumnes. Quatre famílies professionals mostren un creixement considerable (mes de l'1% respecte de l'any anterior), que són:

- Edificació i obra civil
- Fusta i moble
- Manteniment i serveis a la producció
- Serveis socioculturals i la comunitat

Per altra banda, les altres dues famílies professionals que han registrat un descens considerable (més de l'1%), tan en nombre d'alumnes com en percentatge, són:

- Arts gràfiques

- Electricitat i electrònica

En el subsistema de l'FC, cal ressaltar que el tipus de cursos impartits estan molt vinculats a l'adquisició de competències transversals, que representen un 60,7% l'any 1999 i un 61,33% l'any 2000. Aquest fet contradiu considerablement les dades respecte de la formació contínua. A part de les competències transversals, hi ha un nombre considerable d'alumnes que cursen formació contínua classificats com en la categoria «sense assignació/diversos». L'any 1999 hi havia un 4,42% i l'any següent un 5,95% dels alumnes en aquest tipus de cursos. Per altra banda, s'ha de tenir en compte que no totes les activitats de formació contínua que realitzen les empreses i els empleats de la comarca es comptabilitzen a la mateixa comarca. El nombre total a l'FC ha crescut i ha passat de 8.832 alumnes el 1999 a 9.672 alumnes el 2000. S'observa que, el 1999 i el 2000, dues famílies professionals estan dins de les tres famílies més importants pel que fa al nombre d'alumnes i juntes agrupen més del 40% dels alumnes d'FC (sense tenir en compte les competències transversals):

- Comerç i màrqueting
- Administració

No obstant, l'any 1999, la segona família professional en nombre d'alumnes ha estat:

- Sanitat, amb 11,86%

S'han de destacar 5 famílies professionals amb un creixement considerable (mes de l'1% respecte de l'any anterior), tan en nombres d'alumnes com en percentatge, que són:

- Arts plàstiques i disseny
- Informàtica
- Manteniment i serveis a la producció
- Química
- Serveis socioculturals i la comunitat

Per altra banda, hi ha 2 famílies professionals - a part de «comerç i màrqueting» i «administració» - que han registrat un descens considerable (més de l'1%), tan en nombre d'alumnes com en percentatge, que són:

- Electricitat i electrònica
- Sanitat

Tant en la formació ocupacional com en la contínua, gran part de la formació està orientada a les competències transversals. Aquestes diferencien 6 categories:

- Informàtica d'usuari
- Direcció i gestió empresarial i organitzativa
- Qualitat, medi ambient i prevenció de riscos laborals
- Idiomes
- Habilitats personals
- Diversos/sense assignar

En la formació ocupacional, el major pes de les competències transversals recau en la informàtica d'usuari, amb un 43,9% dels alumnes de competències transversals; després

venen d'altres temàtiques amb un cert volum de cursos, com ara «direcció i gestió empresarial i organitzativa», que agrupa el 20,1% dels alumnes d'aquesta categoria. A força distància segueix el pes dels cursos de «qualitat, medi ambient i prevenció de riscos laborals», que agrupen el 8,9% dels alumnes. Encara queda un important volum d'especialitats sense assignar (27,0%), que no s'ha inclòs ni a les *famílies professionals* ni a les *competències transversals*. Per citar-ne alguns exemples, trobem temàtiques com ara mineria, neteja, seguretat i vigilància, tornar a treballar, etc.

En l'apartat de l'FC, la «informàtica d'usuari» també és important, amb un 26,3% dels alumnes, però no és la temàtica més important. La temàtica «direcció i gestió empresarial i organitzativa» té un 27% dels alumnes de les competències transversals. Com era d'esperar, en l'FC orientada directament a les necessitats de les empreses, els cursos de «qualitat, medi ambient i prevenció de riscos laborals» cobren més importància, amb un 21,7% dels alumnes. La temàtica d'«habilitats personals», amb un 8,6%, i «idiomes», amb un 9,6%, també tenen certa importància.

En funció de les dades del mercat laboral del Maresme i les dades de la formació professional en els seus tres vessants, es pot fer un balanç de la formació respecte del mercat laboral: en el subsistema de la formació reglada es detecten 5 famílies professionals amb un dèficit²¹ pronunciat superior al 5%:

- Tèxtil, confecció i pell
- Comerç i màrqueting
- Fabricació mecànica
- Activitats agràries
- Edificació i obra civil

Cal ressaltar que entre aquestes 5 famílies professionals trobem dues de les tres famílies professionals més importants dins de l'estructura del mercat laboral, i dues més estan entre les set famílies més importants.

Per altra banda, s'observa que 5 famílies professionals tenen un pronunciat superàvit formatiu, és a dir, la diferència entre el percentatge dels alumnes d'aquestes famílies supera, en més d'un 3%, el percentatge de les mateixes famílies professionals en les ocupacions de:

- Electricitat i electrònica
- Sanitat
- Serveis socioculturals i la comunitat
- Informàtica
- Administració

En el subsistema FO, cinc famílies professionals mostren un dèficit formatiu pronunciat. Tret de «química», es tracta de famílies que també tenen un dèficit formatiu pronunciat a l'FR.

²¹ El balanç formatiu s'ha elaborat en funció del pes percentual de les famílies professionals en els sistemes de formació professional restant el pes percentual de la mateixa família professional en l'estructura del mercat laboral comarcal. Si surt un resultat negatiu es tracta d'un dèficit formatiu i, si no, d'un superàvit.

Aquestes famílies professionals, amb l'excepció de «química», també són importants en l'estructura del mercat laboral amb un pes relatiu superior al 8%:

- Comerç
- Química
- Edificació i obra civil
- Fabricació mecànica
- Tèxtil, confecció i pell

A més, hi ha 3 famílies professionals o categories que tenen un superàvit formatiu pronunciat en el subsistema de l'FO, és a dir, superior al 3%:

- Administració
- Sanitat
- Serveis socioculturals i la comunitat

Es tracta de tres categories que també han tingut un superàvit formatiu pronunciat en el subsistema de la formació reglada. La família «administració» és una de les famílies professionals més importants del mercat laboral del Maresme. Les altres dues famílies només tenen un pes relatiu. Val a dir, però, que es tracta de tres famílies de serveis i que cap família professional industrial té un superàvit pronunciat. En el cas de la categoria «diversos», observem que es tracta d'una categoria amb un dèficit formatiu pronunciat en el subsistema de l'FR.

Les dades del balanç de la formació contínua indiquen que hi ha 6 famílies professionals amb un dèficit formatiu pronunciat, que són les següents:

- Electricitat i electrònica
- Activitats agràries
- Edificació i obra civil
- Tèxtil, confecció i pell
- Fabricació mecànica
- Administració

S'observa que tres de les sis famílies professionals també tenen un dèficit professional en els altres dos subsistemes FR i FO: «edificació i obra civil», «tèxtil, confecció i pell» i «fabricació mecànica». Per altra banda, totes les sis famílies professionals pertanyen al grup de les nou famílies professionals més importants en l'estructura del mercat de treball del Maresme. Amb un superàvit formatiu apareixen a l'anàlisi sis famílies professionals, que són les següents:

- Manteniment de vehicles autopropulsats
- Serveis socioculturals i la comunitat
- Informàtica
- Manteniment i serveis a la producció
- Diversos
- Comerç i màrqueting

Cal dir que només la família «comerç i màrqueting» pertany al grup de les famílies més importants en l'estructura del mercat laboral, però en els altres dos subsistemes no ha

mostrat un superàvit pronunciat. En canvi, en el subsistema d'FO té un dèficit formatiu pronunciat. La família «serveis socioculturals i la comunitat» mostra un superàvit formatiu en els tres subsistemes. «Informàtica» també presenta un superàvit en el subsistema d'FR i la categoria «diversos» també apareix en el subsistema d'FO amb un superàvit pronunciat. Les famílies «manteniment de vehicles» i «manteniment i serveis» són famílies que només en el subsistema d'FC tenen un comportament pronunciat.

Quan s'analitza el balanç formatiu comparant el comportament de les famílies professionals per subsistemes, s'observa que les següents 5 famílies professionals mostren un dèficit en els tres subsistemes:

- Tèxtil, confecció i pell
- Fabricació mecànica
- Edificació i obra civil
- Activitats agràries
- Fusta i moble

De les cinc famílies professionals, quatre pertanyen al grup de famílies professionals industrials i a la construcció. A més a més, tres d'aquestes quatre són famílies professionals amb pes en l'estructura del mercat laboral, ja que representen la 3a, la 4a i la 5a famílies professionals en nombre de treballadors a la comarca. Per altra banda, hi ha 5 famílies professionals amb un superàvit en els tres subsistemes. Es tracta de les cinc famílies següents:

- Informàtica
- Manteniment de vehicles autopropulsats
- Manteniment i serveis a la producció
- Sanitat
- Serveis socioculturals i la comunitat

Aquestes cinc famílies professionals no tenen molt pes en l'estructura del mercat laboral, tenint en compte que cap de les cinc no representa més del 2,5% de la mà d'obra del Maresme. Malgrat que, en el cas de les famílies «informàtica» i «manteniment i serveis a la producció», es tracta de famílies clau per al bon funcionament de les plantes industrials i de les activitats relacionades amb la gestió de coneixement.

En el cas de les famílies professionals de «sanitat» i «serveis socioculturals i la comunitat», es tracta de famílies relacionades amb els sectors econòmics que s'han mencionat en el pla estratègic de l'Ajuntament de Mataró per posar èmfasi en la creació d'empreses, donat que semblava que seran els que tindran més futur dins d'una societat que cada cop valora més el temps lliure i l'oci.

Finalment es compara el comportament de les famílies professionals en el subsistema d'FC amb el seu comportament en el conjunt dels subsistemes d'FR i FO. Aquesta comparació es fa perquè l'oferta dels subsistemes d'FR i FO és d'una durada mitjana i llarga orientada a persones que majoritàriament son inactives o desocupades i que entraran de nou al mercat de treball quan acabin la formació. D'altra banda, l'FC és una formació de curta o molt curta durada, amb uns objectius més específics enfocats a l'aplicació al lloc de treball de l'individu, i s'adreça a persones ocupades. L'FC s'orienta més als interessos de les empreses i las necessitats del teixit

econòmic que no pas els altres dos subsistemes. Primer destaquem les famílies professionals amb un superàvit en FR/FO i dèficit en FC. Es tracta de les dues famílies següents:

- Activitats físiques i esportives
- Administració

La família professional «activitats físiques i esportives» té poc pes en l'estructura del mercat laboral, però, en canvi, «administració» és la família professional amb més pes. Per altra banda, hi ha tres famílies professionals amb un dèficit en FR/FO i un superàvit en FC. Es tracta de les tres famílies següents:

- Comerç i màrqueting
- Indústries alimentàries
- Química

La família professional «indústries alimentàries» només representa un 1,8% del mercat laboral, mentre que «comerç i màrqueting» és la segona família professional més important i «química» representa el 3,7% dels treballadors del Maresme.

8. PRINCIPALS CONCLUSIONS

Les principals conclusions de l'anàlisi de l'oferta i la demanda formativa realitzada a la comarca del Maresme es poden resumir en els següents punts:

- La Comarca del Maresme té una especialització productiva en sectors industrials de transformació i en serveis d'oci i turisme, així com una activitat del sector primari important.
- En canvi destaca poc en el conjunt de la Regió Metropolitana de Barcelona en activitats econòmiques d'alt valor afegit i d'innovació tecnològica.
- La Comarca té un alt nivell d'autosuficiència menys entre el col·lectiu de mà d'obra més qualificada. Es a dir, que hi ha un nombre elevat de llocs de treball altament qualificats que estan coberts per persones que resideixen fora de la Comarca.
- En els sectors econòmics de més de la Comarca com el de la Construcció, l'Hoteleria, el Comerç, es detecta una manca de mà d'obra qualificada i semiqualficada degut bàsicament a la manca d'atracció del sector per la població autòctona.
- Aquest fet es veu aguditzat en la manca de demanda per part de la població de formació professional en aquests sectors, qüestió que agreuja l'oferta de mà d'obra formada en el mercat de treball. Aquest espiral negativa pot arribar a tenir un impacte important en l'evolució d'aquests sectors.
- Cinc famílies professionals presenten un dèficit formatiu: tèxtil, comerç, fabricació mecànica, activitats agràries i construcció. En tots aquests sectors també hi ha dificultats per atraure a la població a la participació en els cursos de formació que s'organitzen. En aquestes famílies seria aconsellable accions específiques concertades entre el sector formatiu i el sector econòmic per a fer ofertes formatives-laborals atractives per a la població.
- Cinc altres famílies presenten un superàvit formatiu: electricitat i electrònica, sanitat, serveis socio-culturals, informàtica i administració. Donats els dèficits en el desenvolupament d'alguns dels sectors econòmics de la Comarca corresponents a aquestes famílies professionals, no seria aconsellable reduir l'oferta formativa en les famílies de: electricitat i electrònica i informàtica. D'altra banda, caldria seguir de més a prop l'evolució del sector sanitari i socio-cultural per tal de modular l'oferta formativa als ritmes d'evolució d'aquests sectors. Respecte a la família administració seria aconsellable una major especialització en les diferents variants de la gran família de la gestió.

- A través del Pacte per a l'Ocupació s'ha iniciat un procés de coordinació i major planificació de l'oferta formativa per aconseguir una millor adaptació a les necessitats del mercat de treball de la Comarca, però encara es detecten dèficits de coordinació entre els principals actors implicats i entre els tres subsistemes de formació: la reglada, la continua i l'ocupacional. Caldria avançar cap un Pla Comarcal Integrat de Formació que superés els problemes de coordinació i planificació detectats.
- Una major col.laboració entre el Campus Universitari del Maresme i els centres de formació professional de la Comarca permetria integrar una oferta de formació que potenciés els nivells de major qualificació de la mà d'obra de la Comarca.
- El Pla Comarcal Integrat de Formació hauria d'articular-se en les estratègies de desenvolupament local de la Comarca per tal de que els recursos humans siguin el principal motor d'innovació i de desenvolupament i s'eliminin els dèficits que dificultin el creixement econòmic i social de la Comarca.

9. GLOSSARI TERMINOLÒGIC

A

Acció formativa,
 Activitats agràries,
 Activitats físiques i esportives,
 Activitats marítimes i pesqueres,
 Administració,
 Antiga FP,
 Artesans i treballadors qualificats de les indústries
 manufactureres, la construcció i la mineria, excepte
 els operadors d'instal·lacions i maquinària,
 Arts gràfiques,
 Arts plàstiques i disseny, 66

C

Centre col·laborador,
 Centre de treball,
 Centre educatiu o docent,
 Cicle formatiu,
 Classificació Catalana d'Ocupacions,
 Comerç i màrqueting,
 Competència professional,
 Competències professionals,
 Competències transversals,
 Comunicació, imatge i so,
 Crèdit,
 Currículum d'un cicle formatiu,

D

Demanda de formació,
 Denominació tècnica,
 Direcció de les empreses i de les administracions
 públiques,

E

Edificació i obra civil,
 Electricitat i electrònica,
 Empleats de tipus administratiu,
 Entitats promotores,
 Escola taller i casa d'oficis,
 Especialitat de formació,
 Estructura ocupacional,

F

Fabricació mecànica,

Família professional,
 Formació contínua,
 Formació inicial/reglada,
 Formació ocupacional,
 Formació professional,
 Formació professional de base,
 Formació professional específica,
 Formació reglada,
 Fusta i moble,

G

Grau d'autosuficiència,
 Grup ocupacional,

H

Hoteleria i turisme,

I

Imatge personal,
 Índex d'envelliment (o de renovació generacional),
 Índex de renovació generacional,
 Indústries alimentàries,
 Informàtica,

L

Lloc de treball,

M

Manteniment de vehicles autopropulsats,
 Manteniment i serveis a la producció,
 Mòdul professional,

O

Ocupació,
 Oferta de formació,
 Operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors,

P

Perfil professional,
 Pla agrupat,
 Pla d'empresa,
 Pla de formació,
 Pla de grups d'empreses,

Pla intersectorial,
Professió,
Professional,

S

Sanitat,
Serveis socioculturals i a la comunitat,
Sistema educatiu,
Subsistema d'FP,

T

Tècnics i professionals científics i intel·lectuals,
Tècnics i professionals de suport,
Tèxtil, confecció i pell,
Títol professional,
Treballadors dels serveis de restauració, personals,
protecció i venedors dels comerços,
Treballadors no qualificats, 73
Treballadors qualificats en l'agricultura i en la pesca,

Q

Qualificació,
Química,

R

Reciclatge,

V

Vidre i ceràmica,

9.1. Glossari de termes claus

Acció formativa

Conjunt d'activitats que formen un ensenyament regular (o part d'aquest) comprès en l'oferta de formació professional.

Aquesta concepció genèrica del terme s'utilitza per referir-se als cicles formatius de la formació reglada i als cursos de la formació ocupacional i contínua.

Activitats agràries

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives o pertanyents al manteniment i l'explotació agrària, ramadera i de recursos naturals i paisatgístics i a la gestió i l'organització d'empreses o entitats relacionades amb el sector.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Activitats físiques i esportives

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives o pertanyent a l'animació i conducció d'activitats esportives.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Activitats marítimes i pesqueres

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives o pertanyent a la pesca, aqüicultura i busseig.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Administració

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives al desenvolupament i l'aplicació de les funcions d'administració i finances - gestió administrativa, organització interna, gestió econòmica, etc. -, de personal i recursos humans - gestió administrativa, econòmica i serveis socials de personal, gestió de recursos humans, etc. -, d'auditoria i de comerç i màrqueting - informació i atenció al client o públic, gestió comercial, etc. - en qualsevol sector d'activitat econòmica, entitat financera o administració pública.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Antiga FP

Conjunt d'accions formatives de formació professional reglada amb regulació prèvia a la LOGSE (1990). És el cas, per exemple, de les arts aplicades i els oficis artístics, regits pel Pla del 1963.

Artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres, la construcció i la mineria, excepte els operadors d'instal·lacions i maquinària

Grup ocupacional que comprèn les ocupacions les principals tasques de les quals requereixen, per al seu desenvolupament, coneixements de caire tècnic i l'experiència necessària per exercir oficis i professionals de tipus tradicional en la indústria i la construcció, on l'important és el coneixement sobre la matèria primera emprada, sobre les etapes en el procés de producció i sobre la naturalesa i les aplicacions dels productes fabricats. Evidentment, en la realització de les tasques anteriors es pot emprar maquinària avançada tecnològicament sense que això suposi un canvi en la qualificació bàsica i en els coneixements requerits.

Aquest correspon al grup 7 de la Classificació Catalana d'Ocupacions (CCO-1994).

Arts gràfiques

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives a la definició i el desenvolupament de productes, a l'organització, la planificació i la supervisió de la producció editorial i gràfica, a la gestió de recursos de control de qualitat i costos i a la gestió i el control de la seguretat, fonamentalment en el sector editorial, de preimpresió, d'impresió i encuadernació i de manipulats de paper i cartró.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Arts plàstiques i disseny

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives o pertanyent a activitats artístiques professionals (disseny industrial, disseny d'interiors, arts aplicades al mur, disseny gràfic, arts aplicades al llibre, arts aplicades al mur, tèxtils artístics, arts aplicades de l'escultura, joieria d'art, arts aplicades a la indumentària,

ceràmica artística, esmalts artístics, art floral, arts del vidre).

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Classificació Catalana d'Ocupacions

Classificació Catalana d'Ocupacions, vegeu la definició d'ocupació. En alguns casos apareix CCO-94, que correspon a la classificació aprovada l'any 1994.

Centre de treball

Establiment d'una empresa en el qual es realitzen activitats productives o de provisió de serveis. En el context del present estudi, correspon a aquell centre públic o privat que imparteix mòduls de formació pràctica pertanyent als cicles de formació professional reglada.

Centre educatiu o docent

Centre públic o privat que imparteix docència dels diferents nivells i cicles educatius tant de l'ensenyament obligatori i postobligatori, reglat o no reglat. En l'estudi que ens ocupa, fa referència a la formació professional.

A diferència del centre de treball, aquest realitza una formació de caire més teòric i pràctic (en el context de l'aula).

Centre col·laborador

Centre públic o privat de formació professional, així com les empreses, institucions, organitzacions o associacions empresarials i sindicals, que imparteixen cursos de formació professional ocupacional en col·laboració amb el Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

Cicle formatiu

Ensenyament de formació professional específica associat a un determinat perfil professional, que condueix a l'obtenció d'un títol professional de tècnic. Es compon de mòduls professionals.

Un cicle formatiu pot ser de *grau mitjà* (una vegada superada l'ESO) i de *grau superior* (una vegada superat el batxillerat). El primer té per objectiu capacitar els alumnes per a l'exercici d'una professió determinada en què puguin desenvolupar les competències assignades a la gestió tècnica. El segon, en canvi, pretén desenvolupar amb més autonomia la

gestió tècnica, assumint, si s'escau, la gestió organitzativa i la gestió dels recursos humans.

Comerç i màrqueting

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives al desenvolupament i l'aplicació de les funcions de planificació, organització i gestió de vendes, compres, emmagatzematge i distribució de béns i serveis, a l'organització i la gestió d'establiments comercials, a l'administració, la planificació, l'organització i la comercialització de serveis de transport, a la inspecció de consum i a l'atenció de consumidors i clients.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Competència professional

Capacitat d'un individu de mobilitzar els recursos personals i externs per a l'exercici d'una activitat professional determinada. És la capacitat pràctica de dur a terme la qualificació. D'aquesta forma, el terme en singular es refereix a la capacitat d'un individu per desenvolupar algun tipus d'acció, a través de la mobilització o posada en pràctica de les seves competències, en plural. Aquestes, doncs, es refereixen a cadascun dels elements mobilitzats.

A diferència de la qualificació, la persona declarada competent és reconeguda pels seus iguals, per la jerarquia, o per tercers, però aquest reconeixement social no es tradueix necessàriament en un acte de caràcter institucional o jurídic. A més, si bé la noció de qualificació pressuposa la capacitat en situacions descontextualitzades, la competència es verifica en un context particular. En resum: hom és competent solament en relació a un cert nombre d'exigències ben precises.

Competències professionals

Coneixements, habilitats o actituds que mobilitza una persona per desenvolupar un contingut professional determinat. A diferència de la competència, en singular, es refereixen a cadascun dels elements mobilitzats pels individus (són observables i mesurables), i considerats com a mitjans per al desenvolupament d'una acció. El seu conjunt forma la competència professional d'una persona.

Competències transversals

Coneixements, habilitats o actituds que són necessaris per desenvolupar ocupacions en diferents àrees professionals.

En el present estudi s'han agrupat les competències transversals en les següents categories: idiomes, informàtica d'usuari, habilitats personals, direcció i

gestió empresarial i organitzativa, qualitat, medi ambient i prevenció de riscos laborals i diversos.

Comunicació, imatge i so

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives a la il·luminació, la captació i el registre d'imatges, a l'organització i la gestió de la producció i la realització d'audiovisuals, ràdio i espectacles, al muntatge/edició i la postproducció de productes audiovisuals, a la captació, el tractament i el registre de so i al processat i el tractament d'imatges fotogràfiques i cinematogràfiques. La seva activitat s'emmarca en el sector de la fotografia, el cinema i el vídeo, la publicitat, la ràdio, la televisió, els espectacles i les agències de notícies.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Crèdit

Unitat d'organització del currículum d'un cicle formatiu, que agrupa objectius terminals i continguts amb la finalitat d'establir una proposta d'ensenyament i aprenentatge en funció de criteris didàctics i pedagògics.

La relació dels objectius terminals i els continguts corresponents adquireix un caràcter didàctic en organitzar-se en forma de proposta coherent i amb sentit per a l'alumnat.

En funció de la seva naturalesa, es diferencien els crèdits teòrics, pràctics i de síntesi.

El crèdit de formació pràctica en centres de treball i el crèdit de síntesi presenten unes característiques diferenciades dels crèdits teòrics ateses les seves finalitats específiques.

El crèdit de formació pràctica ha de possibilitar a l'alumnat complementar la competència professional assolible en el centre educatiu amb la realització d'un conjunt d'activitats de formació identificades entre les activitats productives i de serveis del centre de treball.

El crèdit de síntesi ha de permetre culminar la integració dels continguts impartits al llarg del cicle.

Currículum d'un cicle formatiu

Conjunt d'objectius generals i terminals i de continguts d'un cicle formatiu. Aquest s'estableix a partir d'adequacions a les necessitats generals de qualificació de cada àmbit professional detectades en el territori.

L'autonomia pedagògica i organitzativa dels centres i el treball en equip del professorat permeten

desenvolupar actuacions flexibles i possibiliten concrecions particulars del currículum en cada centre docent. El currículum ha de ser desplegat en les programacions elaborades per l'equip docent, les quals han de potenciar les capacitats clau de l'alumnat i han de respondre al requisit d'integració dels continguts del cicle formatiu.

L'elaboració de les programacions ha de partir del currículum fixat per decret i ha de prendre com a referència la qualificació professional inherent al títol.

Els *objectius generals* fixen les capacitats que l'alumnat ha d'haver assolit en finalitzar el cicle formatiu i en detallen els continguts, el conjunt de coneixements i aptituds del cicle que configuren una qualificació professional.

Els *objectius terminals* precisen el grau i el tipus d'aprenentatge que l'alumnat ha d'haver adquirit en finalitzar el cicle i han de derivar de les capacitats estipulades pels objectius generals.

Els *continguts* són els conceptes, els procediments i les actituds seleccionats que tenen la missió de proporcionar el suport d'informació necessari per a desenvolupar comportaments professionals, tant en el vessant pràctic com en el de fonamentació o valoració. Els continguts s'agrupen en blocs coherents i amb significat en el món del treball, denominats mòduls professionals, els quals són la unitat organitzativa dels cicles formatius.

Demanda de formació

Requeriments de qualificació del mercat laboral. En el present estudi es mesura pel conjunt de llocs de treball referits generalment a un àmbit professional concret.

Denominació tècnica

Nom que FORCEM atribueix a una acció formativa de Formació Contínua.

Les denominacions tècniques s'utilitzen com a unitats de classificació de les diferents especialitats de la formació contínua.

Direcció de les empreses i de les administracions públiques

Grup ocupacional que comprèn les ocupacions les principals tasques de les quals són formular i executar la política i la direcció de les administracions públiques, i coordinar i dirigir l'activitat d'una empresa o d'un departament o servei.

Aquest correspon al grup 1 de la Classificació Catalana d'Ocupacions (CCO-1994).

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives a les demolicions, als moviments de terres, a l'extracció i el moviment de roques, vies fèrries, cimentacions especials, obres marítimes i hidràuliques, obres de

formigó, drenatges i sanejaments, tancaments i particions i revestiments en general. La seva activitat s'emmarca en el sector de la construcció.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Electricitat i electrònica

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives al desenvolupament, la construcció, la instal·lació i el manteniment d'instal·lacions elèctriques de distribució en mitja i baixa tensió, d'electrificació, singulars i automatitzades per a habitatges i edificis, al desenvolupament de productes electrònics, a la reparació d'equipaments electrònics de consum i professionals, al desenvolupament, la construcció, la instal·lació i el manteniment de sistemes de regulació i control automàtics, de telecomunicació i informàtics.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Empleats de tipus administratiu

Grup ocupacional que comprèn les ocupacions les principals tasques de les quals requereixen, per al seu desenvolupament, coneixements de caire tècnic i l'experiència necessària per ordenar, emmagatzemar i trobar informació, tot emprant també equipaments informàtics. Les tasques consisteixen a realitzar treballs de secretaria i fer servir màquines d'oficina, inclosos els ordinadors, així com fer treballs relacionats amb els serveis de correus, les operacions de caixa, i altres tasques pròpies de l'atenció al públic.

Aquest correspon al grup 4 de la Classificació Catalana d'Ocupacions (CCO-1994).

Entitats promotores

L'administració pública i els seus organismes autònoms, les entitats locals i altres ens del sector públic, associacions i fundacions sense ànim de lucre que promouen el programa d'escoles taller i cases d'oficis.

Escola taller i casa d'oficis

Programa públic d'ocupació i formació que té com a finalitat la inserció de joves aturats, a través de la seva qualificació en alternança amb la pràctica

professional en ocupacions relacionades amb: la recuperació o la promoció del patrimoni artístic, històric, cultural o natural; la rehabilitació d'entorns urbans o del medi ambient; la millora de les condicions de vida de les ciutats; o qualsevol altra activitat d'utilitat pública o d'interès general i social que permeti la inserció a través de la professionalització i l'experiència dels participants.

Especialitat de formació

Formació en el marc d'una família professional o sector d'activitat que prepara l'individu per exercir una ocupació o grup d'ocupacions determinades.

El MEC utilitza el concepte de família professional per estructurar les diverses especialitats de formació.

Estructura ocupacional

Correspon a la distribució per ocupacions de la població ocupada.

Fabricació mecànica

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives al disseny i la definició dels productes mecànics, a l'anàlisi i la interpretació d'avant de projectes per obtenir la informació tècnica precisa per elaborar plans de fabricació de construccions metàl·liques, a la planificació, la programació, el control i l'execució de la producció i a la gestió de la qualitat, tant dels productes com dels processos.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Família professional

Conjunt de professions i també titulacions relacionades entre sí, ja sigui per correspondre a un mateix sector d'activitat o perquè comparteixen determinats continguts professionals. També significa el conjunt de cicles formatius afins als seus continguts.

Els títols de formació professional reglada s'estructuren en famílies professionals. Els certificats de professionalitat també s'estructuren per famílies professionals, però tenen un caràcter més sectorial.

En el present estudi s'utilitza el conjunt de famílies professionals de la formació professional reglada proposada pel MEC com a sistema de classificació de les accions formatives relatives o pertanyents als diversos subsistemes de formació professional i a les ocupacions.

empreses, els treballadors o les seves respectives organitzacions, que es dirigeixen a la millora de les competències professionals i de la qualificació dels treballadors ocupats i que contribueixen a la major competitivitat de les empreses.

La formació contínua és un dels tres subsistemes de la formació professional.

Formació inicial/reglada

Conjunt d'accions de formació professional que s'imparteix en el sistema educatiu en el marc de la LOGSE i que finalitzen en l'obtenció d'un títol professional de tècnic (grau mig; nivell 2) i tècnic superior (grau superior; nivell 3).

Els ensenyaments de formació professional específica s'ordenen en cicles formatius de grau mitjà i de grau superior.

La formació reglada és un dels tres subsistemes de la formació professional.

Formació ocupacional

Conjunt d'accions de formació professional que té per objectiu proporcionar als treballadors, estiguin ocupats o aturats, les competències professionals requerides pel sistema productiu i que culminen en la preparació per a l'exercici d'una ocupació determinada.

En els seus orígens, la formació ocupacional estava dirigida fonamentalment a persones aturades, però en l'actualitat s'incrementa la presència de treballadors en actiu (vegeu reciclatge).

La formació ocupacional és un dels tres subsistemes de la formació professional.

Formació professional

Conjunt d'accions de formació professional reglada, formació ocupacional i formació contínua que té per objectiu preparar persones per a la pràctica professional.

Formació professional de base

Formació professional inclosa en l'educació secundària obligatòria i en el batxillerat, que està constituïda per un conjunt de competències professionals comunes a un nombre ampli de tècniques o perfils professionals, que contribueixen a garantir una formació polivalent i que preparen per cursar la formació professional específica.

Formació professional específica

Formació professional que està constituïda pel conjunt de coneixements, habilitats i actituds

particularment vinculats a la competència professional característica de cada títol, que culminen la preparació per a l'exercici d'una professió o gamma més o menys àmplia de llocs de treball afins.

La formació professional específica correspon a la formació professional reglada.

Formació reglada

Ensenyaments regulats en el marc del sistema educatiu (vegeu *sistema educatiu* i *formació professional reglada*).

Fusta i moble

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives a la preparació, la transformació i la producció de la

fusta i el suro, i el mecanitzat, el muntatge, la instal·lació i l'acabat de fusteria i moble.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Grau d'autosuficiència

Es defineix com el grau de cobertura dels llocs de treball d'un territori per part dels que hi resideixen. En el cas específic d'una ocupació, defineix la proporció de residents que treballen en aquesta ocupació en relació amb el total de llocs de treball que hi ha al territori.

Grup ocupacional

Correspon a l'agrupació d'un conjunt d'ocupacions.

Hoteleria i turisme

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives al desenvolupament i l'aplicació de les funcions d'administració, màrqueting operacional, atenció al client, compres i contractació i producció, preparació, mediació, distribució i qualitat de serveis del sector turístic i de fires, congressos i altres esdeveniments.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Imatge personal

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives a potenciar la imatge personal d'un individu i el seu entorn o d'un col·lectiu mitjançant l'aplicació de tècniques de tractament estètics de perruqueria, d'estètica personal

decorativa, de caracterització, d'organització, gestió i comercialització de petites empreses del sector i d'optimització dels recursos humans i materials per a

la prestació dels serveis i l'assessorament i atenció permanent als clients.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Índex d'envelliment (o de renovació generacional)

Es calcula com a proporció d'ocupats amb 50 o més anys respecte al total.

Índex de renovació generacional

Vegeu índex d'envelliment.

Indústries alimentàries

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives a l'elaboració, la transformació i el tractament dels aliments.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Informàtica

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives a la implantació, el manteniment i el suport d'aplicacions i sistemes informàtics i al desenvolupament i el disseny d'aplicacions informàtiques de gestió en qualsevol sector d'activitat econòmica, entitat financera o administració pública.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Lloc de treball

Tradicionalment, correspon a la ubicació dins l'organització del procés productiu, on el treballador desenvolupa la seva activitat laboral. És la unitat elemental de la divisió del treball. Actualment, tendeix a definir-se com el conjunt de tasques i funcions assignades a un treballador en el marc de les condicions de treball d'una organització i pel qual rep una retribució.

El desenvolupament del treball en equip, la mobilitat laboral o la polivalència han provocat aquesta adaptació del terme.

Manteniment de vehicles autopropulsats

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives a l'organització, la planificació i l'execució dels processos de manteniment de vehicles, tant de particulars com de flota, i a l'execució de transformacions opcionals en els mateixos.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Manteniment i serveis a la producció

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives al desenvolupament de projectes, planificació, programació, control i execució del muntatge i del manteniment de les instal·lacions de fluids, tèrmiques i de manutenció i a la planificació, la programació, el control i l'execució del muntatge en planta i del manteniment de la maquinària i de l'equip industrial i ferroviari, assegurant la qualitat i la seguretat dels processos i de les instal·lacions.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Mòdul professional

Unitat organitzativa dels cicles formatius. Correspon a un bloc coherent i amb significat en el món del treball de continguts de formació professional pertanyent a un perfil professional determinat, siguin relatius a la capacitat tècnica o a d'altres complementàries al perfil.

Els mòduls professionals s'estructuren en un crèdit o bé en més d'un si d'aquesta manera es facilita l'organització i el desplegament didàctic del cicle formatiu.

Ocupació

Conjunt de llocs de treball, que obeeixen a una classificació estadística, les tasques dels quals són anàlogues i exigeixen el desenvolupament de competències similars, amb independència del lloc on es realitzen. Sobre la base de la Classificació Internacional Uniforme d'Ocupacions (CIUO), cada país desenvolupa el seu propi sistema de classificació d'ocupacions. A l'Estat espanyol trobem la CNO i a Catalunya la CCO. El present estudi utilitza la CCO.

que s'imparteixen en un territori determinat. En el present estudi, el terme fa referència a l'oferta de formació professional reglada, ocupacional i contínua.

Operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors

Grup ocupacional que comprèn les ocupacions les principals tasques de les quals requereixen per al seu desenvolupament coneixements de caire tècnic i l'experiència necessària per a atendre i vigilar el funcionament de les màquines i les instal·lacions industrials de grans dimensions i sovint automatitzades, que redueixen l'esforç físic i el temps requerit en la realització del treball. Les tasques i els deures d'aquestes ocupacions necessiten d'un coneixement específic per tal que les màquines rendixin òptimament. Aquestes ocupacions estan orientades al coneixement i l'ús de les màquines, i en resulta menys important el coneixement sobre la matèria primera, els processos de transformació i els seus resultats.

Aquest correspon al grup 8 de la Classificació Catalana d'Ocupacions (CCO-1994).

Perfil professional

Conjunt de competències necessàries per desenvolupar llocs de treball afins. En altres paraules, el perfil professional configura el contingut professional de la qualificació necessària per exercir una determinada professió. Així mateix, un perfil professional no és equivalent a un lloc de treball sinó que integra diferents llocs de treball afins.

Pla agrupat

Pla de formació contínua dirigit a empreses o col·lectius del mateix sector d'activitat. Aquest ha d'agrupar un mínim de dues empreses del mateix sector que no tinguin menys de cent treballadors en plantilla.

Pla de formació

Conjunt d'accions formatives que s'emmarquen dins el II Acord Nacional de Formació Contínua. Aquest té definits els respectius objectius, continguts, col·lectiu destinatari, calendari d'execució, cost i lloc on s'imparteix.

Els plans de formació poden ser d'empresa, de grups d'empresa, agrupats o intersectorials.

Pla d'empresa

Pla de formació contínua dirigit a una empresa que té cent o més treballadors en plantilla.

Pla de grups d'empreses

Pla de formació contínua dirigit a dues o més empreses que consoliden els seus balanços, que estan formades per filials d'una mateixa empresa matriu o que tenen una direcció efectiva comuna.

Pla intersectorial

Pla de formació contínua presentat per organitzacions empresarials o sindicals, que transcendeix l'àmbit sectorial i que afecta activitats formatives que, per la seva naturalesa, tenen un component comú a diversos sectors d'activitat referits al seu àmbit territorial corresponent.

Professió

Activitat laboral relativa a un conjunt de competències. Es pot definir com el conjunt de competències professionals relativament homogènies que defineixen un àmbit d'activitat professional, que són reconegudes socialment en un marc determinat de regulació de l'activitat professional.

Per al MEC, és la competència professional relativa a un títol i que s'ha de posseir per exercir un conjunt de llocs de treball o activitats als nivells acceptables. Transcendeix, doncs, el concepte de lloc de treball o ocupació.

Professional

Persona que exerceix una professió reconeguda segons un marc de regulació de l'activitat professional determinat i que comporta un reconeixement social. Es caracteritza pel domini de tècniques especialitzades i altres competències, i també de valors i codis de conducta que, normalment, deriven de la pertinença a una associació o col·legi professional.

Qualificació

Es refereix a dos aspectes diferents que no sempre coincideixen: la qualificació de la persona i la qualificació que exigeix el lloc de treball. Des del punt de vista de la persona, es refereix al conjunt de coneixements, aptituds i actituds que s'adquireixen a través de la formació i l'experiència laboral per ser utilitzats en el lloc de treball i són reconeguts socialment i oficialment. Per a l'empresa, són el conjunt de coneixements, aptituds i actituds que es requereixen per al lloc.

A diferència de la competència, la persona qualificada té, en general, un reconeixement «oficial» de la seva capacitat per realitzar un número de

tasques professionals de conformitat amb les exigències legítimes. La «qualificació» confereix un cert dret d'oposició a tercers». A més, si bé la competència es verifica en un context particular, la noció de qualificació pressuposa la capacitat en situacions descontextualitzades. El fet d'estar qualificat permet presumir d'una competència en contextos d'exigència relativament diferents. En

resum: s'està qualificat per ser competent en situacions diverses.

A Europa, existeixen dos punts de vista diferents: en la visió anglosaxona, la qualificació està més lligada a la unitat dels sistemes de qualificació (diplomes i títols), que varien d'un país a un altre; en canvi, a França i Espanya està lligada tant al nivell de titulació com a les aptituds i les actituds que s'adquireixen a través de la formació i l'experiència laboral.

Química

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives a les operacions dels processos de transformació, als mètodes de control del procés productiu, als assaigs o anàlisis necessaris per a la determinació de la qualitat, a les normes d'aplicació per aconseguir la seguretat de les persones i dels mitjans de producció i, finalment, a la protecció de l'entorn de treball i del medi ambient, fonamentalment en el sector químic i sectors afins.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Reciclatge

S'utilitza per a la descripció del conjunt d'accions formatives de formació ocupacional destinades a treballadors en actiu. També són reciclatge les accions formatives de formació contínua.

Sanitat

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives a la funció d'organització i prestació del servei sanitari - planificació del treball diari, obtenció, preparació i distribució de les mostres, i execució adequada dels protocols tècnics en condicions de seguretat i qualitat requerides -, i d'avaluació i control de qualitat del servei ofert als pacients/clients.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Serveis socioculturals i a la comunitat

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives a l'atenció, l'educació i l'animació de determinats col·lectius.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Sistema educatiu

Conjunt d'ensenyaments reglats per part del MEC i del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. S'estructura en una etapa obligatòria (fins als 16 anys) i en una postobligatòria, en la qual s'inclou la formació professional específica (vegeu *formació professional específica* i *formació professional reglada*).

Subsistema d'FP

(Vegeu formació professional reglada, formació ocupacional i formació contínua.)

Tècnics i professionals científics i intel·lectuals

Grup ocupacional que comprèn les ocupacions les principals tasques de les quals requereixen, per al seu desenvolupament, coneixements professionals d'alt nivell i experiència en matèria de ciències físiques i biològiques o ciències socials i humanitats. Les seves tasques consisteixen a aplicar el cabal de coneixements científics o intel·lectuals als diferents camps o, per mitjà de l'ensenyament, assegurar la difusió sistemàtica d'aquests coneixements. S'han diferenciat dos grups principals: un que engloba les ocupacions associades a les titulacions de 2n i 3r cicle universitari, i un altre que reuneix les ocupacions associades a les titulacions de 1r cicle universitari.

Aquest correspon al grup 2 de la Classificació catalana d'Ocupacions (CCO-1994).

Tècnics i professionals de suport

Grup ocupacional que comprèn les ocupacions les principals tasques de les quals requereixen, per al seu desenvolupament, coneixements de caire tècnic i l'experiència necessària per servir de suport als professionals del grup 2 en tasques de tipus tècnic, o bé desenvolupar tasques de caire administratiu amb un cert grau de responsabilitat.

Aquest correspon al grup 3 de la Classificació Catalana d'Ocupacions (CCO-1994).

Tèxtil, confecció i pell

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives a la definició i desenvolupament de productes, a l'organització, la

planificació, l'execució i el control de la producció, i a la gestió i el control de qualitat, de recursos i de la seguretat en el sector tèxtil (cotó, llana, seda natural, fibres sintètiques, punt, catifes i acabats), del cuir (acabats i marroquineria), i del calçat, el vestit i tot tipus de confecció.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

Títol professional

Reconeixement formal de l'adquisició dels coneixements necessaris per a l'exercici d'una determinada professió, expedit per una entitat legitimada a tal efecte. Per al MEC, la denominació de la professió, acredita un assoliment i una validesa estatal:

la formació necessària per «assolir una qualificació en la professió»;

la formació necessària per possibilitar una adequada inserció professional.

Treballadors dels serveis de restauració, personals, protecció i venedors dels comerços

Grup ocupacional que comprèn les ocupacions les principals tasques de les quals requereixen, per al seu desenvolupament, coneixements de caire tècnic i l'experiència necessària per a la prestació de serveis personals, serveis de protecció i seguretat, o la venda de mercaderies en un comerç o en un mercat. Aquestes tasques consisteixen en serveis relacionats amb els treballs domèstics, la restauració, la cura de les persones, la protecció de béns i persones, el manteniment de l'ordre públic o la venda de mercaderies en un comerç o en un mercat.

Aquest correspon al grup 5 de la Classificació Catalana d'Ocupacions (CCO-1994).

Treballadors qualificats en l'agricultura i en la pesca

Grup ocupacional que comprèn les ocupacions les principals tasques de les quals requereixen, per al seu desenvolupament, coneixements de caire tècnic i l'experiència necessària per a l'obtenció de productes de l'agricultura, la ramaderia, la silvicultura i la pesca. Les seves tasques consisteixen a practicar l'agricultura per tal d'obtenir els seus productes, criar o caçar animals, pescar o criar peixos i conservar i explotar els boscos. Quan un agricultor realitza també tasques de direcció es classificarà dins el grup 6, tret que dediqui una tercera part del seu temps a tasques exclusives de direcció.

Aquest correspon al grup 6 de la Classificació Catalana d'Ocupacions (CCO-1994).

Treballadors no qualificats

Grup ocupacional que comprèn les ocupacions pel desenvolupament de les quals es requereixen els coneixements i l'experiència necessaris per executar tasques generalment senzilles i rutinàries realitzades amb l'ajut d'eines manuals i per a les quals es requereix sovint un esforç físic considerable, tot i que, en comptades excepcions, es dona una certa iniciativa. Les seves tasques consisteixen a vendre mercaderies als carrers, prestar serveis de porteria i vigilància d'immobles i béns, i executar tasques simples relacionades amb la mineria, l'agricultura o la pesca, les indústries manufactureres i la construcció.

Aquest correspon al grup 9 de la Classificació Catalana d'Ocupacions (CCO-1994).

Vidre i ceràmica

Família professional que reuneix el conjunt de professions i també titulacions relatives o pertanyents a la fabricació i la transformació de productes de vidriera o ceràmica.

El terme s'utilitza específicament en la classificació dels cicles formatius de la formació professional reglada (Annex 8.8).

9.2. Abreviatures i símbols

CFGM: cicles formatius de grau mig

CFGS: cicles formatius de grau superior

EOI: escola oficial d'idiomes

ET: escoles taller

FP: formació professional

FP 2: segon cicle de l'antiga FP

FO: formació ocupacional

FR: formació reglada

FC: formació contínua

IdesCat: institut d'estadística de Catalunya

SCO: Servei Català d'Ocupació

CCO-94: Classificació Catalana d'Ocupacions
1994

FORCEM: «*Fundación para la Formación
Continua*»

RMB: Regió Metropolitana de Barcelona

RRHH: recursos humans